مکمل او مدلل

د قدر او برات د شپې مسئلې

د قرآن او سنت په رڼا کښې

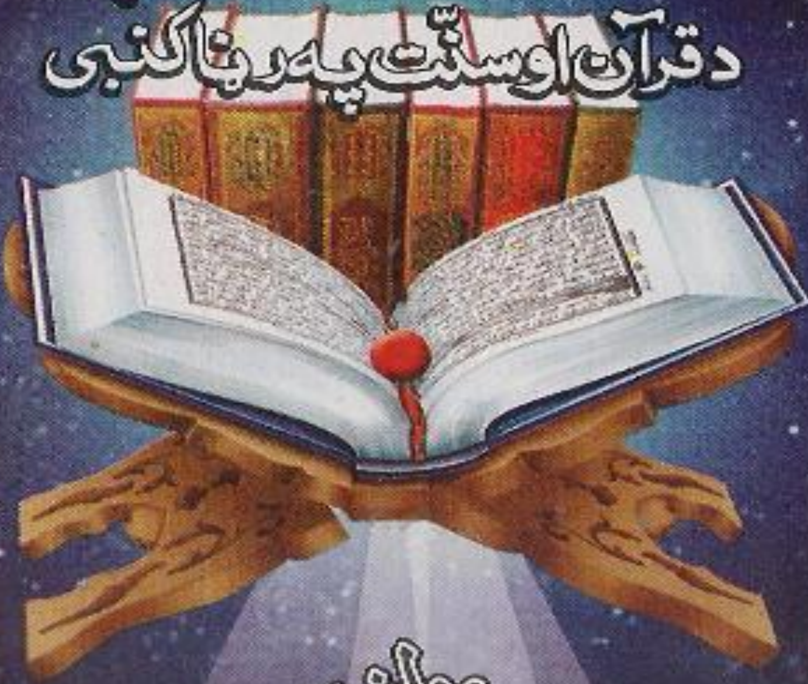

مؤلف:

مولانا محمد رفعت قاسمي

Ketabton.com

خپرونکي
مکتبه رشيديه
سرکي روډ کوټه

www.taleemulislam-radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشپړ او مدلل

دقدر او برات دشپې مسئلې

دقرآن او احادیثو په رڼاکې

ددیوبند ددار العلوم دمفتیانو کرامو له لورې تصدیق شوې

مؤلف

ددیوبند ددار العلوم مدرس **قاري رفعت (قاسمي)**

پښتو ژباړه

عبدالرحیم (غیاث)

خپرونکې

رشیدیه کتاب خانه سرکي روډ

کوټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب پېژندنه

دکتاب نوم: دقدراو برات دشپې مسئلې
مؤلف: مولانا رفعت (قاسمي)
پښتوژباړه: عبدالرحیم (غیاث)
دکمپوز او ترجمې چارې: دنورالقرآن اداري دترجمې او کمپوزخانګه
کمپوزر: عبدالله (عزام)
تصحیح او سمون: ابوخالد مولوی عبدالاحد (مجروح)
خپرونکي: رشیدیه کتاب خانه سرکی روډ کوټه
چاپ ځای: لاهور
چاپ شمیر: ۱۵۰۰ ټوکه
چاپ کال: ۲۰۰۷ /فبروری میاشت
چاپونکي: محمد ساجد /دګرزنده ټیلفون شمیره /۰۳۳۳۷۸۲۵۴۸۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضروري يادونه:

يوازې لوی خدای ﷻ هغه ذات دی چي، ټول کارونه ئي په پوره معنی بشپړ او مکمل دي خو انسان هغه ناقص او بې توانه موجود دی چي هيڅ يو کار ئي هم بې نمګړتيا نه وي.

ګرانو لوستونکو! که تاسو ته دليکنې، تصحيح، چاپ، جلد سازي او دارنګه په هره برخه کي کومه غلطي په نظر درغله دمهربانۍ او بشري تقاضا له مخي يې موږ ته زموږ په نمبر يا ادرس خبر راکړی. ترڅو په دوهم چاپ کښي ئي اصلاح کړو. او تاسو ته لوی خدای ﷻ اجر او ثواب درکړي.

د مکتبه رشيديه سرکي روډ کوټه لخوا
فون: 081- 266223
موبائيل: 0333- 7825484

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان .... مخ

دتسمي وجه ۸
دشعبان (حروف) توري ۸
دشعبان قدر او ارزښت ۹
برات او داصحاب کرامو کړه وړه ۱۰
غوره انتخاب ۱۰
دبرات دشپې فضیلتونه ۱۲
دبرات دشپې ځانګړتیاوی ۱۳
دامتحان نیته ۱۵
دبرات شپه څه ده؟ ۱۷
دجبرائیل علیه السلام راتګ ۱۸
دبرات شپې ولي مبارکې او سپیڅلې دي؟ ۲۰
دبرات په شپه کی دخدای جل جلاله نظام ۲۱
دملائکو اخترونه ۲۲
دمرګ او ژوند پریکړه ۲۲
په کال کي منظوري شپې ۲۴
دغوښتنې وړاندي کولو وخت ۲۵
دغوښتنې مضمون ۲۷
دقدر دشپې دپټوالي حکمت ۲۸
دبرات دشپې دښکاره والي حکمت ۲۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان	(ب)	مخ

ویښوالي څوارلس شپې ۲۹
هره شپه دقدر شپه ده ۳۰
دبرات په شپه کي درسول الله صلی الله علیه وسلم عمل ۳۲
دحضرت عائشي رضی الله تعالی عنها بزرګي ۳۴
دخدای جل جلاله دنظام سپکاوی ۳۵
دشپې په کومه برخه کي پورته کیږئ ۳۷
دشیطان دوکه ۳۸
په مبارکه شپه کي ګناه کول ۳۸
ددې شپې ګناه ۳۹
دالفیه لمانځه حقیقت ۴۰
دبخښني په شپه کي هم بې برخې توب ۴۱
دبې برخې خلګو لست ۴۲
کینه څه ته وائي ؟ ۴۴
صله رحمي قطعه کول څه ته وائي ؟ ۴۶
ترپښو یولاندي دپایڅو ځړول ۴۷
دسپې شرعي حکم ۴۹
دتصویر شرعي حکم ۵۱
دنجوم علم ۵۲
دشراب څښلو حکم ۵۳
دغیبت کونکي حکم ۵۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان | مخ

عنوان	مخ
دمورا و پلار د نافرمان حکم	۵۴
دشعبان دروژې ثبوت	۵۵
دبرات دشپې دروژې نيولو وجه	۵۲
دښخو د نفلي روژو حکم	۵۸
په عبادت کي ولې خوب راځي ؟	۵۹
په عبادت کي دخوب نه راتللو طريقه	۵۹
دپورته کيدلو طريقه	۶۰
دشريعت مقصود	۶۱
په مبارکو شپو کي په مساجدو کي اجتماع	۶۲
نفل لمونځ په کور دي افضل ده	۶۴
په مبارکو شپو کي مسجد ښائسته کول	۶۵
داتش بازۍ تاريخ	۶۸
داتش بازۍ حکم	۷۰
له ياجوج او ماجوج سره مشابهت	۷۱
داتش بازۍ نقصانات	۷۱
دبرات په شپه وهديرې ته دتللو ثبوت	۷۲
ايا ښځې دمړو زيارت کولاشي ؟	۷۳
ايا دمړي روح کورته راځي ؟	۷۵
وهديرې ته دتګ اداب او احکام	۷۵
وهديرې ته دتللو مسنونه طريقه	۷۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان	مخ

ایا مړي زیارت کوونکي پیژني؟ ۷۸
دثواب درسید وضرو رې مسئلې ۷۹
دبرات دشپې رواجونه ۸۲
دبرات په شپه کې حلوی پخول او خوړل ۸۴
دبرات په شپه کې نیک عمل ۸۵
دبرات دشپې خاصې دعاوي ۸۶
دقدر دشپې لویې ۸۸
دیوه سوال ځواب ۹۰
ایا په ټوله دنیاکې دقدرشپه یوه وی؟ ۹۰
دقدر دشپې معنی ۹۱
دقدرشپه څه ده؟ ۹۲
دکتې شپه ۹۳
دملائکو راتګ ۹۵
دقدر دشپې دنامعلوم والي سبب ۹۶
دقدر دشپې دپټوالي راز ۹۸
دقدر دشپې علم نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته ورکړل شوی وو ۱۰۰
ایا دقدرشپه اوس هم باقي ده؟ ۱۰۱
بدنصیبه څوک ده؟ ۱۰۲
څه معلومه ده چې دشپې داخیري برخه به شب قدر وي ۱۰۳
دخدای تعالی حکمت ۱۰۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقدر شپه کله راځي ؟ ۱۰۴
اووه عدداوقدرشپه ۱۰۲
په زړه پوري نتیجه ۱۰۷
د۲۲ ویشتم په شپه قرآن کریم ختمول څه ګټه ده ؟ ۱۰۷
دقدردشپې علامې ۱۰۸
دقدردشپې اعمال ۱۱۰
صلوة تسبح ۱۱۱
په دی لمانځه کي یوه خاصه باریکی ۱۱۲
دصلوة تسبح خاص تاثیر ۱۱۲
دصلوة تسبح ثواب عام دی ۱۱۳
دصلوة تسبیح جماعت ۱۱۴
دتعلیم په غرض جماعت کول ۱۱۴
په دې لمانځه کي دلاس نیولو کیفیت ۱۱۴
دصلوة تسبیح طریقه ۱۱۴
دتسبیحاتو دحساب طریقه ۱۱۲
که ئي په لمانځه کي تسبیح هیرې شوي ۱۱۲

اللهم اعنا على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك

دکتاب پای

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ١ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ٢ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ
مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ٣ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ
٤ سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ٥

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ٣ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ
حَكِيمٍ

تړون

زه خپله دا لیکنه د ام المؤمنین حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها لور ته په منسوبولو سره سعادت او نیکبختي حاصلوم د چا په سبب سره چې ډیر اسلامي تعلیمات او د دې مبارکو شپو اعمال تر مونږ را رسیدلي دي

(محمد رفعت قاسمي غفرله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمؤلف وړاندیز

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيد المرسلين وعلى اله واصحابه اجمعين

دالله جل جلاله شاه ده چې اتم کتاب (مکمل ومدلل دقدراوبرات دشپې مسئلې) وکتونکو ته وړاندې کیږي . چې فضائل ، مسائل بې حسابه جزئیات او سنت عملونه دقران او احادیثو په رڼا کې جمع شوي دي دلوی خدای جل جلاله په فضل او کرم سره دبې وزله داپلټنه ددیوبند ددارالعلوم دمفتیانو کرامو له نظره تیر شوه او اوس عامو مسلمانانو ته وړاندې کیږي . لویه خدایه جل جلاله تر ډیرې مودې ددې محترمینو سایه زما له سره مه اخلې . امین

دلوی خدای جل جلاله په دربار کښې لاس په دعاء یم چې دلوی خدای جل جلاله په فضل او کرم سره دمخکنیو کتابو په شان . لکه مکمل ومدلل دجمعې دلمانځه مسئلې . مکمل ومدلل مسائل داخترونو او قربانۍ مسئلې . د اداب او ملاقات مسئلې . داکتاب هم مقبول او نافع په دنیا او اخرت کې وګرزوی او داتوفیق نور هم راکړي . امین

ربنا تقبل منا انک انت السميع العليم

محمد رفعت قسمي غفرله

ددیوبند ددارالعلوم مدرس

۱۲ جماد الثاني ۱۴۱۲ ه . ق

مطابق ۲ دسمبر ۱۹۹۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلوی خدای جل جلاله په نامه

گران اومحترم مولانا محمد رفعت قاسمي ددارالعلوم ديوبند مدرس ، دمخکنیو دینی تألیفاتو په شان داکتاب چې دبرات او دقدر دشپې متعلق مسائل یې له ګڼ شمیر کتابونو فتاواوو څخه راټول کړی اوپرامت یې احسان کړی . امید لرم چې ددې ټولګې په ذریعه سره به دبرات اوقدردشپې نور ناوړه رواجونه ختم شی .خدای جل جلاله دي قبول کړی دامت لپاره دي ګټوره وګرزوي . اومؤلف ته دي الله جل جلاله اوږد ژوند ورکړی ترڅو یې دخدمت سلسله جاری وي . امین .

العبد محمود غفرله

چهته مسجد دارالعلوم دیوبند ۱۴۱۲ ه . ق

الحمد لله رب العلمین والصلوة والسلام علی سید المرسلین وعلی اصحابه واتباعه التابعین لهم الی یوم الدین . ستاسو په مخکی فتاوی چې دهر شخص لپاره بی شکه ډیره مفیده اوګټوره ده ، ځکه چې له ټولو معتبرو کتابو څخه یې انتخاب شوی دی .لاس په دعایم چې الله جل جلاله دقدرمن مؤلف داکتاب دنورو کتابو په شان مقبول اونافع وګرزوي . امین

فقط .کتبه العبد نظام الدین

رجب ۱۳۱۲ ه ق جنوری ۱۹۹۲ ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحمدلله والمنة چې دمولانا قاری محمد رفعت قاسمی ددارالعلوم دیوبند مدرس چې یوشمیر کتابونه یې خپاره (چاپ) شوی اهل علم او عوامو ته مقبول دي. اوس قدرمن مؤلف ستاسو په لاسو کې کتاب دبرات اودقدر دشپې مسئلې) چې له مختلفو کتابو څخه یې احکام. مسائل اوفضائل راجمع (ټول) کړي. په خپل بشپړ کوشش سره یې داکتاب هم الحمدلله دتیرو کتابو په شان جمع کړی ما ددې کتاب مختلف مضامین مطالعه کړل خوښ شوم چې دمختلفو فتاواوو مضامین اومسائل په ډیره جالبه طریقه سره جمع شوی. هرځای چې به مې مطالعه کړه ډیر به خوشحاله شوم ډیرې مسئلې چې پخوا می په ذهن کی نه وی ومې لیدلی. په هر صورت ډیره ګټه می ترینه واخیسته اوبې اختیاره مې دعاوی ورته وکړې. خدای جل جلاله دې مؤلف ته له صحت اوسلامتیا سره په داسې علمې کار ژوند ورکړی. اوله دی څخه خواص اوعوام فائده اخیستلای شی.

الحمدلله قاری صاحب لاتراوسه ځوان دې پوره امید لرم چې دادخدمت لړۍ به یې ډیر پرمختګ وکړې څوک چې داکتاب بشپړ مطالعه کړي په خوشحالۍ سره به ددواړو شپو دبرات، اوقدر شپه دشپې لمانځنې لپاره بشپړه ورتیا ولري همداشان داڅوک به ډیرې نیکۍ په خپله عمل نامه کښی جمع کړی. کوم چې ددنیا او اخرت دکامیابۍ سبب ګرزی.

عامو خلګو چې په دې شپو کی کوم ناوړه بدعتې رواجونه رامینځته کړی. ددې کتاب په ویلو سره به هغه هم ورمعلوم شې اودځان ژغورینې لپاره به ورته ښه زمینه مساعده وي په هر صورت داکتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

جامع اومکمل دي هرډول احکام اومسائل پکښې دي .له څوانو علماؤ، معاصرو، پوهانو اوعامو مسلمانانو څخه زما داغوښتنه ده چې داکتاب ضرور مطالعه کړي . انشاء الله ددوئ به پوره رهنمايي وکړي امید دي چې ددي شپو داسې اهتمام وشې څنګه چې حضرت محمد صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي په اخير کی دادعا کوم چې الله جل جلاله دي دمؤلف داخدمت قبول کړي چې ددنیا اواخرت دکامیابی ذریعه شي .

واخر دعوانا ان الحمد لله رب العلمين ،

طالب دعا محمد ظفير الدين غفرله

مفتی دار العلوم دیوبند

مؤرخه یکم شعبان المعظم ۱۳۱۲ هجری

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

حم ١ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ٢ إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ٣ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ٤ أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ

سوره الدخان پاره ٢٥

ژباړه: حم (ددې په معنی فقط الله جل جلاله خبر دی) قسم دی په دې کتاب (قرآن) واضح. چې مونږ له لوح محفوظ څخه ددنیا آسمان ته په یوه مبارکه شپه کی رانازل کړی دی ځکه چې د شفقت په وجه دخپلې ارادې وبندګانو ته خبر ورکونکي وو. ځکه چې زمونږ داخوښه وه چې له ضرر څخه دخلاصیدو لپاره پر خیر او شر خبر ورکړو. داد قرآن دنازلیدو هدف وو. مخکې ددې شپې دبرکتو او ګټو بیان دی. په دې شپه کی دهرې معاملې حکم زمونږ په وړاندې صادریږي او بیا پرهغه ترتیب عملي کیږي. یعنی دټول کال هر اړخیزې معاملې ضرور پر یوه حکمت بنا کیږي، پر کومه طریقه چې لوی خدای جل جلاله ته خوښه وي. پرهغه طریقه داټول معاملات ترتیب شي. بیا وموظفو ملائکوته وړاندې شي. له ځنګه چې داشپه داسې دقدر وړ وه، او دقرآن کریم نزول هم دلوی حکمت کار وو. نو ددې لپاره یې ځکه داشپه تعین کړه. (معارف القرآن ٩٨مخ ٧ټوک)

په دې هکله دحضرت عکرمه (رح) او دمفسرینو دیوې ټولی دا رأیه ده چې له (لیلة مبارکة) څخه دبرأت شپه (دشعبان پنځلسمه) مراد ده. لکه ځنګه چې له (فیها یُفرقُ کُلُّ أمرٍ حکیمٍ) څخه معلومیږي. له دې تفسیر څخه دبرأت (دشعبان دمیاشتې دپنځلسمې شپې دخصوصیت لوی فضیلت څرګندیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقرآن له نزول څخه حقیقتاً نزول ندی مراد. بلکه دنزول فیصله ورڅخه مراد ده. پدې معنی چې مونږ پدې مبارکه شپه دقرآن کریم دنزول فیصله کړې وه او حقیقي نزول د(لیلة القدر) دقدر په شپه شوی دی.
دبرات په پنځلسمه شپه دټولو امورو فیصله کېږي. له دې څخه ښکاره شوه چې دقرآن کریم دنزول فیصله هم پدې شپه شوېده. څکه چې دقرآن کریم دنزول څخه بغیر بل کوم لوی او محکم کار کیدای شي.
(فضائل الایام والشهور ۱۰۸ مخ)
دبرأت په شپه فیصله وشوه چې دراتلونکي روژې دمیاشتې د قدر په شپه به قرآن کریم نازلیږي. بیاد(لیلة القدر) په شپه کی هغه نازل شو. څکه چې عادةً دهرې فیصلې دوې مرتبې وي. یوه دتجویز (وړاندیز) او بله دنفاذ (عملي کیدو). دلته هم دوې مرتبې کېږي. دقرآن کریم دنزول تجویز دبرأت په شپه وشو او نفاذ یې دقدر په شپه وشو. په هرحال دآیة غرض که له (لیلة مبارکة) څخه هر څه وي. خوله احادیثو څخه ددې شپې برکت او فضیلت معلومیږي. (التبلیغ ۱۴ مخ ۸ ټوک)

دتسمیې وجه

شعبان له شعب او تشعب څخه مشتق (جوړ) دی. معنی یې جلاوالی او بیتوالی دی. په حدیث شریف کی راغلي چې پدې میاشت کې پر روژه نیونکو انسانانو دخدای جل جلاله داسې رحمتونه او برکتونه نازیلیږي، ترڅو یې جنت ته داخل کړي. لکه څنګه چې دا میاشت د رحمتونو دنازیلیدو میاشت ده نو څکه شعبان ورته ویل کیږي. (فضائل الایام والشهور ۹۹ مخ)

دشعبان (حروف) توري

دشعبان پنځه توري دي: ش-ع-ب-ا-ن. له دې څخه هریو پر عظمت او لویې دلالت کوي. ش. (شرافت) .ع. (علو) لوړوالي. ب. بر (نیکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

،الف، الفت ،ن، نور ، دا پنځه نعمتونه الله جل جلاله بندګانو ته پدې میاشت کې ورکوي. (غنية الطالبين ۳۵۲مخ)

دشعبان قدر او ارزښت

هر هوښیار (عقلمند) ته ضروري ده چې په شعبان کې غفلت (سستې) ونکړي او دروژې د استقبال لپاره تیاري په دې میاشت (شعبان) کې ونیسي. له خپلو ګناهونو څخه توبه وکړي. کوم عملونه چې کم شوي وي هغه باید پوره کړي دبرأت په میاشت کې باید لوی خدای جل جلاله ته عاجزي او زاری وکړي. په مطمئن زړه دالله جل جلاله طرف ته رجوع وکړي. دحضرت محمد صلی الله تعالی علیه واله وسلم په وسیله دلوی ښتن جل جلاله څخه رحمت وغواړي، ترڅو دهغه زړه پاک شي، او دباطني (پټو) مرضو لپاره باید دوه کاره وکړي. باید دا کارونه ونه ځنډوي او پدې میاشت کې یې وکړي، څکه چې په حقیقت کې درې ورځې دي: یوه پرون کومه چې تیره شوه دوهمه نن ورځ ده کومه چې دکار کولو ده، دریمه دسبا ورځ کومه چې دامید ورځ ده. او دراتلونکې ورځې هیڅ علم چاته نشته چې ژوندی به پاته شي کنه؟

کومه ورځ چې تیره شي باید نصیحت او عبرت ورڅخه واخیستل شي، ننۍ ورځ باید غنمیت وګڼل شي او راتلونکي ورځ دخطرې ورځ ده چې رابه شي او

کنه؟همدراز دا درې میاشتې دي: رجب تیر شي او دروژې انتظار کیږي، داهیچاته نده معلومه چې ددې میاشتې (روژې) پورې به ژوندی وي کنه؟ شعبان ددې دوو میاشتو (رجب او روژې) مینځنۍ میاشت ده، پدې کې دلوی خدای جل جلاله عبادت او بندګي غنیمت وګڼه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم حضرت عمر (رض) ته نصیحت وکړ چې پنځه شیان تر پنځو مخکې غنیمت وګڼه تر سپین ږیریتوب مخکې ځواني ، تر مرض مخکې روغتیا ، تر غریبي (مسکیني) مخکې شتمني ، تر مصروفیت مخکې فراغت او تر مړینې مخکې ژوند. (غنیة الطالبین ۳۵۷ مخ)

برأت او داصحابو کرام کړه وړه (افعال) :

له حضرت انس بن مالک رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې: دحضرت محمد صلی الله علیه وسلم قدرمنو ملګرو (اصحابو کرامو رضی الله عهنم. به چې کله دبرأت میاشت ولیده دقرآن کریم تلاوت به یې ډیر کاوو. مسلمانانو به دخپل مال زکوة هم اداء کاوو ترڅو چې مسکینان ورڅخه ګټه واخلي او درمضان المبارک دروژې دنیولو لپاره ورته کومه وسیله جوړه شي. حاکم صحابه وو به بندیان راوغوښتل کوم چې به دحد(سزا) مستحق ؤو پر هغوی به یې حد جاري کړ ، او نور به یې خلاص (ازاد) کړل. تجارانو به هم پدې میاشت کې پور (قرض) اداء کاوو. پر نورو به یې چې قرض باندې وو هغه به یې هم په دې میاشت کې ورڅخه وصول کاوو ، درمضان دمیاشتې په لیدلو سره به خلکو غسل کاووا و په اعتکاف کی به کښېنستل. (غنیة الطالبین ۲۵۲ مخ)

غوره انتخاب :

لوی خدای جل جلاله فرمایې: وربَک یَخلقُ مَایَشاَ ۜ * (۲۰ پاره ، ۱۰ رکوع)

کوم څه چې الله جل جلاله غواړي هغه پیدا کوي. او کوم شی چې وغواړي هغه غوره کوي. الله جل جلاله په خپلو مخلوقاتو کی څلور شیان غوره کړو او یویې منتخب کړ. په ټولو ملائکو کی یې څلور غوره کړي: جبرائیل ، اسرافیل ، میکائیل او عزرائیل علیهم السلام بیایې پدې څلورو کی جبرائیل علیه السلام منتخب کړ ، او په انبیاؤ علیهم السلام کی یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت ابراهیم ، حضرت موسی ، حضرت عیسی علیهم السلام او حضرت محمد صلی الله علیه وسلم غوره کړل او بیایې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم منتخب کړ. په صحابه کرام رضی الله تعالی عنهم کې یې حضرت ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه ، حضرت عمر فاروق رضی الله تعالی عنه ، حضرت عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنه او حضرت علي رضی الله تعالی عنه غوره کړل بیایې حضرت ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه منتخب کړ. په مسجدونو کې یې مسجد حرام ، مسجد اقصی ، مسجد مدینه (مسجد نبوي) او مسجد طورسینا غوره کړل بیا یې مسجد حرام منتخب کړ. په ورځو کې یې عیدالفطر (کوچنی اختر) ، عیدالضحی (لوی اختر) ، عرفه او عاشوری یې غوره کړې. بیایې په ورځو کې عرفه (دذالحجې لسمه) بهتره کړه. په شپو کې یې دبرات شپه ، دقدر شپه دجمعې شپه او داختر شپه غوره کړې بیایې دقدر شپه ترټولو بهتره کړه. مکه ، مدینه ، بیت المقدس او مساجد العشار یې غوره کړل او مکه یې بهتره کړه. په غرو کې یې أحد ، سینا ، ولکام او لبنان غوره کړل او دسینا غریې منتخب کړ. په دریابو کې یې جیحون ، سیحون ، فرات او نیل غوره کړل او فرات یې منتخب کړ.

په میاشتو کې یې رجب ، شعبان ، رمضان او محرم غوره کړې بیایې شعبان ترنورو بهتره کړه. شعبان ته دحضرت محمد صلی الله علیه وسلم میاشت ویل شوي ده. لکه څنګه چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پر نورو پیغمبرانو فضیلت لري ، همداراز دامیاشت (شعبان) تر نورو میاشتو افضله ده. (غنية الطالبين ۳۵۵ مخ)

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې: شعبان زما (محمد ﷺ) میاشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده ، رجب دخدای جل جلاله میاشت ده او رمضان المبارک زماد أمت میاشت ده. شعبان دګناهو دلیري کولو میاشت ده او درمضان میاشت مسلمانان پاکوي (له ګناهو څخه).

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمان دی چې شعبان درجب او رمضان ترمینځ داسې میاشت ده چې دهغې دبزرګي (برکت) خلګو ته علم نشته . پدي میاشت کی دخلګو اعمال خدای جل جلاله ته وړاندي کیږي ، نو ځکه زه خوښوم چې کله زما اعمال خدای جل جلاله ته وړاندي کیږي او زه روژه لرونکی یم.

له حضرت انس بن مالک رضی الله تعالی عنه څخه روایت دی چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل : چې درجب میاشت پر نورو میاشتودومره فضیلت لري . لکه دقرآن کریم فضیلت پر نورو کتابو همداراز دشعبان فضیلت پر نورو میاشتودومره دی. لکه زما(محمد ﷺ) فضیلت پر نورو انبیاء کرامو علیهم السلام او د رمضان فضیلت پر نورمیاشتو دومره ده لکه دالله جل جلاله فضیلت پر ټولو بندګانو. (غنیة الطالبین ۳۵۵ مخ)

دبرأت دشپې فضیلتونه

له ام المؤمنین حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها روایت دی: چې وایې ماله حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي چې څلور شپې داسې دي چې په ټولو کي دخدای جل جلاله درحمت دروازي خلاصې وي ؛ دلوی اختر شپه ، دکوچني اختر شپه ، دشعبان مینځنۍ شپه او دعرفي شپه پدي شپه د الله جل جلاله له لوري دخلګو دعمرونو ، درزق او دهغوی دحج په هکله احکام لیکل کیږي. (غنیۃ الطالبین ۳۲۲ مخ)

دبرأت شپې ته هم مبارکه شپه وایې چې پربندګانو رحمت ، برکت او دخدای جل جلاله نعمتونه نازلیږي. له حضرت علي رضی الله تعالی عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښخه روایت دی چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې دشعبان په مینځنی شپه کی د دنیا او آسمانو خلګو ته دالله جل جلاله حکم کیږي ، هرمسلمان ته بخښنه کوي . بغیرله مشرک ، کینه کونکي صله رحمي قطع کونکي او زانیې ښځې څخه. (غنیة الطالبین ۳۵۹ مخ)

له حضرت انس رضی الله تعالی عنه څخه روایت دی چې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وشوه چې په روژوکی کومې روژې ښې (بهترې) دي ؟ حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې دشعبان روژې چې درمضان المبارک دروژو د درناوي لپاره وي حضرت عائشة رضی الله تعالی عنها وایې چې دحضرت محمد صلی الله علیه وسلم په نزد دشعبان ډیره خوښه ده ځکه چې دا رمضان المبارک ته نژدي ده.

له حضرت عبدالله رضی الله تعالی عنه څخه روایت دی چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: کوم شخص چې دشعبان دآخیري دوشنبي روژه ونیسي ؛ الله جل جلاله دهغه ګناه وربخښي ، یائې د دې میاشتې اخېري دوشنبه . داسې نه چې د دې میاشتې اخیري ورځ ځکه چې دعامو خلګو لپاره د رمضان المبارک څخه یوه یادوي ورځې مخکې روژه نیول منع دی.

له حضرت انس بن مالک رضی الله تعالی عنه څخه روایت دی: چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې د دې میاشتې نوم یې ځکه شعبان کیښود چې پدې کی ډیرې نیکی تقسمیږي ، او درمضان المبارک نوم یې ځکه کیښود چې پدې کی ټول ګناهونه سوځل کیږي.

(غنیة الطالبین ـ ۳۵۴ مخ)

دبرأت دشپې ځانګړتیاوې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبرأت دشپې ځانګړتیا داده چې پدي شپه کی له ماښام وروسته دالله جل جلاله تجلیات او توجهات ددنیا آسمان ته راځي (رالوزیږي).
او عام اعلان کیږي چې ایا کوم دبخښني غوښتونکی شته چې زه بخښنه ورته وکړم. ایاکوم دروزې (رزق) غوښتونکی شته چې زه رزق ورکړم ایاکوم مصیبت ځپلی شته چې زه ساتنه ورکړم. ،ایا داسې څوک شته ؟
غرض داچې تولـه شپه دلوی خدای جل جلاله درحمت دربارخلاص اود عامي بخښني باران اوري ترڅو چې سپیدې راچوی (صبح صادق) او وروسته دا دربارترل کیږي.که څه هم دا دربار تول کال هره شپه خلاص وي هغه یوازې دشپې تر وروستی برخې پورې خاص دی. ددې شپې فضیلت دادی چې دلوی خدای جل جلاله درحمتونو دربار له لمر لویدو څخه شروع او تر سپیده داغه دوام لري. داهغه شپه ده چې پکی رحمتونه نه تقسیمیږي ، بلکه پوره پوره ونډه ورکول کیږي. لکن افسوس څومره نیکبخت دی هغه څوک چې له دې ونډې څخه برخه من شي ..... شاید چې په سلو(۱۰۰٪)کی به یو یادوه هم وینښ نه وي ؟
ددې میاشتې له نورو ځانګړتیاوو سره سره یوه ځانګړتیا دا هم ده چې څوک په آینده (راتلونکي) کال کی مړکیږي. پدې شپه کی یې دمرګ نیټه معلومیږي. نو پکار ده چې ددې میاشتې له ځانګړتیا سره سره په ښه عبادت مشغول شي ترڅو یې دژوند پریکړه (فیصله) په داسې وخت کي وشي چې په عبادت کی بوخت(مشغول) وي.
حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها له نبي کریم صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې ته په شعبان کی ډیرې روژې نیسې. ددې وجه څه ده ؟
حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ورته په ځواب کی وویل چې: پدي میاشت کی لوی خدای جل جلاله دهغه چا نومونه لیکي چې په راتلونکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال کې مړ کیږي ، زه غواړم چې زما د مرګ لیکنه په داسې حالت کې وشي چې زه روژه لرونکې یم. له دي څخه اشارهٔ معلومیږي چې د چادمرګ فیصله پداسې وخت کې وشي چې هغه په عبادت کې بوخت (مشغول) وي. له الله جل جلاله څخه ډېر امید ده چې ددې مرګ به هم د عبادت په حالت کې وي او انشاء الله خاتمه به یې هم په خیر او برکت وي. (فضائل الایام والشهور ۱۰۴مخ)

دامتحان (ازموینې) نیته

عن اسامه بن زید رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم شُعْبَانُ شَهْرِيْ وَ رَمَضَانُ شَهْرُ اللهِ.

ژباړه :له حضرت اسامه بن زید څخه روایت دی: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: شعبان زما او رمضان المبارک د الله جل جلاله میاشت ده.

تشریح : شعبان ته محمد صلی الله علیه وسلم خپله میاشت ویلې ، او خپل لورې ته دي منسوبه کړی له دې څخه وروسته دشعبان دمیاشتې دنورو فضائلو بیان ته اړتیانشته ځکه چې کومه میاشت دمحمد صلی الله علیه وسلم وي دهغې برترې او بهترې ثرګنده ده . ددې میاشتې یوه ځانګړتیا داده چې پکی دبندګانو دټول کال عملونه (کړنې) دخدای جل جلاله حضورته وړاندې کیږي . لکه څنګه چې دمحمد صلی الله علیه وسلم قول دی چې دشعبان میاشت کومه چې درمضان او رجب مېنځنۍ میاشت ده ورڅخه غافل دي خو په هغې کی دټولو بندګانو اعمال دخدای جل جلاله حضورته وړاندې کیږي ، ځکه زه دا خوښووم چې پداسې حالت کی چې اعمال خدای جل جلاله ته وړاندې شي چې زه روژه لرونکی یم.

(رواه البیهقی فی شعب الایمان)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ په عامو مدرسو، ښونځيو او ټولو تعليمي ادارو کی وينوچې زده کونکې په ټول کال کی چې زړه يې غواړي هغسې ګرزي. خوچې کله دکال په اخيره کی دټول کال د تعليمي امتحان (ازموينې) وخت رانژدې شي ،له ټولو څخه بې استعداده . بې شوقه او بې محنته (کوښښه) طالب العلم هم دټولو کتابونو په تکرار او زده کړه بوخت وي. غرض داچې دانسانې فطرت تقاضاً ده چې کله دکوم کار دنتيجې (پايلې) وخت راشي ټوله توجه يې همدې لورته وي. همدا راز اعمال دي ، دادنيا دانسانانو دهميشنې ژوند ځای ندی انسانان به يکی دتل لپاره نه وي ، دالکه يو هوټل ياسرای ديوې ،دوو ياڅو ورځو دمسافرانه ژوند لپاره ده.

د « **الدنيا مزرعة الاخرة** » مشهوره مقوله خوبه تاسو هم اوريدلې وي ، ددې مطلب همدادی چې الله جل جلاله انسان دڅو ورځو دامتحان لپاره دې دنياته راليږلی دی . چې وګوري چې څنګه عملونه کوي . خپل عاقبت سموي . که يې خرابوي. داسې هم نه ده چې الله جل جلاله انسان دې دنياته هسې راليږلی دی . بلکه هرکال دتېر وخت عملونه کتل کېږي. او دراتلونکي کال لپاره نوی ترتيب نيول کېږي. دبرأت مياشت دامتحان مياشت ده ، پدې کی دټول کال عملونه خدای جل جلاله ته وړاندې کېږي او دراتلونکي کال حکمونه صادرېږي. په تېرشوي حديث کی حضرت محمد صلی الله عليه وسلم خپل اُمت ته ددې نکتې (باريکۍ) لارښوونه وکړه چې دا مياشت دتېرو اعمالو دنتيجې مياشت ده ، نوپه ځانګړي ډول بايد نېک (ښه) اعمال وشي ، لکه څنګه چې دنورو ازمينو (امتحانو) لپاره هلې ځلې کېږي بايد پدې امتحان کی هم بشپړ کوښښ وشي ترڅومخکې غلطۍ پوره شي او دکاميابۍ لورته دې مخ شي ، داسې نه چې يوازې محمد صلی الله عليه وسلم قول کړی ، بلکه خپله يې عبادت هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي او يو عملي تصوير يې زمونږ مخ ته ايښئ. له ګڼ شمير احاديثو څخه معلومېږي چې محمد صلی الله عليه وسلم په کومه اندازه په شعبان کی ډيرې روژې نيولې دي له رمضان څخه سوا داخصوصيت بلې مياشتې ته نه ؤ حاصل. له ځينو روايتو څخه معلومېږي چې محمد صلی الله عليه وسلم به ټوله شعبان روژې نيولي کله به چې روژه راغله هغه به يې هم پيل کړه.

ددې لپاره چې امت يې کمزوری اوله رمضان المبارک څخه بې برخې نشي ددې اجازه ورکړل شوه چې دشعبان په لومړۍ نيمايې کی روژې ونيسي او به نصف اخرکی استراحت وکړي چې دروژې (رمضان المبارک) لپاره تکړه (زورور) شي. دبشپړ شعبان دروژې دممانعت وجه ضعف ده چې درمضان په روژو کی کوتاهي ونکړي، ځکه که څوک زورور او تندرست وي ددې وس (طاقت) ولـــري چې دوې مياشتې پيوست روژې پرې کوم اثرنکوي اوصحت ته يې کوم زيان نه رسېږي. نو ورته رواه (جائز) ده چې دشعبان او رمضان مياشتې مسلسلې روژې ونيسي. دمحمد صلی الله عليه وسلم دقول او فعل ترمينځ تعارض نشته قول يې دامت لپاره او عمل يې دځان لپاره. (فضائل ايام والشهور ۱۰۳مخ)

دبرأت شپه څه ده ؟

داسلام دمقدسې عقيدې (توحيد) له مخې دزمانې هره لحظه، ساعت، دقيقه شپه او ورځ هره شيبه مبارکه او غوره ده په کومه لحظه کی دبې کاره او شر تصور داسلام خلاف کار دی، حضرت محمد صلی الله عليه وسلم دحديث قدسي په واسطه ددې حقيقت انکشاف (څرګندونه) کړی ده چې دزمانې هرې لحظې ته ناخوښې اوبدويل منع دی، ځکه چې زمانه په حقيت کی دالله جل جلاله دشان نوم، او الله جل جلاله دبرکت، نيکبختی، سعادت فضيلت او بهتری په وجه دکومې مياشتې پربلې مياشتې دځينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځو پر نورو ورځو ، یا شپو پر نورو شپو ، آن دځینو ساعتونو پر نورو فوقیت او بهتري حاصله ده. او ددې قسم فوقیت او فضیلت دقرآن او حدیث په ذریعه ثابت دی. دکوم چې فضیلت بهتري او خواصي په قرآن کریم کی بیان شوی او په نبوي احادیثو کی هم بیان شوی دی داسې دي:

دمعراج شپه ، دبرأت شپه ، دقدر شپه او داخترونو شپې قرآن کریم دبرأت شپې ته (لیلة المبارکه) ویلې کومې ته چې حدیث شریف لیلة البرأت ویلې ده. او زمونږ په اصطلاح کی دبرأت په شپه مشهوره ده. دبرأت معنی په عربي ژبه کی دخلاصون او نجات ده. او دا داسې شپه ده چې الله جل جلاله دزیات شمیر انسانانو ګناهونه بخښي او دجهنم (دوزخ) له عذاب څخه یې خلاصوي. ځکه یې ددې شپې نوم لیلة البرأت (دبرأت شپه) کیښود .

بله دا چې پدي شپه کی دانسان دژوند او دهغه دارتیاؤ دیوه کال لپاره فیصله کېږي. او دا مبارکه شپه دشعبان دمیاشتي پنځلسمه شپه ده کومه چې دخوارلسم تاریخ له ماښامه شروع کېږي بیا ترصبح صادقه پوري.

ددې شپې شرعي حیثیت دومره دی چې دبرأت شپه یوه سپېڅلې (مقدسه) شپه ده. پدې شپه کی به نبی کریم صلی الله علیه وسلم له عادت څخه زیات عبادت کاؤ. اودمړیو دمغفرت ددعاؤ لپاره به هدیرو ته تلي ، په دوهمه ورځ به یې روژې نیولې. دا دبرأت دشپې دلمانځني اصل طریقه ده چې پدې شپه کی ترټولو زیات عبادت وکړي دخپلو ګناهونو دبخښني دعاوې وکړي اوهدیرې ته ولاړ شي دسنت طریقې مطابق دخپلو پلرونو، نیکونو ،دوستانو ، قریبانو او عامو مسلمانانو دنارینه اوزنانه لپاره دبخښنې دعاوې وکړي او په راتلونکي ورځ روژه ونیسي. (محمدرفعت "قاسمي")

دجبرائیل علیه السلام راتګ :

(c) ketabton.com: The Digital Library

له حضرت ابو هريرة رضی الله تعالی عنه څخه روايت دی چې نبي کريم صلی الله عليه وسلم وفرمايل: چې د شعبان په مينځنۍ شپه کی حضرت جبرائيل عليه السلام ماته راغلی او ويې ويل: ای محمد صلی الله عليه وسلم ! خپل سر د آسمان لورته پورته کړه، ماهم سر پورته کړ آسمان ته مې وکتل. د جنت ټولې دروازې خلاصې وې په لمړنۍ دروازه کی يوه ملکه ولاړه وه ناری يې وهلې چې کوم شخص پدې شپه کی رکوع (لمونځ) کوي هغه ته دې زيری (خوشخبري) وي په دوهمه دروازه کی يوې ملکې ناری وهلې چې څوک پدې شپه کی سجده کوي هغه ته دې زيری وي.

په دريمه دروازه کی يوې ملکې ناری وهلې چې کوم شخص پدې شپه کی دعا کوي هغه ته دې زيری وي په څلورمه دروازه کی يوې ملکې ويل چې پدې شپه کی څوک ذکر کوي هغه ته دې زيری وي. په پنځمه دروازه کی يوې ملکې ويل چې څوک پدې شپه کی د خدای جل جلاله له ويرې ژاړي هغه ته دې زيری وي. په شپږمه دروازه کی ملکې ويل چې پدې شپه کی ټولو مسلمانانو ته زيری دی. په اومه دروازه کی ملکې ويل چې که څوک څه غواړي (غوښتنه به يې پوره شي) په اتمه دروازه کی ملکې ويل که څوک د مغفرت (بخښنې) سوال کوي، سوال به يې قبول شي.

حضرت محمد صلی الله عليه وسلم فرمايي: له جبرائيل عليه السلام څخه مې پوښتنه وکړه چې دا دروازې به ترکومه خلاصې وي ؟ ځواب يې راکړ چې د شپې له لمړنۍ برخې تر سپيده داغ (صبح صادق) پورې. بيا يې وفرمايل: ای محمد صلی الله عليه وسلم ! پدې (د برأت پنځلسمه) شپه کی الله جل جلاله د دوزخ له اوره دومره خلک خلاصوي څومره چې د بني کلب د بوزو ويښتان دي. (غنية الطالبين ۳۲۲ مخ)

په عربو کی د هرې قبيلې ډيرې بوزې وې خو د کلب قبيلې ډيرې زياتې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ټولو بوزو پرصورت (بدن) باندې چې ځومره ویښتان دي له دې ځخه زیات شمیر مسلمانان د دوزخ له اوره ځخه خلاصیږي. (له دې مثال ځخه هدف ډیروالی دی چې دیوې بوزې ځومره ویښتان وي او د داسې بې حسابه بوزو به ځومره ویښتان وي چې له دې ځخه هم زیاتو کسانوته لوی خدای جل جلاله مغفرت کوي. (محمد رفعت «قاسمي» غفرله الباري)

دبرأت شپه ولې مبارکه (سپېځلې) ده ؟

کومه شپه چې راتلونکې ده (دشعبان پنځلسمه) ددې په هکله ډیر فضیلتونه راغلي دي. نوځکه ورته مبارکه شپه ویل صحیح ده، که څه هم په احادیثو کی دمبارک لفظ ندی راغلی لکن په قرآن کریم کی راغلی دی. که څه هم داتفسیر متحمل دی خودې شپې ته دمبارکې لقب ورکول کوم تاوان نه لري ځکه چې برکت په حقیقت کی کثرت نفع (ډیري فائدې) ته وایې. نوچې دکوم شي ډیره فائده ثابته وي نو مبارک ورته ویل صحیح دی. کوم فضیلتونه چې په احادیثو کی ددې شپې راغلي دي زیاته نفع (فائده) ور ځخه ضرور ثابته ده نو مبارکه ورته ویل صحیح ده. ګواکه دمبارک لفظ ندی راغلی، لکن په قرآن کریم کی آیة دی:

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ٣ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ

ژباړه :- مونږ داقرآن په یوه برکتناکه شپه کی نازل کړی، بېشکه چې مونږ بیروونکي یو. پدې شپه کی دهر امرحکیم (د حکمت کار) فیصله کیږي.

یعني داهم یو برکت دی چې پکی دټولو کارونو فیصله کیږي. په ټولو امورو کی ټول شیان داخل دي یوازي لمونځ او روژه نده. بلکه ددنیاکارونه هم پکی شامل دي. دمثال په توګه دیوه کښت به ځومره حاصلات کیږي ،جنګ به کیږي ،بریٔ (فتح) یا ماتې به کیږي. دونه او به به وار وي ،دمرګ،ژوند،کوزدې،واده (نکاح) او دنورو شیانو فیصله او انتظام به

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېږي. داټول شیان په برکت کی داخل دي ځکه دا یو ډول برکت دی او دوهم ډول برکت دیني دی چې په احادیثو کی ذکر ده.
کله چې د شعبان د میاشتي پنځلسمه شپه شي او ماښام الله جل جلاله د دنیا آسمان راکښته شي، داد دي شپې د خصوصیت وجه ده. ځکه چې هره شپه له نیمې شپې وروسته لوی خدای جل جلاله د دنیا آسمان ته تشریف راوړي او پر بندګانو د رحمت نظر کوي. یعني په نورو شپو کی له نیمائې وروسته او په دې شپه کي له ماښامه څخه د خدای جل جلاله د رحمت نزول کیږي، داهم یوه د برکت وجه ده د دې شپې قدر به هغه څوک کوي، چې له الله جل جلاله سره ئي بې پایه مینه وي ځکه چې د دې شپې هره لمحه غنیمت ده او هر حبیب د خپل محبوب توجه ډیره قدرمنه ګڼي. خو د برات او قدر په شپه داد یدار (توجه) ټوله شپه وي. (التبلیغ ۲۲ مخ ۸ ټوک حضرت مولانا تهانوي صاحب

د برات په شپه کي د خداي جل جلاله نظام

حضرت عکرمه رضی الله عنه له ابن عباس رضی الله عنه څخه د دې ایت تفسیر داسې نقلوي: چې په دي ایت کي چې د کومې شپې ذکر شوی هغه د شعبان مینځنۍ شپه ده په دې شپه کي هر مهم کار (امر حکیم) جلا کیږي، په دې شپه کي الله جل جلاله د کارونو تدبیر کوي، مړه کیدونکي خلګ له ژوندو څخه جلا کوي، کوم خلګ چې په راتلونکي کال کی مري په دي شپه کي د هغوي نومونه جلا کیږي. ګواکي د هغوي فهرست په دي شپه برابریږي، د کومو خلګو چې د بیت الله شریفي سفر (حج) په نصیب وي د هغوي نومونه جلا لیکل کیږي، او کوم زیادت او کمبود پکي نوي، د حکیم ابن کیسان رحمة الله علیه وینا ده چې د شعبان په مینځني شپه کی الله تعالی پر مخلوق باندي نظر کوي، او څنګه چې لوی خدای جل جلاله داخلګ پاک کړي تر راتلونکي کاله به داسې پاک (معصوم) وي، له عطاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

بن یسار رحمة الله علیه څخه روایت دي چې دشعبان په مینځنی شپه کې دخلگو دټول کال اعمال الله جل جلاله ته وړاندی کیږي ، چې یو څوک په سفر ځي یانکاح کوي ، خو الله جلا جلاله دهغوي نومونه دژوندو له فهرست څخه راباسي ، یعني دبنده چې څنگه اراده وي خو الله جل جلاله ورته مرگ لیکلی وي ، (غنیة الطالبین ۳۲۱/مخ

دملائکواخترونه

لکه څنگه چې په ځمکه کښی پرمسلمانانو دوه اختره دي همدا رنگه په اسمان کښی پرملائکو هم دوه اختره دي دمسلمانانو اخترونو کچنی اختر (دشوال اول تاریخ) او لوی اختر (دذي الحجي لسم) ورځې دي ، اودملائکو اخترونه دبرات اوقدر شپې دي.

دملایکو اخترونو څکه دشپې دي چې هغوی ویدیږی نه اودمسلمانانو اخترونه ځکه دوځې شول چې هغوی ویدیږی. (غنیة الطالبین) ص ۳۲۳ ۳۲

دمرگ اوژوند پریکړه

له حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها څخه روایت دي : چې حضرت محمدصلی الله علیه وسلم له ماڅخه پوښتنه وکړه : ایا ته خبره یې چې په دې شپه (دشعبان پنځلسمه) کښی څه کیږی ؟ما ورته وویل یا دالله تعالی رسوله ! زه نه یم خبره ، ته راته ووایه چې څه کیږی ؟ حضرت محمدصلی الله علیه وسلم وویل : چې دانسانانو هرهغه څوک چې په راتلونکی کال کښی پیداکیږی دهغه دپیدائښت نیټه معلومیږی ، اوکوم څوک چې په اینده کال کښی مري په دې شپه کښی یې دمرگ نیټه لیکل کیږی اوپه دې شپه کښی دخلگو عملونه پورته (خداي جل جلاله ته) خیژی اودبندگانو روزې (رزق) کښته راځي (معلومیږی) حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها وایې : چې ماپوښتنه وکړه ای دخدای جل جلاله رسوله ! آیا کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخص بغیر دخدای تعالی له رحمت نه جنت ته نشي داخلیدلای هغه صلی الله علیه وسلم راته وویل: هو هیڅوک هم بې د خدای له رحمت څخه جنت ته نشي تللای نبی کریم صلی الله علیه وسلم داالفاظ دری واره مکرر کړل مابیا وویل چې ته هم بیله اجازې دخدای تعالی نشي جنت تلای ؟ ده په خپل تندی مبارک لاس کښیښود وي ویل: هو زه هم دخدای جل جلاله له رحمت څخه بغیر جنت ته نشم تللای داالفاظ هم هغه درې واره تکرار کړل .

تشریح : په دنیا کښې چې څومره انسانان پیدا کیږی یا مره کیږی ډیر مخکې لا دهغوئ دپیداښت او مرګ په اړه فیصلې په لوح محفوظ کښې درج (ثبت) دي لیکن هرکال دبرات دمیاشتې په پنځلسمه شپه کښې دوخت تعین کیږی چې څوک په دې کال کښې مري اوڅوک پیداکیږی (دعملونو دختلو) مطلب دادی چې په دې کال کښې چې بنده کوم اعمال کوی نیک یا بد په دې شپه کښې لیکل کیږی لکه څنګه چې په حدیث شریف کښې راغلی دي چې په دې شپه کښې مرګ اوژوند لیکل کیږی اودکوم چاچې دحج نصیب وي هغه هم لیکل کیږی .لکه چې حضرت عائشې رضی الله عنها واوریدل چې کوم عملونه چې په راتلونکی کال کښې یې بندګان کوئ نیکل کیږی دا پوه شوه چې جنت ته دخول هم محض (خاص) دالله جل جلاله تر مهربانی تعلق لری .لکه څنګه چې غواړی په خپل فضل اوکرم سره یې جنت ته داخله وي ، اوکه یې خوښه شوه نه یې داخلوی .دنبی کریم صلی الله علیه وسلم قیمتی وینا ددې ایت کریم سره خلاف نه ده (وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) یعنی داجنت هغه ده چې تاسوته دهغه څه(ددنیا داعمالو) په بدل کی درکړل شوی دي چې تاسو به هغه کارسرته رساوو. (پاره ۸، رکوع ۱۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې ښه (نيک) اعمال دجنت دداخليدو ظاهري سبب دي ،لکن حقيقي سبب دالله جل جلاله فضل . کرم اومهرباني ده . نه نيک اعمال) . بيا هم نيک اعمال دلوی خدای جل جلاله فضل اوکرم دي که له چاسره دلوی خدای جل جلاله مرسته نه وي نوهغه به څنګه نيک اعمال وکړي ؟نيک اوصالح اعمال بنده هغه وخت کوی چې دالله تعالی فضل اوکرم دهغه رهنمائي وکړی له دې ټولو شواهدو سره سره بيا هم ويلی شو چې جنت ته تګ يوازې دالله تعالی پر مهرباني باندی موقوف دي بعض علما وايې چې جنت ته دخول محض دالله تعالی درحمت نتيجه (پايله) ده اوپه جنت کښی مختلفې درجې داعمالو پر ډيروالې اوکم والې پورې تعلق لری .يعنی وجنت ته داخليدل خو دالله تعالی رحمت موقوف دي ، اواختلاف دمرتبو بيا تراعمالو تعلق لري (داعمالو مطابق درجې دي)

(مظاهر حق جديد ص ۲۰۰ ج ۲)

په کال کی دمنظوری شپه

نبی کريم صلی الله عليه وسلم فرمايی چې هر بنی آدم (انسان) چې په آينده کال کښی پيداکيږی . پدې مياشت کښی دهغه نوم نيته ليکل کيږی اودبنی آدم هرشخص چې په آينده کال کښی مړ کيږې په دې شپه کښی يې نوم اونيته ليکل کيږی . دانسانانو اعمال پورته خيژی (خدای تعالی ته وړاندی کيږی) اودهغو يې چې څومره روزي په نصيب وي هغه راکښته کيږی (ليکل کيږی) .

تشريح :: ددنيا دټولو حکومتونو دستور دي چې دخپلو وسائلو اوپاليسو مطابق يوکال مخکی داخراجاتو اوصادراتو لست جوړوي په دي کښی دپارليمان (ولسي جرګه) او وزيرانو په مياشتو ناستي اومجلسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(شورى) وي .دالست بې دحكومتي كارونو لپاره رهنما هم وي له دينه داهم معلوميږي چې په راتلونكې كال كښې څومره اندازه ترقي كيږي.
همدا راز دشعبان دڅلورلسم اوپنځلسم تاريخ په مينځ كښې لوى خداى جل جلاله هر كال دخپل لوى اوپراخ حكومت لست برابر وي چې دالست دانسانانو دژوند پر هر اړخ محيط وي .په دي شپه كښې ددې فيصله هم كيږي چې څونه خلگ به دنيا ته راځي اوڅونه به له راتگ نه وروسته له خپل عمل سره څي ، اوڅومره خرڅ به كيږي اوله چانه به څومره بيرته اخيستل كيږي .دشعبان په پنځلسمه شپه دلوى خداي جل جلاله له حكم سره برابر له هغه څه نه چې په اوله ورځ بې فيصله شوى ، ديوه كال داعمالو (لست) به دخداى تعالى امين مخلوق اومقربو ملائيكو جبرئيل، ميكائيل ، اسرائيل اوعزرائيل عليهم السلام ته حواله كيږي په دې دنيا كې به هغه څه كيږي څنگه چې ملائكو ته سپارل شوى دي.

دغوښتنې دوړاندې كولو وخت

تاسو به لېدلي يا اوريدلي وي كله چې ديوه مملكت كلني حساب دورځې دټول ملك په اړوند دمختلفو شعبو دمطالبو عارضي حكومت ته وړاندې كيږي ، اودخپلو ضروورياتو دپوره كولو لپاره حاضريږي، همدا شان كله چې لوى خداى تعالى دخپلو بندگانو دژوند په اړه يوه لائحه ترتيبوي نوټول بندگان بايد دلوى خداى جل جلاله په حضور كښې حاضر شي ترڅو هريو ورته دخپل حاجت وړانديز وكړي لكه څنگه چې حكومتونه دخپلو عامو مطالبو ملحوظ وي اوبيا دهغوى دضرورت مطابق لست جوړوي ترڅو بې مشكلات په بشپړه توگه ختم شي . همداشان لوى خداى تعالى دخپلو بندگانو دوعاوې اوري اوبيا دهغوى ددعاوو مطابق خپل رحمت وربانده كوي څكه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وعن علي رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا کانت لیلة النصف من شعبان فقوموا لیلها وصوموا یومها فان الله تعالی ینزل فیها بغروب الشمس الی السماء الدنیا فیقول الا من مستغفر فاغفرله الا مسترزق فارزقه الا مبتلی فاعافیه الا کذا حتی یطلع الفجر

(الترغیب-۳۲ مخ ۲ټوک ،تفسیر روح المعاني ۱۰۲ مخ ۱ټوک)

ترجمه : له حضرت علی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم ویلي دي: کله چې دشعبان پنځلسمه شپه شي تاسو باید عبادت وکړی او په راتلونکی ورځې یې روژه ونیسئ ځکه چې لوی خدای جل جلاله له لمرلیدو وروسته ددنیا آسمان ته راکوزیږي او الله تعالی وایي چې آیا کوم دبخښنې غوښتونکی شته چې زه بخښنه ورته وکړم آیا کوم درزق غوښتونکي شته چې زه رزق ورکړم . اوآیا کوم دمصیبت زده شته چې زه یې مشکلات ورته حل کړم . اوداسې نور......... اوداواز ونه ترصبح صادق پوري وي.

دغوښتنې مضمون

له دوعا څخه علاوه دشعبان په پنځلسمه شپه کښې دعبادت او په راتلونکي ورځ کښې دروژې نیولو هدایت شوی دي موږ چې کله حکومت ته عارضه وړاندې کوو نو په الفاظو . جملو او مضمون کښې دعاجزی اظهار کوو. نو بیا کله چې موږ دخدای تعالی دربار ته ددعاو وړاندیز کوو چې الله تعالی دټولې دنیا دپاچاهانو پاچا اومالک حقیقي دي نو لازمه چې ورته په هرحالت کښې عجز او زاري اختیار کړو اودخپلې کمتری او دلوی خدای جل جلاله دلویې اظهار وکړو او په عاجزي سره عارضه ورته وړاندی کړو زموږ داعجز او زاری دټولې شپې پرعبادت دلالت کوی .اوله احادیثو څخه ثابته ده کله چې بنده په عجز او زاریو دلوی خدای تعالی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضور کښې لاس په دوعا شی دلوی خدای جل جلاله رحمت په جوش راځی اودبنده دادوعا انشاء الله قبلیږی .ای مسلمانانو ! اوس لاهم وخت شته چی څه خطاګانې درنه شوی باید داسې نیک اعمال وکړو چی دهغې کفاره شي . اوچې کوم وخت راتلونکی وي دلوی خدای جل جلاله د رحمتونو لمن وغوړوي دشعبان مبارکې شپې چی تیر شوی اوپه هغې کښې چی موکوم ناوړه رسمونه کړي وي لکه اورلګول یا داسی نور دهغی په وجه مه مایوسه کیږی (راشی دلوی خدای جل جلاله دربارته ! په دې شپه کښی دلوی خدای جل جلاله دربار ته رجوع وکړئ، غمجن کیږی مه . له پښیمانی سره راشئ دلوی خدای جل جلاله په دربار کی اوښکې وبهوئ ، تاسو وګورئ چی خدای جل جلاله له تاسونه راضی دي ، نور هم دهغه درحمت انتظار وکړئ نن یوازې او یوازې دخدای تعالی درحمت ضرورت دي دلوی خدای تعالی لورته رجوع وکړئ که چېرې یوقدم دخدای تعالی په لار کښی واخلئ ، دخدای تعالی له لورې به لس واره پرتاسو دخدای تعالی رحمت وشی .همدا شان پدې مبارکه شپه کښی چې چېری دخدای تعالی په حضور کښی دوعا کوئ نوباید وتولو دوستانو ، قریبانو ،ملګرو ، اولیاء کرام اودعامو مسلمانانو لپاره هم دمغفرت دوعاوې وکړئ دخپلو اولادو لپاره هم دوعاوې وکړئ . که چېرې ممکنه وي هدیرې (مړستون) ته لاړشئ دقبرونو زیارت پرسنت طریقه وکړئ اودپنځلس تاریخ روژه هم ونیسئ .اوکه چېرې دا ممکن نه وي لږ ترلږه خپل ځان او اولاد له ګناهونو ، خرافاتونه وژغورئ لکه څنګه چی الله تعالی وایي:

(یَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا (/ التحریم /پاره/ ۲۸)

ای دایمان خاوندانو ! خپل ځانونه اواولاد له اوره څخه وساتئ

(ترجمه: شیخ الهند ص ۷۴۳ مولانا محمد رفعت قاسمی).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقدر دشپې دپټوالي حکمت

دبرات دشپې په ښکاره والی اودقدر دشپې په پټوالی کښې دالله تعالی حکمت دادي چې دقدر شپه دلوی خدای تعالی درحمت دنازلیدو ، دګناهونو دبخښنې اوله دوزخ څخه دخلاصیدو شپه ده لوی خدای جل جلاله څکه داشپه پټه کړي ده ترڅو چې خلک یوازې ددې شپې پرعبادت بسنه (اکتفا) ونکړي ، اونور عبادت پرې نږدي.

دبرات دشپې دښکاره والي حکمت

دبرات شپه (دشعبان دمیاشتې پنځلسمه شپه) لوي خدای جل جلاله داشپه ښکاره کړي ده څکه چې داشپه دقضاوت اوحکم ، دغضب اورضامندی ،دقبلیدو اوریدو ، دنن دیوالی اولېریوالی ، دنیکمرغی اوبدبختی ، دکرامت اوپرهیزګاري شپه ده په دي شپه کښې ځینې نیکمرغه اوځینې بې رتل کیږی څوک دښو کارونو په وسیله سو بمن(کامیاب) کیږی ځینې بیا دبدوکارو په بدله سره خوار او ذلیل کیږی. څوک دبرکت اوکرامت خاوند کیږی ، ځینې نور بیا له دینه بې برخې کیږی چاته دنیکو عملونو ثواب ورکول کیږی اوځینو ته بیا زجر ورکول کیږی ډیرخلک په ښارونو کښې په کار اووظیفه مشغول وي خودخدای تعالی په نزد بې دکفن تیاری کیږی ، دځینو بیا دقبر تیاری کیږی ، خوهغوی ددنیا په خوښیو بوخت وي ځینې بیا په تکبر ، خندا اوساتیری بوخت وي ، لکن دهلاکت وخت یې نژدې وي په ډیرو دنګومانیو ښکلا ختمه وي ، خوژر ده چې مالک یې پناه اوخوږو ته لاړ شي ځینې بیا دثواب په تمه وي ، لیکن پر دوئ عذاب نازلیږی .ځینې بیا دښه زیری (بشارت) په امید وي لکن دوئ ته تاوان رسیږی ډیر بیا دجنت په تمه وي خو دوئ ته دوزخ ورنصیب کیږی .څوک بیا د یوځای والی په تمه وي ، لکن دهغوی بیلتون په برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیږی ځینی نور بیا دپادچاهی دورکیدلو په امید وي ، خودهغوی تباهي په برخه وي. (غنیة الطالبین ص ۳۶۳)

دوینوالي خوارلس شپې

دټولو علماؤ کرامو پدي اتفاق دي چي دکال په دغو خوارلسو شپو کښي ویښتوب اوعبادت پکار ده

(۱) دمحرم دمیاشتي لمړی شپه

(۲) دعا شوری شپه

(۳) درجب دمیاشتي لمړی شپه

(۴) درجب مینځنی شپه

(۵) درجب او ویشتمه شپه

(۶) دشعبان (برات) مینځنی شپه

(۷) دعرفي شپه

(۸) دکوچني اختر شپه

(۹) دلوی اختر شپه

(۱۰) دروژي دمیاشتي لمړی

(۱۱) یوولسمه

(۱۲) دولسمه

(۱۳) دیارلسمه

(۱۴) اودروژي داخیری لسوتاق شپي یوویشتمه ، درویشتمه ، پنځه ویشتمه ، اوویشتمه ، اونه ویشتمه شپه.

همدا راز دعلماء کرامو پر دي هم اتفاق دي چي په دغو اوولسو ورځو کنبی عبادت کول هم باعث ددیر ثواب دي ، دعرفي ورځ ، عاشوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

(دمحرم دمیاشتې لسمه) ورځ ، دبرات دمیاشتې مینځنی ورځ ، دجمعې ورځ . ددوارو اخترو ورځې . دذالحجې لس معلومې ورځې اودتشریق ورځې (دذالحجې یوولسم ، دوولسم اودیارلسم تاریخ)
په دي ټولو ورځو کښی دجمعې ورځ او دروژې دمیاشتې دټولو ورځو په هکله ډیر ټینګار شوی دي.

نوټ : درجب دمیاشتې په لمړی ورځ پورته شئ عبادت وکړئ اوپه ورځ بې روژه ونیسئ ددوارو اخترونو په شپو عبادت و کړئ . لکن په ورځو کښی بې روژه مه نیسئ دبرات (شعبان) په مینځنی اودعاشوری په شپو کښی عبادت وکړئ اوپه ورځو کښی بې روژه ونیسئ. (غنیة الطالبین ص ۳۴۱)
حضرت ذوالنون مصری رحمة الله علیه وایې چې درجب میاشت دبدیو دختمیدو لپاره اودبرات (شعبان) میاشت دعبادت کولو لپاره ده لکه څنګه چې دروژې میاشت دکرامتونو دلیدلو لپاره ده په رشتیا چې کوم شخص بد اعمال نه پریږدي . دلوی خدای تعالی بندګي اواطاعت ته غاړه نه اږدي اودلوی ښبتن کرامتونه ته منتظر نه وي همدا شخص له دعبث کارونوله کوونکو څخه ده همدا راز دذوالنون مصری رجمه الله وینا ده چې درجب میاشت دکښت کرلو میاشت ده یعنی په رجب کښی کښت کرل کیږی په شعبان کښی اوبیږی اوپه روژه کښی بې حاصلات اخیستل کیږی ،ظاهره ده چې حاصل اخیستونکی هغه څه ریبې کوم چې بې کرلې وي همدا راز څوک چې څه کوي دهغه بدله به ورکول کیږی کوم څوک چې خپل کښت ضائع کوی دریبلو په وخت کښی به له پښیمانتیا سره مخامخ کیږی . ددې پایله (نتیجه) ضرور بده وي. (غنیة الطالبین ص ۳۳۹)

هره شپه دلیلة القدر (دقدر شپه) ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چېرې ليلة القدر دلغوي معنی په لحاظ مراد شي : نو هره شپه ليلة القدر او دقدر وړده . ځکه چې هره ورځ نعمت اوهره شپه دولت (شتمنی) ده .په حديث شريف کښې راغلي دي چې هره ورځ دنيمې شپې نه وروسته الله جل جلاله ددنيا (اول) اسمان ته تشريف راوړي اودبندګانو ولور ته متوجه کيږي اودنيازموږ کور دي اوځمکه موفرش ده ګواکه لمړی اسمان ددنيا بام دي اودخونې بام دخونې جزوي لکه چې الله تعالی زموږ کور ته تشريف راوړي اودانيکمرغی موپه برخه کيږي چې دپاچاهانو (شهنشاه) هره ورځ زموږ کور (ددنيا اسمان) ته تشريف راوړي .موږ ته متوجه کيږي اودنيکيوژمنه (وعده) راسره کوي .دخدای تعالی يوې بلې مهربانۍ ته خير شئ : که چېرې موږ دکوم ملګرې دروازې ته ورشو خصوصا ديومريد (شاګرد) کورته ورشو ، خودهمدې کور خلک له موږ سره خبري ونکړي ښکاره خبره ده چې موږ به مايوسه کيږو که مايوسه هم نه شو دومره ګيله خو به ضرور وکړو چې موږ کورته درغلو خو تاسو راسره خبرې و نه کړي.

که چېرې دکور خلک ويده وي ، نو وبه وايو چې د اخنګه خوب دي چې زموږ دورتګ يې کوم تصور ونکړ (مطلب داچې څومره تعلق زياتيږي هغومره ګيله زياتيږي) اوکه چېرې دخطه په واسطه سره لمړی خبر ورکړل شی چې په نيمه شپه کښې زه درځم پدې صورت کښې خو دي مريدانو ته دخوب اجازه هم نشته .او اوس دلوی خدای جل جلاله معامله وګورئ له دې سره سره چې دهغه الله جل جلاله حقوق واقعي اويقيني دي ليکن دخپل راتګ له خبر نه وروسته راځي اوموږ ويده وينی خوبيا هم نه ناراضه کيږی اووايې چې دي بنده يومستحب کار پري اينبی دي او الله تعالی موږ ته دبې همتی لقب نه راکوی سبحان الله څومره دمهربانۍ خاوند دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحضرت مولانا اشرف علی تهانوی دبیان خلاصه داده: که چیری مور دکوم ملګری یامرید کورته ورشي او هغه له مور سره خبری ونه کړی مور به خومره خوابدي اوپه غصه شو .خوالله تعالی زموږ کور (ددنیا اسمان) ته تشریف راوړي اوموږ په خوب ویده وینی بیاهم هغه الله تعالی له موږ څخه نه ناراضه کیږي ددې مهرباني تقاضا خو داده چې موږ هرڅه کولاي ددې لپاره چې الله رب العزة هیڅکله ناراضه نه شي دلوی خدای تعالی په حضور کښی هروخت عاجزی کول پکار ده .لنډه داچې هره شپه دقدر شپه (لیلة القدر) ده په دي معنی چې الله تعالی هره ورځ زموږ ولور ته په رحمت سره توجه کوی. (التبلیغ ص۳۰ ج۸ حضرت تهانوی(رح)).

دبرات په شپه کښی درسول الله صلی الله علیه وسلم عمل

دځینو علماؤ په نزد ددې شپې یوه ځانګړتیا داهم چې هدیرې (مړستون) ته تلل هلته دټولو مسلمانو روح ته دمغفرت دعاکول اوڅه حصه دالله تعالی دکلام (قران) لوستل ثواب یې مړو ته وربخښل سنت دي حضرت عائشة رضی الله عنها وایي چې یوه شپه (پنځلسمه دشعبان) وه زما وارو و چې حضرت محمدصلی الله علیه وسلم زماخونې ته راغي کالې یې کښل چې لایې پوره کښلی نه وو بیرته یې واغوستل او ولاړشو ماورباندي بدګمانې وکړه هسې نه چې دکومې بلې بي بې کوټې ته لاړشی ، زه هم دنبی کریم صلی الله علیه وسلم په وروسته پټه پټه ورپسې ولاړم ، چې کتل مې نبی کریم صلی الله علیه وسلم جنت البقیع (دمسلمانانو هدیرې) ته ولاړی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دمسلمانو ښځینه نارینه اوشهیدانو ته دوعا کوله .اومایه خپل زړه کښی وویل چې زما مور اوپلار دي ترتاقربان وي ماخه مکر کوئ اوته څه کوې بیا بیرته راهي شو اوزما کوټی ته راننوت اوویې ویل : ای عائشې !ولی دي دومره ساه وکښه ؟ماورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل :ای دخدای تعالی رسوله ! زمامور اوپلار دي تاقربان وي ، ستا په تګ سره ما ته دابدګماني راپیداشوه هسې نه چې دکومې بلې بې بې کوټې ته لاړ شې نوزه هم درپسې لاړم ترڅومې ته په جنت البقیع کښې په دوعا ولیدلی .حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په جواب کښی راته وویل ! ای عائشې ایا ستا داخیال وو چې الله تعالی اودهغه رسول به ما سره ظلم وکړی؟ ، ماته حضرت جبرائیل راغی اووېې ویل چې نن دشعبان پنځلسمه شپه ده نن الله تعالی دبنو کلب دقبیلې دوزو دروزغنو (ویښتانو) په اندازه (دبنو کلب ترټولو ډېرې وزې وې) مخلوق له جهنم (دوزخ) څخه ازادوي.

البته :په مشرک ، حاسد (کینه کونکی)صله رحمی قطع کونکی ، ترپښیو دلاندی دپایڅو ځړونکي ، دمور اوپلار نافرماني کونکی اودهمیشه شراب څښونکی باندی درحمت نظر نه کوی .لدې وروسته نبی کریم صلی الله علیه وسلم کالی وکښل اووېې ویل چې ای عائشې آیا نن شپه دعبادت کولو اجازه راکوی ؟ (اجازه یې ځکه غښتی وغوښته چې د محمد صلی الله علیه وسلم عادت داوو چې دشپې په څه حصه کښی به یې عبادت کاوو اوپاتې برخه به یې داستراحت او دخپلو بیبیانو دطبعیت سمولو لپاره امعلومه وله چې په دې شپه کښی یې امکان نه وو) حضرت عائشة رضی الله تعالی عنهاوایې ما ورته وویل هو زما مور اوپلار دې ترتاقربان وي هغه وو چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پر لمانځه ودریدی اویوه داسی اوږده سجده یې وکړه چې زما خیال شو هسې نه چې دمحمدصلی الله علیه وسلم ساه ختلې وي او روح یې قبض شوی وي زه ورولاړه شوم اوحضرت محمدصلی الله علیه وسلم پر تلو می لاس ورکښېښود دمحمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم په پښو کښې یوقسم حرکت وو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما زړه پرې مطمئن شو (دړوند مې يقين شو) او حضرت محمد صلى الله عليه وسلم په سجده کښې دا الفاظ ويل

«اعوذ بعفوك من عقابك واعوذ برضاك من سخطك واعوذبك منك جل وجهك لااحصي ثناً عليك انت كما اثنيت على نفسك

ژباړه: زه ستا له غضبه ستا په عفو سره پناه غواړم او ستا د ناراضيتوب څخه پنا غواړم ستا په رضامندی سره او زه له تا څخه (ستا د عذاب څخه پناه) غواړم ستا په مهربانی سره. ستا ذات لوی او عالی دي ، زه ستا تعريف او ثناء نه شم ويلای لکه څنګه چې ته ثنا وايې پرخان خپل. حضرت عائشة رضی الله عنها وايي چې له حضرت محمد صلى الله تعالى عليه واله وسلم څخه پوښتنه وکړه چې دا دوعا څه فضيلت لری ؟ حضرت محمد صلى الله تعالى عليه واله وسلم په خوب کښې راته وويل: ای عائشې ! دا دوعا زده کړه او نورو ته يې هم ورزده کړه ، ماته جبرائيل عليه السلام دا دوعا راښوولە ، او زه دا دوعا په سجده کښې بيا بيا وايم (رواه البيهقي).

لدې تفصيل څخه به تاسو ته ددې مبارکې شپې دستور (کړنلاره) معلومه شوې وي او دا به هم درته معلومه شوې وې چې په دې شپه کې بايد څه وکړو ؟ څنګه عبادت وکړو څنګه هديرې ته لاړ شو او هلته څه وکړو او چې ورو سته کور ته راشو په عبادت مشغول شو دهغې طريقه ددې ټولو اعمالو کولو سنت طريقې به درته معلوم شوې وې. (فضائل الايام والشهور ص ۱۱۳).

دحضرت عائشة (رضي الله تعالى عنها) بزرګي

دحضرت عائشې رضی الله تعالى عنه دخواب حاصل دادې ای دخدای جل جلاله رسوله نعوذ بالله چې الله جل جلاله او دهغه رسول به لماسره دظلم معامله کوی. خو زما فکر داوو چې الله تعالى به درته حکم کړې وي ، يا به تاسو دخپل اجتهاد له مخې دکومې بلې بې بې کوټې ته ځئ علامه ابن

(c) ketabton.com: The Digital Library

حجر رحمه الله دحضرت عائشې (رضی الله تعالی عنها) ددې جواب په باره کې وایی چې خدای ناکرده (خدای مه کړه) که چیری حضرت عائشة رضی الله تعالی عنها دمحمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم په خواب کښې نعم (هو) ویلې واي نوخبره به ډیره باریکه شوی وای . آن داچې داځواب به کفر حساب شوی وای لکن حضرت عائشې (رضی الله تعالی عنها) له ذهانت څخه کارواخیست څکه یې خپله عاجزی اوعذر ښکاره کړ .بیا حضرت محمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم دولاړیدو وجه بیان کړه چې دشعبان په پنځلسمه شپه ددنیا اسمان ته تشریف راوړي ، اویوبې پایه رحمت پرخپلو بندګانو کوی چې دبنوکلب دوزو دوزغنو (وړیو) په برابر خپل بندګان ددوزخ له اوره څخه ازاد وي . نوځکه چې داوخت دلوی خدای جل جلاله دمهربانۍ اواحسان وخت دي څکه ماوغوښتل چې په دې مقدس اومبارک وخت کښې دخپل امت لپاره دمغفرت دوعاوې وکړم هغه وو چې جنت البقیع (دمسلمانانو هدیرې) ته ولاړم هلته له لوی خدای جل جلاله څخه په مغفرت مشغول شوم. (مظاهر حق جدید ص۱۹۵ج۲)

دخدای جل جلاله دنظام سپکاوی

لوئی خدای جل جلاله زموږ پر بدعملې اوبدکارې ښه عالم (پوه) دي په کومو ورځو کښې چې دبنده لپاره دډیر عمل کول ضرورت وي په هغو ورځو اوشپو موږ لا په ډیرو ګناهونو کښې بوخت یو موږ دابه زده کوو چې دبرات په پنځلسمه شپه کې پورته کیدل ضروري دي لیکن داځای موهیر کړی چې ولی ؟ اوځنګه پورته کیدل ضروي دي ؟ دخدای جل جلاله درضااوخوشحالولو لپاره نه ، دخپلو ګناهونو څخه دتوبې کولو لپاره نه ، خدای جل جلاله درحمتونو څخه دبرخې اخستلو ، دخپلې عمل نامې څخه دګناهونو دپاکولو لپاره نه بلکه دخدای تعالی دقهر اوغضب دحاصلولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره دخپلو ګناهونو دبخښلو لپاره ، دخدای جل جلاله دنعمتو څخه دځان لېرې کولو ، دخپلې عمل نامې دتورولو اودنیکیو ختم کولو لپاره (الا ماشاء الله) ای مسلمانانو ! غور اوفکر وکړئ ! غوروونه خلاص کړئ او واورئ ! لکه څنګه چی لوی خدای جل جلاله رحیم (رحمت کوونکی) اوغفار (بخښونکی) دی همداشان جبار اوقهار هم دي داسی عمل کول خودخدای تعالی په رحمتونو دملنډو وهلو سره برابر دي اولکه څنګه چی په ښو وختو کی داعمال صالحه (نیکو عملو) اجر زیاتیږی ، همداشان دبدوکارو ګناهونه هم زیاتیږی. تاسو فکر وکړئ که چیرې یوپاچا خپل فوځ ته امر اواعلان وکړي ، چی سبا د(یوه معلومه ورځ) فلانکې ګروند ته دفوځی ازموینې لپاره راشئ ، خپلې فوځې تجربې ښکاره کړئ ، دپاچاه له لورې به انعامونه درکړل شی اوفوځیانوداخبره واوریدله میدان (ګروند) ته حاضر شول خودفوځی ازموینې لپاره نه دفوځی شجاعت کمالات ، دهرکلې اودفوځې قربانی دښکارولو لپاره نه بلکه دبساتیری لپاره آیا پردې به پاچاه غصه نشی ایا ددې پرځای چی فوځیانو ته انعامونه ورکړی لعنت اوسرزش به ورنکړی ؟ خامخا به یې ورکوی . غور اوفکر وکړئ په کومه طریقه چې موږ دبرات شپه دخدای تعالی په حضور کوم عملونه کړی .آیا دخدای تعالی قهر اوغضب به له هرلوره پر موږ نشی نازل ، آیا داموږ دخدای تعالی پررحمتو پسخند نه دي وهلی بیا نو ولې مسلمان پر خپلو تکلیفونو اومصیبتونو ژاړې تراوسه موږ اوتاسوڅه کړې دي خدای تعالی موږی اینبی دي خدای تعالی موهیر کړی دي دخدای تعالی دعبادت پر ځای په شیطانې اعمالو فخر کوو ، خدای تعالی هم موږ پری اینبی یو ، ای مسلمانو ! خپل عملونه بشپړ کړئ له نافرمانیو څخه راوګرځئ له عبث اوبې هوده کارو څخه ځان وساتئ دیوه خدای تعالی بشپړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تابع او مخلص بندګان شئ لکه څوارلس سوه کاله مخکې چې تاسو دهغه تابع واست . تاسو دخدای تعالی شئ خدای تعالی اوټول کائنات به ستاسو شي (فضائل الایام والشهور ص ۱۱۵)

دشپې په کومه برخه کی پورته کیږئ ؟

اوس دغور اوفکر ځای دادی چې دشپې په کومه برخه کی پورته کیدل افضل دي ؟ددې تعین له قران کريم څخه هم کيږی اوله حديث مبارک څخه هم ځکه چې له قران څخه معلوميږی چې دشپې په اخيره برخه کښی پورته کيدل ضروري ده . لکه څنګه چې الله تعالی وايي :

(إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأً وَأَقْوَمُ قِيلًا ٦) (المزمل پاره ۲۹)

البته دشپې پورته کيدل سخت تکليف دي لکن خبري بې صحيح برابري دي اوله ناشئة اليل څخه له خوبه وروسته ثابتيږی ځکه ددې په اختيار سره پر نفس ډير تکليف راځی نوځکه داافضل دي اودسورة له اخيری برخې څخه هم معلوميږی دابهتری له قران کريم اوله حديث شريف څخه هم معلوميږی (۲ الله تعالی وايې) دشپې دآخيرې حصې فضيلت له ډير مختلفو احاديثو څخه معلوميږی اوله عقل څخه هم دامعلوميږی ځکه چی داوخت دخوب وي اوخوب پری ښودل مشکل ،ګران وي په يوه حديث کښی راغلی دي چی کوم شخص دشپې پورته شې عاجزې او زاری کوې زه الله تعالی له هغه څخه ډير خوشحاليږم . ځکه چې زما درضا لپاره يې خپله محبوبه اوتوده (ګرمه) بستره پری ايښی وي لدي نه هم معلوميږی چې دشپې اخيرې حصه ډير فضيلت لري لکن که چا ته داکار مشکل وو بيا دي دشپې په اوله حصه کښی څه برخه مختاره کړي ځکه چې په نورو شپو کی لوی خدای تعالی دشپې په اخيري برخه کښی ددنيا اسمان ته راځی اوپه دې شپه (دشعبان پنځلسمه) کی له لمرلويدو وروسته راکوزيږي ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومو خلګو ته دشپې په اخیره کښې عبادت کول مشکل وي هغه دی
دافضیلت دشپې په لومړۍ برخه کښې حاصل کړی . کمه درجه یې داده
چې دماخستن ترلمانځه پورې دي په عبادت کښې مشغول شي
(التبلیغ ص ۳۲ ج ۸).

دشیطان دهوکه (چل)

دادنفس عادت دي چې کله یوانسان دثواب حاصلولو اراده وکړي ، نفس
ورته خپلې بانې جوړ وي څویې له دي کاره وګرځوی همداشان ، دبرات
دشپې اوشب قدر دعبادت په وخت نفس انسان ته دهوکه ورکوی چې
دشپې په اخیره کښې عمل فضیلت لرې دشپې په اوله برخه کښې څه فائده
لری ؟ وګوریّ څومره دافسوس ځای ده دشپې په اوله حصه کښې په
داسې شان لدي عظیم عبادت څخه بې برخې کیږی ، بعض انسانان دنفس
په ډیر خفی (پټ) چل سره غولیږی ددې لپاره عبادت کوی چې زه په خلګو
کښې مشهور شم په دي سره نفس خوشحالیږی خو داعبادت هیڅ ګټه نه
لری ځینی خلګ په دي نیت دشپې په‌اخېره حصه کښې راپورته کیږی چې
په خلګو کښې ممتاز عابد ونومول شی لکن افسوس داتکبر اوغرور دي
چاته چې تکبر او غرور خوښ وي الله تعالی ته ډیر مبغوض دي (التبلیغ ص ۳۷ ج ۸)

په مبارکه شپه کښې ګناه کول

ددې مبارکې شپې ډیر فضیلت دي اوپه دې شپه کښې ګناه کول هم ډیره
ګناه لرې په نسبت دنورو وختو . لکه څنګه چې دځای حکم دي همداشان
دزمان (وخت) حکم دي دمثال په توګه : په یوه عام ځای کښې ګناه کول ،
اوپه مسجد کښې ګناه کول ډیر فرق سره لری بیا په مسجد و کښې مسجد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی او مسجد حرام په کوم کښې چې لمونځ کول ترنورو زیات (ډیر) ثواب لری . په داسې پاک ځای کښې ګناه کول او په مسجد کښې ګناه کول ډیر عذاب لری لکه څنګه چې په یوه عام وخت کښې ګناه کول او بل په یوه مبارک وخت کښې ډیر لوی عذاب لری مثلا : په روژه کښې ګناه کول ډیر بدکار دي ترڅو چې بیله روژې وي داهم مبارکې ورځې دي په دې کښې ګناه کول ډیر لوی عذاب لری . (التبلیغ ص ۷۵ ج ۸)

ددې شپې ګناه :

کومه ګناه چې په دې شپه کښې کیږی دوه ډوله ده : یو ډول هغه ګناه چې دعبادت په رنګ نه وي ددې بدوالی ډیر ظاهر او ښکاره ده . لکه پدې شپه اورونه لګول ، له دې څخه ډیر زیاته نقصانات راپیداکیږی مالی تاوان هم دي ، اوکله دچا لاس ، یا کوز یابل څه اندام پری سوي وي له ګناه څخه علاوه نور نقصانات هم ورسره ترلی دي دوهم ډول هغه ګناه ده چې په رنګ دعبادت سره وي ، دابدعت ده لکه څنګه چې په اکثره خلګو کښې داړواج دي چې په دې شپه (حلوی) پخوي څنګه چې په بدعت کښې خوند یامزه ډیره ده څکه ډیر انسانان پری مبتلا دي . او دخپلو په جوړولو سره یې روابولې یو تأویل (حیله) داده چې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم غاښ مبارک شهید شوی وو او محمد صلی الله علیه وسلم حلوی خوړله ، داخبره غلطه ده دا عقیده لرل ګناه ده څکه چې داواقعه په شوال کښې وه بعض خلګ وایې دادحضرت امیر حمزه رضی الله تعالی عنه دشهادت ورځې دي دادهغه فاتحه ده . داهم بې بنیاده ده څکه چې دحضرت حمزه رضی الله تعالی عنه شهادت هم په شوال کښې وو . اصلاح الرسوم ص ۱۳۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

اکثره خلګ په داسې ګناه اخته دي چې دامنع کیږي هم نه ځکه چې بدعت کښې ډیر خوند دي ـ بدعت هم یوه عظیمه ګناه ده لازمه ده چې په دې مبارکه شپه کښې ځان ترینه وژغورئ .(التبلیغ ص ۲۴ ج ۸)

دالفیه (زرګوني) لمانځه حقیقت :

داخبره هم دیادولو وړ ده چې په ځینو کتابونو کښې لیکلي دي چې دشعبان په پنځلسمه شپه داخاص نفل (چې سل رکعته او په هر رکعت کښې لس لس ځله قل هوالله ویل کیږي) چې کول یې په کار ده ځکه داپه کوم قوي حدیث ، یا دیو صحابي اوتابعي له قول څخه نه ده ثابته ، دعبادت په تعین کښې کوم قید نشته ـ په احادیثو کښې دمبارکو شپو په عبادت کښې کوم قید نشته ، کوم چې چاته اسانه وي باید هغه وکړي ، که څوک نوافل کوي او که تسبیحات ورته عام اختیار شته کوم چې دمخکې علماؤو له لوري دنوافلو کوم خاص هیئت ذکر شوی دي ، ددې سبب دادی چې کوم پیر وخپل مرید ته په یو خاص حالت کښې داطریقه ویلې وي ، خودهغه لپاره ضرور یو مصلحت ده ، لکن داطریقه عامول بدعت دي ، همداشان نورو بزرګانو ته بدویل رواندي په حدیث شریف کښې کوم معلوم عمل نه دي راغلی که غواړی چې تلاوت وکړی ، یا دلوی خدای تعالی ذکر وکړی ، یانوافل وکړی اویا نصیحت بل چاته کوی یا یې پخپله واوري لکه څنګه چې حضرت اشرف علی تهانوی صاحب فرمایلې دي په کانپور کښې موږ په دې شپه باندې نصیحت (تبلیغ) کاوو ځکه چې په نصیحت کښې سړی ته خوب نه ورځي ،خوبیا هم ځینې ملګری ویده وو (التبلیغ صحه ۴۱ ج ۸)

نه فکر وکړئ چې په دې شپه کښې دعبادت کومه خاصه طریقه نه ده ثابته ، خونه موکه دچانصیحت اوریٔ ، نوکه نفل کوی او که تلاوت قران کریم کویٔ دهرڅه اختیار دي داکوم حدیث چې دي : (صوموا نهارها) دا امر هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره داستحباب دي يادپنځلسمې ورځې روژه نيول مستحب ده فرض اوواجب نه ده ، غرض (قوموا ليلها) له دي څخه ددې شپې فضيلت ثابتيږي اوپه حديث کښې راغلي چې لوی خدای تعالی په دې شپه کښې ددنيااسمان ته راکوزيږي (هل من داع فاستجيب له هل من مستغفرفاغفرله) يعني کوم دمغفرت غوښتونکی شته چې بخښنه ورته وکړو ؟آيا کوم دوعاکونکی شته چې دوعا يې قبوله کړو ؟ ترسهاره پورې په درحمت لمن ويره وي . (التبليغ ص۸۴ ج۸ الترغيب ص۱۰۴ج۲).

دبخښنې په شپه کښې هم بې برخيتوب

وعن ابی موسی الاشعری رضی الله تعالی عنه عن رسول الله صلی الله عليه وسلم قال ان الله تعالی ليطلع فی ليلة النصف من شعبان فيغفرلجميع خلقه الالمشرک اومشاحن –رواه ابن ماجة ورواه احمد عن عبدالله بن عمر وبن العاص رضی الله تعالی عنهم

ژباړه : له حضرت ابوموسی اشعری رضی الله تعالی عنه څخه روايت دي چې حضرت محمد صلی الله عليه وسلم وويل : لوی خدای جل جلاله دشعبان (برات) په پنځلسمه شپه خپل مخلوق ته متوجه کيږي له مشرک اوحاسد څخه علاوه نورو ټولو ته بخښنه کوی په يوبل روايت کښې راغلي دي چې له کينه ګر اوله ناحقه وژونکي څخه علاوه نورو ته بخښنه کوی.

تشريح : دحديث شريف حاصل دادی چې لوی خدای جل جلاله په دې مبارکه اومقدسه شپه کښې له خپل رحمته سره مخلوق ته متوجه کيږي ، رحمت يې دومره په جوش راځی چې خپل حقوق هم ورمعافوی (بخښي) اوانسان ته دومره مهلت ورکوی چې دخدای تعالی په بندګې عبادت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او طاعت کښې نیمګړتیا ولرې باید بشپړ یې کړي او د تیر وخت له اعمالو توبه وکاږي نو به یې توبه قبوله کړي . او که چېرې توبه ونه کاږي او خپلو بدو عملو اوبد اعتقاد ته دوام ورکړي الله تعالی به یې پخپل عذاب مبتلا کړي . له حاسد (کینه) څخه هغه شخص مراد دي او په خپله سینه بغیر له کومې شرعي وجې بلکه دخپلې نفسي تقاضا له وجې له چا سره حسد او کینه کوي او په خپله سینه کښې دحسد اور بلوي داسې بدبخت انسان ددې مبارکې شپې له برکته څخه هم بې برخې دي داسې څوک به دخدای تعالی له رحمته اوبخښنې څخه بې برخې وي : ددې تفصیل په مختلفو احادیثو کښې راغلی دي .چې ددې شپې له برکته ، مشرک ، ناحقه قاتل او کینه ګر بې برخې دي په ځینو روایتو کښې داهم راغلی دي چې صله رحمی قطع کونکی (له وروره ، قریبه او دوست سره تعلق نه ساتی) هم الله تعالی نه بخښي .او په ځینو روایتونو کښې داهم راغلی دي چې پایڅې (پرتوګ ترپنډیو) کښته کونکی ، دمور او پلار نافرماني کونکی ، همیشه شراب څښونکی ، زانی ، او په ظلم محصول اخستونکی ، جادوګر ، کاهن (دغیب خبرې کونکی) او سازنده او باجه غږونکی پر دې ټولو دخدای تعالی درحمت نظر په دې مبارکه شپه کښې نه کیږي (اعوذبالله خدای تعالی ته پخپل فضل کرم موږ ته هدایت وکړي او له داسې خلګو څخه مو مه حسابوی. (مظاهر حق جدید ص۲۰۲ ج۲).

دبې برخې خلګو لست

له مختلفو روایاتو څخه دبرات دپنځلسمې شپې فضیلت په روښانه توګه معلوم دي چې داشپه دالله تعالی په وړاندې مبارکه اوقیمتي شپه ده ، او الله تعالی پرخپلو بندګانو عام رحمت کوی او خاصه توجه لکن دارحمت پرهغو کسانو کوی چې هغوی هم ددې رحمت په انتظار ناست وي خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیوي اواخروي حاجات دلوی خدای تعالی په وړاندی عرضوی اولوی خدای جل جلاله یې وړپوره کوی لکن ځینی داسی سخت ګناهونه دي چې ترڅو ورڅخه توبه ونکړی سوال یې نه قبلیږی:

اول: مشرک دوهم: کینه ګر دریم: دمور او پلار نافرمان څلورم: زانی پنځم: شراب خور شپږم: کاهن اووم: صله رحمی قطع کونکی اتم: پرتوګ تر پنډیو لاندی کونکی. دلته دهر یوه په اړه څه تفصیل ته ضرورت دي:

شرک: دخدای تعالی په ذات او صفاتو کښی بل څوک شریک کول، اوله هغه سره دمعبود په شان معامله کول اودهغه عبادت کول او نور .... دالله تعالی ارشاد دي(**إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَاءُ ۚ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا**) (پاره ۵ سورة النساء)

ژباړه: بیشکه الله تعالی بخښنه نه کوی هغه چاته چې له الله تعالی سره شریک نیسی، اوله دي لاندی نورو ته بخښنه کوی چې خوښه یې شی،

دوهم ایت: (**وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ١٣**) (سورة لقمان . پاره ۲۱)

ژباړه: اوکله چې لقمان وویل خپل زوی ته کله چې یې هغه ته نصیحت کوی ای زویه له الله تعالی سره شرک مه نیسه ځکه چې شریک نیول لوی ظلم دي له خدای جل جلاله سره شریک نیول داډیر لوی جرم اونافرماني ده، اودبخښنې قابل هم نه ده پرخپل ځان باندی تر دي بل لوی ظلم نشته چې همیشه په هلاکت اوبربادې کښی وي الله تعالی چې دځمکې اواسمانونو خالق دي، دټولو مخلوقاتو مالک، یوازې اوبې احتیاجه دي، دهغه هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شريک نشته ((قل هو الله احد) لوی خدای جل جلاله چې کريم اورحيم ذات دي داسې چاته مغفرت نه کوی . لکه څنګه چې دخدای تعالی له ذات سره شريک نيول ظلم عظيم دي ، همدارنګه دهغه له صفاتو کماليه وو سره شريک نيول هم لويه ګناه ده. (حقيقت شب برات ص ۱۹)

کينه څه ته وايې ؟

ديو مسلمان له بل مسلمان سره کينه کول بالکل ناروا ده او دخدای تعالی له رحمت څخه دلېرې کيدو سبب دي الله تعالی فرمايې:

(خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ۱۹۹) (پاره ۹ سورة الاعراف)

عفوه او درګذر خوښه کړه ، په نيکې امر کوه اوله جاهلانو څخه ځان وژغوره ، له انسان څخه حتما خطايې کيږی که چېرې داسې وشول ، بيا معافې دالله تعالی ډيره خوښه ده ، ځکه يې وفرمايل چې معافی (بخښنه) اختيار کړه اوکه له بې عقلانو څخه چېرته کومه خبره درته وشی ، ځان ترينه وژغوره ، جنګ اوجدال مه ورسره کوه حديث شريف کښې راغلی دي قال رسول الله صلی الله عليه وسلم لاتباغضوا: رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلی دي: چې يوله بله سره بغض مه کوی.

کينه : کومې ته چې په عربی کښی حسد وايې تعريف يې داسې شوی دي کله چې له يوه دښمن څخه انتقام (بدله) اخيستل ممکن نوی ، دخپل قهر په راکنټرولولو سره پر زړه تکليف راځی .بس ددې علاج دادی چې دخپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقابل شخص بدی ورمعاف کړه او راشه دوشه ورسر شروع کړه په یوځو ورځو کښې به ټول مشکل حل شي. (تعلیم الدین مولانا تهانوی رحمه الله ص ۵۸).

په حدیث شریف کښې راغلی دي چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دي چې تعلق ختم کونکی جنت ته نه شي داخیلدلای (بخاری . مسلم)

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې په هره دوشنبه اوپنج شنبه دجنت دروازې خلاصیږی اوهر هغه بنده ته مغفرت (بخښنه) کیږی چې له خدای تعالی سره شریک ونه نیسی لکن هغه څوک لدي مغفرت څخه بې برخې دي چې دده اودمسلمان ورور په مینځ کښې کینه وي. (مشکوة ص ۴۲۷).

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي: چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې په هره هفته کښې په دوشنبه اوپنج شنبه دټولو انسانانو اعمال خدای تعالی ته وړاندی کیږی ، اوهر مؤمن ته بخښنه کیږی ، مگر نه هغه خلگو ته چې یوله بل سره کینه ولری ، او ددې خبرې ډیر تائید کوو . چې داخلگ دي کینه پریږدي اویوله بل سره دي ملاقات وکړی. (مشکوة شریف ص ۴۲۸)

په دې روایاتو کښی دکینه دبدعمل بیان شوی دي کوم چې په دنیا اواخرت کښی دهلاکت سبب دي خپل مینځې اړیکې خدای تعالی ته ډیرې خوښې دي ، که چېرې دځه مشکل له وجې کوم خفگان پیښ شی ، باید ژر صلح وشي او چې اوږ دنشې ، ددې لپاره ښه لاره سلام اچول دي چې دتعلق اومحبت یوازنی لاره ده .تر درو شپو او ورځو زیات باید تعلق پري نشي څکه چې په حدیث شریف کښی راغلی دي چې له خپل ورور (مسلمان) سره تر درو شپو او ورځو زیات خفگان کول حرام دي چې یو له بله په ترېو تندی سره گوری. (مولانامحمد رفعت قاسمی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

صله رحمي قطع کول څه ته وايي؟

څرنګه چې دقريبانو اوخپلوانو حقوق پرموږ واجب دي . دهغو نه اداکول . له هغوی سره بده رويه (سلوک) کول اوتعلقات ختم کول دصله رحمی قطع کول دي .په احاديثو کښی دکينې ډير بدوالی ، راغلی دي . اوکينه ګر ته يې ډير بدويلی ، دنبی کريم صلی الله عليه وسلم وينا ده چی دوې ګنا وې ډيرې سختې دي چې کونکی ته يې په دنيا او هم اخرت کښی عذاب ورکول کيږي (۱)بغاوت (ظلم) (۲) صله رحمی قطع کونکی (مشکوة شريف).

په ډيرو احاديثو کښی راغلی دي چې الله تعالی فرمايلې دي : د(رحم) لفظ دالله تعالی له پاک صفت رحمن څخه مشتق دي څوک چې . له چاسره رحم کوی رحمن پرهغه باندی رحم کوی ، اوڅوک چی له چاسره ، قطع کوی رحمن به له هغه قطع کوی (فضائل صدقات ص ۲۱۹ ج ۱) فقيه ابوالليث رحمة الله عليه ويلی دي: چی صله رحمی قطع کول دومره بده ګناه ده چې دډيرې او مرتبې خاوندان هم دخدای تعالی له رحمته بې برخې کوی ، نوځکه دهر مسلمان لپاره لازمه ده چې ډير ژر له دې بده کاره توبه وکاړی اوکه يې چېرې عادت وي نو ضرور دې پرېږدي اوتعلق دې زيات کړی.

حضرت عبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنه يوه وروځ دسهار له لمانځه وروسته يوه مجلس ته تشريف يووړ او ورته يې وويل : که په تاسو کښی څوک دصله رحمی قطع کونکی وي لاړ دي شی ځکه چی موږ خدای تعالی ته سوال اودوعاوي کوو اوپر صله قطع کونکی دخدای تعالی درحمت دروازې بندې وي .وګورئ څومره دناراضئ ځای دي ، شايد چې دعبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنه جنره دې دقران اواحاديثو په رڼا کې وي ددوعا په کولو کښی له صله رحمی نه توبه ضروري ده .که چېرې دوعا په اجتماع سره کيږي ، ددوعاء په ادابو کښی داهم ده چی له داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګناهونو څخه به پاک وي چې دخدای تعالی رحمت ورباندې نه کیږي، کله چې دکینې دومره ګناه ده چې په سبب سره یې بل څوک دخدای تعالی له رحمته لیرې کیږي نوپخلپه به دکینه ګر څه حال وي، همداراز ددې شخص توبه نه قبلیږي ترڅو چې یې ځان ترې ساتلی نه وي. (حقیقت شب برات ص ۲۴)

په خپلو مینځو کښې دښمنی کول، ډیروخت دحق اوناحق په فرق کښې غفلت وي، دبل حق چې دکوم چا پرذمه وې هغه له نظره غورځوی، دشریعت پاک تعلیم دادی که چیرې ددوو ورونو په خپل مینځ کښې کوم تعصب پیدا شي باید په ایمانداری سره هر شخص خپلې ګناه ته ځیر شې اوخپله ګناه تسلیم کړی اوتوبه ترینه وکاږی اوصلح وکړی. اوخپله ایمانې جذبه باید رامخ ته کړی اوترټولو مخکې صلحې ته غاړه کښیږدي. خدای تعالی چې انسان ته کوم جسم اوصورت ورکړی دایو امانت دي، انسان ددې په سبب سره په نیک کار کښې پوره کوشش کولای شی، باید ضائع یې نکړی او کوم شخص چې داخیانت کوي بدیانتې کوی دخدای تعالی په نزد داشخص لوی مجرم اوباغی دي، کوم څوک چې دشپې له برکته څخه بې برخې شې دنورو ډیرو سزاګانو مستحق ګرځي. (الترغیب ص ۳۲۰ ج ۳)

ترپنډیو لاندې دپایڅو ځړول

ترپنډیو لاندې پرتوګ یا لنګ کول یا لوی لستوڼې جوړول یا لوشمله پریښوول، دبخاری اومسلم شریف په حدیث کښې راغلی دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل: چې دخدای تعالی درحمت نظر پرهغو خلګو نه کیږی چې پایڅې یا لنګ ترپنډیو لاندې کوی.

دوهم: په دوهم حدیث کښې ددې اندازه معلومه شوې ده، چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې: دکوم چا پرتوګ چې ترپنډیو لاندې وي داشخص به په دوزخ کښې وي. (بخاری شریف).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دريم: په دريم حديث کښې د نورو جامو ځړول هم حرام بلل شوی دي نبی کريم صلی الله عليه وسلم فرمايلی دي: چې اسبال) يعنی اوږدول له خپلې اندازې څخه که پرتوګ وي که کرتی ، او لنګوټه نوداکه د تکبر له وجې اوږده وي الله تعالی ورته درحمت په نظر نه ګورې .ددې حديث روايت (ابو داؤد . نسائي اوابن ماجه کړی دي) .او ددې په تائيد کښی يوبل حديث داسې دي چې کوم شخص خپلې جامې ځړولې وي خدای تعالی ورته درحمت په نظر نه ګوری(ددې حديث روايت امام بخاری شريف کړی دي) .په دې حديث کښی مطلق کالې ذکر شوی دي ، مګر دپای په څو حديشو کښی ذکر شوی دي .اودنورو جامو په هکله علماؤو محقيقنو ويلې چې لستونې ترګوتو تيريدل اوشمله ترنيمې ملا تيريدل داټول په اسبال کښی داخل دي او ممنوع دي .بعض کم فهم خلګ وايې چې داممنوع هغه وخت ده چې دتکبر له وجې وي که ځيرشو لمړی خو داويل غلط دي چې وايې موږ خوتکبر نه کوو، بيانو ولی داسې کوی ، سنت طريقه ولې نه اختيار وي ددې په اختيارولو کښی مو زړه ولی تنګيږی ، لنډې پايڅې مو ولی نه خوښيږی آيا داتکبر نه ده نوڅه ده ؟ بل په حديث شريف کښی چې کوم دتکبر لفظ راغلی دي داقيد اتفاقی ده احترازی نه ده څنګه چې يې اکثره خلګ دتکبر له وجې کوی نوځکه (نبی کريم صلی الله عليه وسلم) داقيد ذکر کړ لکن دامطلق حرام دي په بل حديث کښی چې دپنډيو حد معلوم شوی هلته پکښی دتکبر لفظ نشته مطلق ناروا ده که دتکبر له وجې وي اوکه بغير دتکبر ، مګر که دتکبر له وجې وي بيا دوې ګنا وې شوی اوبيله تکبره يوه ګناه ده ، هسې دروا والی لپاره بانې مه لټوئ ، که څوک وايې چې دامطلق (بغير له قيده دتکبر) موږ په مقيد (سره له قيده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دتکبره) حمل کوو ، د دې ځواب په اصول فقه حنفي کښې شوی چې مطلق پرخپل اطلاق پاته دي . غرض دا چې دروا والي لپاره هيڅ صورت نشته .
ځينی خلګ په لمانځه کښی پايڅې يانور کالي برابر وي لکن له لمانځه نه بغير هم له ګناه څخه ځان ساتل پکار ده بعض خلګ پايڅې غټې (اوږدې) جوړ وې خو بيا يې په لمانځه کښی بيرته راټولوي مګر اصلا په وخت ضائع کولو کی ګناه ده که پندی پټې وي که ښکاره ، اوخياط ته هم داسی کالي جوړول جائز نه دي ځکه چې په ګناه کښی کومک کول هم ګناه ده ، بايد ټول خياطان داسې ناروا کالي جوړ نکړي له خدای تعالی څخه دې حلاله روزي (رزق) طلب کړی . (اصلاح الرسوم ص ۲۸).

دسپي شرعی حکم

دناروا رواجو څخه تصوير (عکس) اوسپی بلا ضرورته ساتل هم شامل دي دبخاری اومسلم شريف په حديث کښی راغلی چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم فرمايلې دي چې هغه کورته درحمت ملائکې نه داخليږی چې پکښی سپی ياعکس وي ،نبیٔ کريم صلی الله عليه وسلم ويلې چې ترټولو غټه ګناه تصوير جوړول دي يوه حديث کښی راځی چی نبی کريم صلی الله عليه وسلم ويلې چې ترټولو غټه ګناه تصوير جوړول دي ، يوه حديث شريف کښی راځی چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم ويلې : څوک له دريو غرضو بغير سپی ساتی.

اول: دمال (پيسو) دحفاظت لپاره

دوهم: دښکار لپاره درييم:

دکور يا کښت دحفاظت لپاره دهغه له ثوابه هره ورځ يو قيراط کميږی (دقيراط اندازه په حديث کښی داحد دغره په مثال ده) داحديث په بخاری شريف اومسلم کښی راغلی په دې احاديثو کښی تصوير جوړول ، تصوير

(c) ketabton.com: The Digital Library

بنووول بغير له ضرورته سپې دروول حرام ثابت شوی دي د جديد تهذيب په لوازمو کي بلل شوی وي لږ حقيقت ته ځير شئ . له دي دواړو شيانو څخه پوره ځان وساتئ . دبعض خلکو عقلونه دې حال ته رارسيدلی دي چې دسپيو صفات حميده (ښه صفات) بيانوی او دممانعت لاره بند وي خو په پته کی حکم شرعی لغو کوی خوکه دچاداخيال وي نو دايمان دنوی کولو ضرورت ورته شته . له مسلمانيدو وروسته دشرعي احکامو دعلت پوښتنه (طلب) کول مناسب نه دي ډير مجازی (دنيوی) احکام په علت سره نه معلوميږی ، بې له علته يې منل لازم دي دحاکم حقيقي لوی خدای تعالی په حکم کښی ولی څه څوک ويل وکړی ؟که څوک ووايې چی زموږ ددين احکام له عقل سره برابر دي ، مګر ددې ځواب دادي چی له عقل سره برابر دي مګر بعض احکام ته عقل نه شي رسيدلای ،مثلا ډير شيان په سترګو ليدل کيږی مګر په صحيح توګه يې سترګی ادراک شې کولای ، دادعقل کار دي چې داحکامو علت وپيژني . داعقل دانبياء عليهم السلام دکامل اولياء اودعلماء راسخينو عقل وو چې دلوی خدای تعالی خاص رحمت وو . دعامو خلکو په عقل کښی دومره قوت نشته . اوددې زماني متعلمين دعامو له صفه نه وزي .داچې له دې څخه ددين اصول مراد دي چې داعقلې دي يعنی : څوک چې قران کريم اوحديث نه منی ، پرتوحيد (دالله تعالی پريوازی ذات) اورسالت ايمان يې علم په دليل عقلی سره هم ثابتيږی اوفروعی شيان يعنی فلانکی شی ولی حرام دي فلانکی ولی حلال دي داسې شيان په عقل سره ثابتول ضروري نه ده بلکه ددې منل په دليل شرعی سره پکار ده ، اودعقل موافقه هم داخبره ده چې حاکم ، حاکم منل په دلائل مختلفه ؤسره کله چې حاکم په حاکم ومنل شی ، بيا دهغه دهرحکم دلائل پوښتل يوقسم بغاوت (نافرماني) ده يعنی چې کله خدای تعالی

ومنی ایمان ورباندی راوړي بیا باید دهغه هرحکم ومنل شي . اوعلت یې ونه پوښتل شي ځکه چی دنیایې قوانین په وجه اوعلت سره زموږ په ذهن کښې نه راځي مطلب غرض داچې شرعي حکم بې له کومې نزاع څخه منل واجب دي هو . وروسته له منلو څخه دکوم حکمت لپاره که تحقیق وشی داجائز دي بعض خلګ حیله جوړ وي چې موږ سپی دحفاظت لپاره ساتو ، لکن پوه شئ چې الله تعالی په هرنیت عالم اوپوه دي که چېرې فقط یوازې دطبعیت برابرولو لپاره ساتل کیږی دابالکل حرام دي سپی خوهغه څوک ساتی چې پیره دار یې نوی خپل مال . کور او پسونه ورباندی ساتې نن سبا خو الحمد الله دهرچا پیره دار شته نو دسپی څه ضروت دي ؟
همداشان دښکار تمام اسباب شته ، لکه: کلاشینکوف . توپک اوتوپنچه ، نوولی سپی څوک وساتی ؟ (اصلاح الرسوم ص ۳۰ از حضرت مولانا اشرف علی تهانوی رحمة الله علیه)

دتصویر شرعي حکم

ځینی خلګ وایې چې ناجائز خو پوره (مکمل) تصویر دي موږ خونصف تصویر جوړ وو او ساتوېې نوځکه داجائز دي کله چی په تصویر کښی داسې عضو(اندام) نه وي چې بغیر له هغه ژوند ممکن نوی داجائز دي حقیقت دادي چې عکس (تصویر) ترهغوپوری ناجائز دي چې ترڅو دهغه حیوان شکل ته بند معلومیږی . مثلا که دانسان نمایې تصویر واخیستل شی چې مخ اونوری اعضاوي یې معلومیږی دابالکل حرام وي ، اوداسی نورحیوانات .ځینی خلګ اعتراضات کوي چی دروپو (پیسو) عکسو نه هم باید ناجائز شي ځکه له هغه څخه هم انسان معلومیږی ؟
ځواب دادي چې دلته اشد (سخت) ضرورت دي اودضرورت په وخت کښی مکلفیت کمیږي او نور خلګ یوازې دشوق لپاره سپی ساتې چې داقطعا حرام دي. (اصلاح الرسوم ص ۳۱).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : په کوم کور کښې چې سپې سور (خنزير) ، شراب ، زاني يا زانيه او تصوير (عکس) وي داسې کور ته د رحمت ملائکه نه داخليږي.
(غنية الطالبين ص ۳۸۰).

دنجوم علم

حضرت عبدالله ابن عباس له نبي کريم صلى الله عليه وسلم څخه روايت کوي : چې چا د علم نجوم يو څه برخه چې د شريعت مخالفه وي حاصل کړي ګواکې دي شخص جادو حاصل کړ او نجومي کاهن دي کاهن جادوګر دي او جادوګر کافر دي . (مشکوة ص ۳۹۴).

له حضرت ابوهريرة رضى الله تعالى عنه څخه روايت دي چې نبي کريم صلى الله عليه وسلم وويل : « ومن سحر فقداشرك »

ژباړه : چاچې جادو وکړ هغه مشرک شو. (نسائي شريف ص ۱۷۱ ج ۲)

جادو او داسې نور تمام (ټول) د شرک او کفر ښاخونه دي کوم چې بالکل حرام دي همداشان جادو کول هم حرام دي او بل چاته جادو ورکول هم حرام دي نن سبا د عامو خلګو باوجود خواص هم په دې مهلک مرض کښې مبتلا دي .چېرې چې له چا سره يې دښمني وي ياکومه بله خبره وي ، ضرور جادو ورباندې کوي او د خپل زړه براس ورباندې کاږي ښځينه مخلوق هم په دې کښې مبتلا (اخته) دي کله چې معلومې خبرې مخ ته راشي ضرورمندې وهي او داجادو کوي که چېرې يوه مسلمان ته کوم ضرر ورسيده مخکې وعيد ونه ورته راجمع کيږي او داکار قطعا ناجائز او حرام دي .لدې ټولو شيانو څخه ځان ساتل پکار ده ، څوک چې داکار کوي هغه هم سخت ګنهګار دي او پر دې باندې اجرت (مزدورې) اخېستل او ورکول دواړه حرام دي . (حقيقت شب برات ص ۱۵).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشراب څښلو حکم

اسلام شراب اوهره نشه کونکې شی حرام کړی دي ، په قران کریم اواحادیثو کښې ددې حرمت مفصل بیان شوی دي.

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۹۰) (پاره ۷ رکوع ۲)

ژباړه اي هغو کسانوچې ایمان موراوړي بې شکه شراب ، خمار ، اوبت پرستی ټول بدله کارونو دشیطان څخه دي نو پرهیز ترینه وکړئ بنایې چې خلاصون ومومئ. په مشکوة شریف ص (۳۸۲) کښې حضرت ابن عباس له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه روایت کوی چې: (کل مسکر حرام) هرنشه کونکې شی حرام دي.

له حضرت عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل: احسان اچونکی ، دمور اوپلار نافرماني کونکی اوشراب څښونکی به جنت ته نه داخلیږی (مشکوة شریف ص ۴۲۰) په یوه بل حدیث کښې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه ارشاد دي: چې پر دریو خلکو جنت حرام دي له هغو څخه یو شراب خوردي (مشکوة شریف ص ۳۱۸)

دغیب ویونکی حکم

په حقیقت کښې علم غیب د خدای تعالی ذاتي صفت دي له الله تعالی څخه بغیر علم غیب په خپله اصطلاحي معنی دبل چا لپاره نشته نوځکه دغیب خبرې ویل اوپلټل یې په هره طریقه چې وي صحیح نه دي شریعت بالکل حرام بللی دي ، په قران کریم اواحادیثو کښې ددې تفصیل راغلی دي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

علم غیب یوازې خدای تعالی لره ثابت دي د لوی خدای تعالی فرمان دي چې ((إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ)) (پاره ۲۱ سورة لقمن).
په احادیثو کښې پرداسې شخص چې دعلم غیب خبرې پوښتې اوبل چاته بې وایې سخت عذاب راغلی دي له حضرت حفصې رضی الله عنها څخه روایت دي: چې څوک دهغه چا څنګ ته راشې چې هغه دعلم غیب خبرې کوی او له هغه څخه کومه خبره وپوښتي ددې شخص لمونځ (۴۰) ورځې نه قبلیږي (مشکوة ص ۳۹۳).

دمور اوپلار نافرماني کونکی حکم

دانسان په تربیه کښې دمور اوپلار درجه له ټولو انسانانو څخه لوړه ده. نوځکه هر راز نیکې او ښه رویه له مور اوپلار سره پکار ده. په خاصه توګه چې کله یوله دوی څخه بوډا شي. په داسې حالت کښې لازمه ده چې هر راز خدمت او په نرمې سره خبرې وشي، په ژبه لاس او پښو ددوی په وړاندی هیڅ دبد تمیزی اظهار باید و شي، بلکه ددوی مخکې حقوق یادکړی او دمغفرت دوعا ورته وکړې. مور اوپلار دخپلو بچیانو په ډیر شفقت سره حفاظت کوی نو پکار ده چې نن دهغوی هر اړخیز خدمت او شفقت وړاندی وشي او په هر حالت دهغوی خدمت وشی یوازې خدمت نه بلکه له لوی خدای جل جلاله څخه دمغفرت دوعاوې هم ورته شې دمور اوپلار سره دښه سلوک په باره کښې بی شمیره صحیح احایث راغلی دی چې موږ ور څخه څو راخلو: امام احمد اومسلم دابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه نقل کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل: ذلیل دی وې هغه څوک چې ورسره مور اوپلار یا یو له دوی څخه ژوندی وی بیا هم جنت ته داخل نشې (یعنی ددوی خدمت او فرمانبرداری ونکړي) یو صحابی دنبی کریم صلی الله علیه وسلم په خدمت کښې حاضر شو او ویې ویل ای

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخدای جل جلاله رسوله ! ما دجهاد اراده کړې ده او ستا سره مشوره کوم ، نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته وویل چی ستا مور شته؟
صحابی ورته وویل هو (شته) بیا نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته وویل دمور خدمت پرتالازم ده هغه وکړه جنت دهغې ترپښو لاندې ده په مختلفو مجالسو کښې نبی کریم صلی الله علیه وسلم داحدیث دوه واره ویلې دي (رواه النسائی وابن ماجه).
نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دي چې دخدای تعالی رضاء دمور اوپلار په رضا مندي کښی ده ، دالله تعالی نارضائی دمور اوپلار په نارضائی کی ده . (ترمذی تفسیر بیان السبحان ص ۳۹۵ ج ۲).

دشعبان (برات) دروژې ثبوت

وعن علی رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی اللله علیه وسلم اذاكانت ليلة النصف من شعبان فقوموا ليلها وصوموا يومها فان الله تعالى ينزل فيها بغروب الشمس الى السماءالدنيا فيقول الا من مستغفر فاغفر له الا مسترزق فارزقه الا مبتلى فاعافيه الا كذا وكذا حتى يطلع الفجر . (رواه ابن ماجة)

ژباړه: له حضرت علی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل : کله چی دنصف شعبان شپه راشی (دبرات پنځلسمه شپه) په شپه یې لمونځ وکړئ اوپه ورځ یې روژه نیسی ځکه چې لوی خدای تعالی په دي شپه ترلمر ولیدو وروسته ددنیا اسمان ته تشریف راوړی (یعنی له خپله خاص رحمته سره توجه کوي) او ددنیا خلګو ته وایې چې خبر اوسئ ! کوم دمغفرت غوښتونکی شته چې زه بخښه ورته وکړم ؟ خبر اوسئ ! کوم درزق غوښتونکی شته چې ورته رزق ورکړم ؟ خبر اوسئ ! کوم مصیبت زده شته چې ورنه خلاص یې کړم ؟ خبراوسئ ! داسې اوداسې (یعنی الله تعالی دهر شي نوم اخلی اوبنده ته اواز کوی مثلا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايې آياشته کوم غوښتونکی چې څه ورکړم ؟ آيا شته کوم غمجن چې خوشحاله يې کړم ؟ اوداسې نور دادرحمت اوازونه به جارې وي ترصبح صادق پورې (ابن ماجه).

تشريح : دبرات دشپې دنعمتونو اوفضيلتونو څومره لوړ مقام دي ؟ داهغه مقدسه شپه ده چې لوی خدای تعالی دخپل خاص رحمت سره ددنيا اسمان ته تشريف راوړي خپل بندګان وخپل رحمت عامه ته رابولي ، بشارت دي هغه نيکبخته انسانانوته کوم چې په دې مبارکه شپه کښې دلوی خدای تعالی درحمت سيوري ته ناست وي . عبادت اوبندګې کوی ، دخدای تعالی په وړاندی خپل ضرورتونه اوحاجتونه وړاندی کوی اوخدای تعالی په خپل رحمت سره دهغوی سوالونه قبلوی .افسوس دی پرهغو انسانانو چې ددې مبارکې شپې استقبال په عبث کارو کوی په آتش بازۍ (په اوړو) کوم بد فعل دي خپله نيکبختي اوسعادت له لاسه ورکوی خدای تعالی دې موږ اوتاسې ته توفيق راکړی چې دبرات دشپې دفضيلت احساس وکړو ددې شپې دتقديس اوپاکوالی احترام وکړو . ټوله شپه په اخلاص سره دخدای تعالی په عبادت اوبندګې کښې مشغول شو ترڅو دلوی خدای تعالی درحمت عامه جوګه شو . (مظاهر حق جديد ص۲۰۱ ج۲).

دبرات دشپې دروژې نيولو وجه

عن اسامة بن زيدرضی الله عنهما قال قلت يارسول الله لم ارک تصوم من شهر من الشهور ماتصوم من شعبان قال ذاک شهر يغفل الناس عنه بين رجب ورمضان وهوشهر تر فع فيه الاعمال الی رب العالمين واحب ان يرفع عملی وانا صائم (رواه النسائی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : له حضرت اسامه بن زید رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې ماله نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه ! چې ای دخدای تعالی رسوله ! ته چې د شعبان په میاشت کښې کومې روژې نیسې په بله کې میاشت ماستا دومره روژې نه دي لیدلې ؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل ! دادرجب اورمضان ترمینځ میاشت ده اکثره خلګ ترینه غافل دی په دې میاشت کښې دخدای تعالی حضورته دبندګانو اعمال وړاندی کیږی . زه داخوښوم چې کله زما اعمال خدای تعالی ته وړاندی کیږی او زه روژه داریم .په یوه بل روایت کښې داالفاظ راغلی دې چې په دې میاشت کښې دټولو مړه کیدونکو خلګو دمرګ فیصله کیږی زه داخوښوم چې کله زما دمرګ فیصله کیږی او زه روژه داریم.

تشریح درمضان المبارک میاشت خوترټولو میاشتو افضله میاشت ده درجب میاشت هم یوه له اشهر حرم څخه ده ذی القعده ذِی الحجة محرم اورجب د اسلام نه مخکې هم ددې میاشتې زیات قدر کیدی او شعبان ددوو مبارکو میاشتو په مینځ کښې دي پخپله دشعبان هم زیات فضائل دي تردې چې ترمذی او بهیقی دحدیثو مشهور کتابونه دي) له انس رضی الله تعالی عنه څخه دنبی کریم صلی الله علیه وسلم داقول نقل دي : چې له رمضان المبارک څخه وروسته ترټولو دقدرو روژې دشعبان دي چې دروژې لپاره تیاری ده . خکه نبی کریم صلی الله علیه وسلم غوښتل چې خلګ دامیاشت په غفلت کښې تیره نکړی لکه څنګه چې سنت دفرض لمانځه دنقصاناتو پوره کونکی دي . همداراز دشعبان روژه درمضان المبارک دروژو لپاره پوره کیدونکي ده. په شعبان کښې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم دپرله پسې روژو یوه وجه داهم وه چې دحضرت محمد صلی الله علیه وسلم عادت وو چې په هره میاشت کښې بې (۳) درې

(c) ketabton.com: The Digital Library

روژې نيولې اوكله به يې پرېښودلې هم . خو بيا به يې يوځاى په شعبان كښې نيولې. دشعبان په مياشت كښې دنبي كريم صلى الله عليه وسلم دروژو په باره كې روايات مختلف دي داهم ثابته ده چې اكثره شعبان نبى كريم صلى الله عليه وسلم روژې نيولې اويه يوه روايت كې داهم راغلى چې نبى كريم صلى الله عليه وسلم له رمضان المبارک څخه علاوه نورى مياشتى هم بشپړه مياشت روژى ندى نيولى. ځكه چې د علماؤوپه دي روايت كښى له ټولې مياشتې څخه اكثره مراد دي ، داهم ممكنه ده چې په كوم كال يې ټول شعبان روژې نيولې وې . اوپه كوم كال يې يوه برخه نيولې وي (الترغيب والترهيب ص ۳۵۲ ج ۲)

دښځو دنفلي روژو حكم

عن ابى هريرة رضى الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لايحل لامرأة ان تصوم وزوجها شاهدالا باذنه

ژباړه :له حضرت ابو هريرة رضى الله تعالى عنه څخه روايت دي: چې نبى كريم صلى الله عليه وسلم فرمايلى دي: چې دښځو لپاره روانده چې دخپل ميړه په موجودګې كښى دهغه له اجازې بغير روژې ونيسې .ا وپه يوه روايت كښى راغلى دى چې درمضان المبارک له روژو بغير نورې روژې دي پريږدي .

تشريح : دنفلې روژې لپاره كه په ژبه سره اجازه واخلى داولى ده اوكه چيرى دښځې دايقين وې چې كه زه چيرې روژه ونيسم خاوند مې نه خفه كيږى اويا داچى مخكې يې ترې اجازه اخيستې وي او اوس دنوې اجازې ضرورت نه وينى .اودنفلې روژې دممانعت وجه داده چې نه ده معلومه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم وخت یې خاوند مانع شي . البته درمضان المبارک روژې فرض دي دهغه لپاره داجازې ضرورت نشته . (الترغیب والترهیب ص ۳۸۳ ج ۲)

په عبادت کښې ولې خوب راځي ؟

خوب په یوازیوالی کښې سړي ته راځي . په ساتیرۍ او سیل کښې یوازیوالي نه وي په هرجز کښې یې جلاجلا خوند وي ځکه په هغه کښې توجه بدلیږي او توجه تقسیمیږي ځکه خوب نه راځي . له لمانځه بغیر کله چې په لمانځه شروع وشي . موږ په دې پوهیږو چې دفکر اوسوچ ضروت نشته خودچا په اختیار کښې نه راځي .لکه دساعت کېلۍ چې پخپله چلیږي ځکه نو په لمانځه کښې یورنګه یوازیوالي راځي ځکه خوب هم ورسره راځي . همداشان کله چې وعظ (نصیحت) شروع شي اوڅوک وزته غوږ شي داهم یوقسم یوازیوالی دي چې خوب انسان ته ورولي او په ساتیرۍ اوسیل کښې توجه بدلیږي ځکه خوب انسان ته نه ورځي مطلب داچې په یوازیوالي کښې خوب انسان ته پیښیږي (التبلیغ ص ۱۲۵ ج ۸) ۲۱)

په عبادت کښې دخوب نه راتللو طریقه

په عبادت کښې دخوب نه راتللو تدبیر دادي چې متفرق اعمال کول پکار دي ترڅو چې توجه بدله شي یوڅه برخه نوافل اداکړي . تلاوت وکړي ، ذکر وکړي ، بیا وعظ (نصیحت) شروع کړي او بیا یې له بل چا څخه واوري ښه طریقه داده چې دځېل کور خلک راټول کړل شي او عبادت په مشترک ډول وشي که ټوله شپه نشي کښېنستلای خوب مو غالب وي او اکثره برخه کښېنستلای شئ بیا هم دشب قدر فضیلت موندلای شئ باید له سستۍ څخه ځان وژغورئ او دخوب نه راتللو تدبیر هم وکړئ مثلا داچې دشپې په ډوډۍ کښې کموالی راولئ . بیا هم که ضرورت پیداشو (تورمرچ) وژویاست له دې څخه هم خوب تښتي که هرتدبیر دخوب دختمولو وي باید

(c) ketabton.com: The Digital Library

و شي بيا هم له دې ټولو سره سره که خوب ډير وو په دې وخت کښې داخوب معتبر دي (يعنې بيا ويده شئ) داسې نه چې معمولې غوندې خوب درته پيښ شي اوتاسو ويده شئ .دخوب غلبه داسې ده چې د يوچا په قصه هغه ددې پرځای :کريما ببخشا بی برحال ما) دخوب په حالت کښې ويل (اری مان) (التبليغ ص ١٢٧ ج ٨).

مطلب داچه که چېرې معمولې غوندې ارږمې راشي ديته هيڅ اعتبار نشته بلکه دخوب د ډېروالي په وجه په ويلو کښې فرق راځي آن داچې دبعض الفاظو معنې هم بدله شي که چېرې داسې حالت ؤ بايد ويده شي . ځکه چې داعمالو دارو مدار په نيت موقوف دي په داسې حالت کښې هيڅ مکلفيت نشته او اميد دي چې پوره ثواب به الله تعالی ورکړي . دعبادت شروع (پيل) دشپې په لمړۍ برخه کښې وکړی ځکه چې دشپې په اخېره کښې دهغه چا عبادت افضل چې پورته کيدل ورته اسانه وي ، يا اميد لری چې پورته به شم. (مولانا محمد رفعت قاسمی)

دپورته کيدلو طريقه

دخوب نه راتللو لپاره په متفرق عبادتونو کښې مشغول شئ له چاسره مختصره (کوتاه) خبره هم کولای شئ (کوم چې غيبت اوداسې نورڅه نه وي) لکه داچې وواتي له ډوډۍ سره کله کله (مربا) اچار اوسرکه هم خوند کوی ، په داسې اندازه خبر وکښې کوم ممانعت هم نشته .داسې نه چې ټول وخت په خبرو تير کړی .ځکه چې يوازې پورته کيدل مقصود نه دي عبادت مقصود دي ځکه چې مايوخوک وليدی چې يوازې دوبينتوب لپاره بيې (افيون) خوړل چې له شريعت څخه مخالف کار دي په داسې کښينستلو کښې څه فايده ده ، داهيڅکله نه ده پکار . کښينستل خودعبادت لپاره دي لکن دطبعيت دسمولو لپاره لږلږ خبرې هم جائز دي . لکه څنګه چې نبی

(c) ketabton.com: The Digital Library

کریم صلی الله علیه وسلم له حضرت عائشې رضی الله عنها سره خبرې کولې ، دهغه هم خبرې مقصود نه وې . لکه دطبعیت دسمولو لپاره یې داسې کول همداشان نفس بنه په قبضه کښې راولئ او پورته شئ (السلوم ۴۲ ج ۸)

بعض خلک وایې چې تولہ شپه پورته کیدل مشکل دي او یوڅه برخه پورته کیدلو کښې څه فائده ده ؟ داخیال غلط دي ځکه چې که اکثره شپه عبادت و شې بیاهم دافضیلت حاصلیږی اوټوله شپه پورته کیدل هم کوم مشکل کار ندي ځکه چې په حکومتي مسؤلیت . په تجارت اوپه نورو دنیوی کاروکښې ډیرې شپې متصلې ویښې وي . اودافخر کوی چې زه دومره شپې ویښ پاتې شوی یم لږ فکر پکار ده چې دنیر کال په دې مبارکه شپه ، کوم خلک وو چې نن په دنیا کښې نشته . اوهغه مبارکه شپه دهغوی لپاره اخبری شپه وه اوله موږ څخه به چاته اجل راشی اوله دې مبارکې شپې څخه به محروم شو هرهوښیار انسان پوهیږی چې په راتلونکې کښې دضرورت اوس انتظام پکار دي دیخ لپاره تاوده (ګرم) کالي پخوا لا پیدا کول پکار دي دواده اوداسې نورومراسمو لامخکی تیاری پکار ده نوآیا دمرګ لپاره به تر مرګ وروسته تیاری کوي ؟ داسې نه دی تاسې فکر وکړئ چې کله دامضمون لولئ له دې څخه وروسته په کوم ساعت اوکومه ورځ یقین لرئ چې ته به ژوندی یې ؟ په ژوند کښې داسهار اوماښام دي چې باید پکښې عبادت و شی ، بس که هره ورځ مرګ راغی بیا هیڅ نشو کولاي . همدا اوس زموږ دکامیابۍ اوناکامۍ فیصله پخپله زموږ په لاسو کښې ده څنګه چې موږ غواړو فیصله کولای شو . ځکه چې خدای تعالی راکړی وخت موجود دي دادنیا دارالعمل (دعمل ځای) ده . محمدرفعت قاسمی غفرله .

دشریعت مقصود

(c) ketabton.com: The Digital Library

که اړړمې داسې شوی چې له خوب څخه بې اختیاره شوې بس نور و یدیږئ ځکه چې ارشاد مبارک دي (فلیرقد) بیا دي ویده شی) په داسې وخت کښې ویدیدل فضیلت دي په هرصورت دخدای تعالی بندګی مقصود ده که په خوب کښې وي اوکه په ویښه . خپل ځان خدای تعالی ته وسپاری ځرنګه چې حکم وي هغه سې وکړئ . مطلب داچې دنفس لپاره هیڅ مه کوئ دخدای تعالی چې څنګه حکم وې هغه سې وکړئ اصلا عبدیت مقصود ده نور هیڅ شی بالذات مقصود نه ده خینی وختونه لمونځ اداکول منع دي .(التبلیغ ص ۴۴)

په مبارکو شپو کښې په مساجدو کښې اجتماع

سوال: دشعبان په پنځلسمه . اخترونو اودرمضان المبارک په لسو اخیرو کښې چې په مساجدو کښې خلګ یوځای کیږی (یوعام رواج دي) ذکر ، تلاوت اوداسې نور عبادات کوی ددې شرعا څه حکم دي ؟

ځواب: په دې مبارکو شپو کښې په مسجدکې دعبادت درې طریقې دي:

اول: چې مسجد ته اتفاقا راشي دعبادت په نیت نه او بیا ذکر ، تلاوت اوبل عبادت شروع کړی . داجائز ده . لیکن اولی داده چې دانوافل اوذکر که په کور کښې وشې ترمسجد زیات ثواب لری آن داچې ترمسجد حرام اومسجدنبوی صلی الله علیه وسلم هم نوافل په کور کښې ډیر ثواب لری . او دا په حدیث سره ثابت دي .

دوهم : داچې قصدا مسجد ته راشې دنوافلو لپاره . دابدعت دي ځکه چې دنوافلو لپاره مسجد ته راتلل دامعنی ورکوی چې نوافل په مسجد کښې زیات ثواب لری اودا پر شریعت زیادت دي : بلکه دخدای تعالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دهغه درسول صلی الله علیه وسلم مقابله ده ځکه په حدیثو کښی په صراحت ذکر شوی چې نوافل په کور کښی زیات ثواب لري.

دریم : په خاصو شپو کښی په هیئت اجتماعیه دعباداتو کول په مساجدو کښی . مثلا : نوافل په جماعت کیږي یا تقریرونه . داصورت بدعت دي . له بله جهته هم دا ډیر بد دي یوه خرابي خوداوه چې په نمبر۲ کښی ذکر شوه . بل داچې نفلي عبادت په جمع کیږي او داشرعا منع دي.

بعض خلک وایې چې په کور کښی دماشومانو شور وي او ژاړي ځکه موږ په اطمینان سره عبادت نشو کولای . دادشیطان یوفریب دي .اصلا د(خشوع) نوم دادي چې دسنت طریقې موافق عبادت کول . که چیرې له سنت طریقې سره برابر لمونځ وکړي . خشوع او خضوع پخپله پکښی راځي که چیرې کښته اوپورته شي اوهئیت دخشوع اوژړا اختیار کړي ، دشریعت له نظره دیته خشوع نه ویل کیږي .دغور ځای دي چې کریم صلی الله علیه وسلم به له ډیرې سختې مجبورتیا سره سره نفل تهجد وغیره په کور کښی کول اوزیات ثواب یې درلوده . اوموږ نن صبا دا بهانه کوو چې په کور کښی مو توجه نه برابریږي ، داپه ښکاره دشیطان فریب دي په حدیث شریف کښی راځي چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم پخپله مبارکه حجره کښی نفل کول او حضرت عائشة رضی الله عنها پښې غزولې وې کله چې به حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سجدی ته راغی دهغې پښې به یې ونبورولې هغې به لیرې کړې ده به سجده وکړه کله چې به حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دوهم رکعت ته ولاړشو دي به بیرته پښې وغزولې ، په توره شپه کښی چې څراغ به هم نه وو خونه به هم دومره پراخه نه وه چې یو کس پریوزې او بل سجده ولګوی . اومسجد نبوی صلی الله علیه وسلم هم دومره نژدې وو چې له خونې پښه راوباسي مسجد دي ، اومسجدهم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسجدنبوی صلی الله علیه وسلم وو چی فضیلت یې هرچاته ښکاره دي له دې ټولو سره سره دنبی کریم صلی الله علیه وسلم عمل داؤ چې په کور کښې یې عبادت کاوو اومسجد ته به نه تلی . بعض خلګ داوایې چې په کور کښې یوازې په لمانځه کښې انسان ته خوب ورځی ، که چېرې په مسجد کښې په هئیت اجتماعی سره نوافل شی ، یوځه تقریرونه ، یوځه نفل په جمع سره نوخوب ختمیږی اوداشان عبادت هم ډیر کیږی ، که چېرې په کور کښې نوافل اوداسې نور یوازې وشی ددې نیمائی هم نه کیږی لږغور وکړئ چې ډیروالی دعبادت اودهغه کمیت مقصود نه ده بلکه دعبادت پر څرنګه والی موقوف دي ، که چېرې یوځه وخت په عبادت کښې مشغول واوسې اوچې کله خوب درغی استراحت وکړه.داله حدیث څخه ثابته ده
(احسن الفتاوی ص ۳۷۳ ج ۱)

نفل لمونځ کول په کور کښې افضل دي

لدې سره سره چې په مسجد نبوی کښې یو لمونځ په زر واره ترنورو لمونځو ډیر ثواب لری لکن نفل لمونځ په کور کښې ترمسجد نبوی ډیرثواب لری ځکه چې په کور کښې لمونځ کول بالکل له ریاء څخه پاک اوخلاص دي
(مظاهر حق جدید ص ۱۹۶ ج ۲)

مسئله : نوافل په جماعت سره که تهجد وی یا بغیر له تهجده صلوة تراویح ،صلوة کسوف.استسقاء کچېری څلور نفره ؤ په نزد دحنفی علماؤ مکروه تحریمی دی ، که مجمع وی او یا په طلب دجمعی وی په دریو کی اختلاف دی او په دوو کی کراهت نشته. (فتاوی رشیدیه ص ۲۹۹)

مسئله : که چېری مقتدیان په جماعت کی څلور شی نو دا بالاتفاق مکروه تحریمي دی (طحطاوی علی مراقی الفلاح ص ۲۱۱ وشامی ص ۵۲۴ جلد اول)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : که چېرې دامام له صراحتا کنایتا او اشارتا اجازې پرته خلګ ورسره شریک شول نو دکراهیت په صورت کی مقتدیان مسئول دی لیکن امام ته پکار ده چې مسئله ورته ووایې اوله شراکت څخه یې منع کړی . کنه نو ملا صاحب مسئول دی. په شامی کی راغلی دی چې په نفل کونکو کی له یوه یا دوو څخه وروسته که نور خلګ شریک شول نو علامه رحمه الله وایې چې دکراهیت مسئولیت وروسته خلګو ته راجع دی.

(فتاوی رحیمیه ص ۳۲۵ ج ۴ بحواله شامی ص ۲۲۴ ج ۱)

په مبارکو شپوکی مسجد ښائسته کول

دبرات یا قدر او داسې نورو شپو کی مسجد ښائسته کول یا روزمره تر حاجت زیات څراغونه یابتې لګول دزیاتې رڼا لپاره جائز نه ده پر ډیرو مفاسدو او بدعاتو مشتمل دی. اول داچی تر ټولو خرابیو مخکی باید هغه اعمال صحیح شي چې نرڅراغ بلولو مخکې وې که چېرې دافرض شي چې دمساجدو داسې ښائسته کول مستحب او اولی هم شي بیا هم په خاصو شپو کې لکه د برات او قدر و غیره کی دداسې شیانو خاص اهتمام کول بدعت دی ځکه چې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم له سپیځلی عهد څخه نیولی بیا تر ټولو قرونو مشهود لها بالخیراو دټولو علماء دین او صلحاؤو په ښه زمانه کی ددې کوم مثال ندی لیدل شوی که چېری داد کوم ثواب کار وای نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم ترټولو زیات ددی مستحق وو چې عملا او قولا یې ددی دعوت ورکړی وای ، او صحابه کرام تر ټولو زیات مستحق ددی وو چې دایې قبول کړی وای دېر زیات څراغونه بلول ضرورت هغه وخت وو چې تلاوتونه کیدل او په وار وار قرانونه ختمیدل داڅراغونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت هم وو دصحابه کرامو او تابعینو په زمانه کې چې دقران جمع او دقران کتابت وسو وروسته له دې وخواغ ته لاډیر ضرورت پیداشو .کله چې هغو محترمو داضرورت ضرورت نه وباله بلکه نفس اجتماع په مساجدو کې یې ځان ساتلی دی. نواوس به چاته داحق پیداشي چې دې بدعت ته سنت ووایې او دثواب توقع ولري او که داسې نه شي.نو دامام مالک رحمة الله علیه قول به ثابت شي چې وایې نعوذ بالله څوک نوی شیان پیداکوی ددی مطلب دادی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم دنبوت په زمانه کې خیانت کړی دی دثواب شیان یې امت ته نه دی رسولی که چیرې موږ دسلف صالحینو لکه اصحاب کرامو او تابعینو مخالفت وکړو بیاهم داخبره مکرره کیږی.غرض داچې که چیرې داسې زیات ځراغونه لګول جائز بلکه مستحب هم شي خوپه داسې خاصو شپو کښې یې خاصول او دزیات ثواب نیت لرل بدعت او ګمراهې ده او ددې پرېښودل ضروری دی لکه څنګه چې دسلف صالحینو اعمال او اقوال پر شامل دی.

په کتاب الاعتصام ذوهم ټوک کې علامه شاطبی رحمه الله زیات شمیر دسلفو اثار رانقل کړی وایې چې که چیرې دیوحکم مخکې مستحبوالی او سنت والی ثابت هم وو لیکن دهغه په عمل کولو سره خلګ له شریعت څخه تیریدل او نور بدعات ورسره پیداکیدل نو دداسې کار پرېښودل پکار دی،

دشوال دمیاشتې لومړنی ۶ شپې (دکوچنی اختر شپږ شپې) دکوموچې فضیلت په احادیثو کې راغلی دی دحضرت امام مالک رحمه الله حضرت امام ابو حنیفه رحمة الله په نزد ددې اهتمام او التزام مکروه دی څکه چې عوام خلګ دادرمضان المبارک جز بولي. (الاعتصام ص ۱۷۰)

همدا شیان چې دبرات او دقدر په شپه په مسجد کې اجتماع او دهغه التزام دا پخپله یو مستقل بدعت دی دکوم چې مثال په خیرالقرون کې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی لیدل شوی .څوک ویلی شي چې دا اجتماع یو مقبول شی دی بلکه سنت او مستحب یو ازی هغه دی کوم چې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څخه ثابت دی چې یوازې به یې په دغو مبارکو شپو کې نوافل او تلاوت کاوو همدا شان زیات رونبانه کول له بدعت سره سره پر نورو ډیرو مفاسدو مشتمل دی مثلاً ۱- دمال بې فائدي خرچ کول او کوم چې خلک دا ضرورت بولی چې راجمع شی او دقرانکریم تلاوت وکړی څکه دڅراغونو ضرورت دی داقسم تلاوت پخپله یو مستقل بدعت دی او دا بیا څنګه اسلامی ضرورت وبلل شي اودبرقی رڼا هم داحکم دی چې ترضرورت یې زیات لګول اسراف دی باید له دی ټولو شیانو څخه ډډه وشی

۲- دداسې زیاتو بتیو او څراغونولګول باید له دې وجې هم بند شي چې نن او سبا ډیر مسلمانان او هندوان سره یوځای وی ترڅو دمسلمانانو او هندوانو مشابهت رانشي او په مسجد کښي چې کوم دڅراغ بلولو فضیلت دی یوازې ددې لپاره چې ضرورت دی چې له دې څخه هیڅوک منکر نه دی همدا شان په سیرت ((حلبیه)) او نورو کتابو کی راغلی دی چې حضرت عمر رضی الله تعالی عنه دتراویحو لپاره زیاتې بتی او څراغونه لګول او حضرت علی رضی الله تعالی عنه ورته وویل چې خدای جل جلاله دی ستا قبر رونبانه کړي لکه څنګه چې تا زموږ مساجد رونبانه کړو دا بالکل غلطه ده چې دحضرت علی رضی الله تعالی عنه له رڼا څخه داظاهری رڼا مراد وه بلکه نور دقران یې ترینه مراد وو پر داسې غلط روایت دیوه بدعت بنیاد بنوول سراسر بناء فاسد علی الفاسد ده.دحضرت علی رضی الله تعالی عنه مراد داوو چې حضرت عمر فاروق رضی الله تعالی عنه په خپله زمانه کې دتراویحو دلمانځه یوازني اهتمام وکړ مساجد یې په تراویحو او قرانکریم منور کړل همدې طرف ته دحضرت علی رضی الله تعالی عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اشاره وه چې خدای جل جلاله دې دحضرت عمر رضي الله تعالى عنه قبر داسې منور کړي لکه څنګه چې ده زموږ مساجد دقران په نور منور کړل

رفعت قاسمي غفرله

تنبیه : په دې بیان کې دهر نمبر سوال او جواب شوی دی مطلب داچې دبرات او قدر په شپه مساجد مزین او ښائسته کول یو بدعت دی او څراغونه اوبتی لګول دوهم بدعت دی او دخلګو یو ځای کول دریم بدعت دی البته که چیرې اتفاقا خلګ سره یو ځای شول په مسجد کې داکوم بدعت نه دی تر هغو پورې چې ددې اجتماع دسنت بللو خطر نه وی له دې بدعاتو نه علاوه په څراغونو لګولو کې اسراف هم دی او تشبه بالهنود (له غیر مسلمانانو سره) هم ده نو څکه له دومره مفاسدو سره سره په هیڅ ډول جواز نلری دا ممنوع کارونه حسنات بلل او بیا خصوصا په داسې مبارکو شپو کې څکه چې په مبارکو ځایو او وختو کې چې څنګه عبادت ډیر اجر لری همدا شان بدعت او معصیت زیاته ګناه لری . لکه څنګه چې محقق علامه ابن همام رحمة الله په فتح القدیر کې په حرمینو کې دزیاتی ګناه تصریح کړی ده او دټولو علماؤ په نزد متفق علیه ده چې کله نیک کار له کوم بدعت سره ملګری شي نو پریښودل یې ترکولو زیات افضل دی لکه څنګه چې دشامی په حواله مخکی ذکر شو . والله سبحانه وتعالی اعلم واحکم

(امداد المفتین ۲۱۱ دوهم ټوک)

دآتش بازی تاریخ

په غور سره فکر وکړئ چې داتش بازی (اورنه غورزول) چې نن په هندونستان کې وراج ده دا اسلامی شعار نه دی بلکه دهندوانو شعار دی ، دا دهندوانو یو مشهور عادت دی له هندوانو سره په ګډه ژوند کې له ډیره وخته موږ له دوی څخه ډیر شیان زده کړی دی او دوی له موږ څخه خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

افسوس دادی چې هغوی له موږ څخه زموږ شیان زده کړی وای او داچې موږ ددوی څخه بد شیان زده کړی دی. آتش بازي خاص دهندوانو رواج دی چې په اسلام کی هم ځای نلری ددې قول تر ټولو لوی حجة او دلیل دادی چې ددې رسم وجود نن سبا په هیڅ اسلامی ملک کی نشته ددنیا په هره ټوټه کی چې هلته دوه یا درې مسلمانان اباد وې هو که وی هغه په بر صغیر کی یا دفارس په شاوخوا کی چې هلته یو وخت اتش پرست اباد وو.
دفضائل الایام والشهور ص ۱۱۳

دبرات په شپه کی دڅراغونو دبلولو او ساتیری لپاره راجمع کیږی او داقبیح فعل کیږی چې دا ډیر اشد بدعت دی ځکه چې ددې اصل نه په کوم معتبر او غیر معتبر کتاب کی نشته او نه په دې باره کی کوم کمزوری او ضعیف حدیث شته او په هند کی داعام عادت دی په نورو ممالکو کی ددې رواج نشته . داعادت هندوانو له ډیوالی څخه اخستی دی ځکه چې اکثره مسلمانانو دهندوانو ښځی مینځی کړی دی ځکه داررواج په مسلمانانو کی ددوی په خاطر شائع شوی دی (الجواهر الزواهر ص ۲۵۳)

په امریکه کی یو اتش پرسته قوم تیر شوی دی بیا وروسته مسلمانان شوی دی بیا هم داتش پرستی رواج په کی پاته دی ، ځکه چې دغه قوم دڅراغانو خاص اهتمام کاوو . دخلیفه هارون الرشید عباسی او دهغه دزوی مامون رشید عباسی دخلافت په دور کی برامکه ته عروج حاصل ووودی قوم ته په برامکه کی یحیی برمکی محمد خالد برمکی او جعفر برمکی ته عباسی خلفاء خاص عهدی ورکړی وی ځکه چې هغوی ددې رواج دعامولو ښه زمینه مساعده کړې وه او تر ډیره حده هغوی کامیاب هم شولهمداشان علماء اسلام ددې مخالفت په عامه توګه کړی دی ، داکار یې دشریعت مخالف بللی دی ، دمسلمانانو په لکونو روپۍ هر کال په داسې حرامو او ناجائزو شیانو مصرفیږی . (حقیقت شب برات ص ۴۴۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دآتش بازۍ حکم

ددې فاسدورواجو څخه اتش بازی هم ده چې په دې کی ګڼ شمیر خرابۍ شته.

۱- دمال ضائع کول چې حرمت یې له قران څخه ثابت دی

۲- دخپل ځان او لاد او ګاونډیانو دسوزلو خطر هم دی ځکه چې ډیرې واقعې داسې شته چې خلګو خپل لاسونه او نور اندامونه په اورسوی دی او همداشان هر اړخیز تاوانونه باید له فکره ونه وزی. دداسې نقصاناتو ممانعت په قرانکریم کی ذِکر شوی دی. (وَلاَ تُلقُوا بِأيدِيكُم إلَى التَهلُكَةِ)

پاره سیقول سوره بقره

یعنی خپل ځانونه په قصد سره مه هلاکه وئ یه دې اړه په حدیث شریف کی راغلی دی چې بیله ضرورته له اور سره ګډوالی منع بلل شوی دی. ځکه چې بل اور او بل شوی څراغ پریښودل دخوب په وخت کې په حدیث شریف کې منع شوي ډي.

۳- ځیني وختونه په اتش بازۍ کې کاغذونه هم مصرفیږی کوم چې دعلم اسباب دی ، دداسې شیانو بې ادبې کول په خپله قبیح (بد) کار دی ډیر بدکار خو لا دادی چې ډیر وخت په دی کی لیکل شوی کاغذان هم وی مقصد داچې هر څه پر لیکل شوی وې ځکه چې دداسې رواجو خلګ اکثره غیر مسلمانان او جهال وی او پر دې کاغذانو قرانې ایاتونه هم لیکل شوی وی لکه څنګه چې ماته حضرت اشرف علی تهانوی صاحب دیوه معتبر شخص قصه وکړه چې ما دکاغذ ساتیری ولیدله چی دا دقرانکریم ورقه وه

۴- دکوچنیانو ابتدائی تعلیم دګناه او معصیت په اسبابو سره وې چې اصلا امر داسې دی چې علم او عمل ورزده کړي اویه دې عمل سره ګواکی دشریعت مقابله شروع ده نعوذبالله منها خصوصا په دې مبارکه شپه (دبرات پنځلسمه) هسې خرافات اوناوړه اعمال عادت شوی دی داخبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیاتکرارکوو لکه څنګه چې په مبارکو وختونو عبادت زیات اجر لري همدا شان ګناه په داسې اوقاتو کې زیاته ګناه لري . (اصلاح الرسوم ص ۱۹)

له یاجوج اوماجوج سره مشابهت

داتش بازۍ ځینې الات داسې وي چې داسمان لور ته غورځیږي او د اکله کله دخلګو پر سر راشیوه کیږي او سوزي له دې څخه علاوه اتش بازۍ(اورلوبې) له یاجوج او ماجوج سره مشابهت ده لکه څنګه چې هغه غشي داسمان لو ر ته غورزوي او له کفارو سره مشابهت هم دی ځینې خلګ ددې دجواز لپاره وایي چې په مکه معظمه کې دحج په شپو کې توپونه خطاکوي له دې څخه معلومیږي چې داجائز ده که نو ولې هغوی داسې کول؟ددې جواب دادی چې دادعوامو خلګو فعل دی داپه شریعت کې کوم حجة نه دی البته دعالم محقق او دینداره عالم فتوی کوم چې دقواعد شرعیه مطابق وی حجة ده ښکاره خبره ده چې توپونه چلول دلښکر فعل دی نه ده دکوم عالم فتوی ده بل داچې په دې کې کوم حکومتی مصالح هم شته داسلامی شوکت ظهوردحج دشعائر تعظیم او دارکانو اعلان داسې نور او په اتش بازۍ کې کوم شوکت دی؟ البته که چېرې په یو ځای کې دکوم ضروری امر په خاطر داعلان دپاره اور ولګیږی بقدر ضرورت روا او جائز ده لکه دروژه مات او پیشلمی دوخت لپاره کوم اور ولګیږی په دې کوم ممانعت نشته که چېرې ترضرورت زیات شو داهم ممنوع دی .
(اصلاح الرسوم ص ۲۰)

داتش بازۍ(اورلوبې) نقصانات

خلګو ددې شپې برکات پرې ایښیدی دی بې فائدې حرکات یې اختیار کړی دی . لکه څنګه چې اتش بازي دیو بد حرکت نوم دی . اوبدوالی یې هم ثابت دی داسې تجویز کیږی چې اتش بازی (اورلوبه) هم ده له نامه څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

معلومیږي چې دخطرې او لهو لعب شي دی فکر وکړئ چې اور دشیطان عمل دی ایا دایو ښه کار دی ؟په حدیث مبارک کی دومره قدر راغلی دی چې دخوب په وخت کی څراغونه مړه کوی او عادتا څراغ لیری ایښودل کیږی لکن نبی کریم صلی الله علیه وسلم بیاهم بل څراغ نه دی خوښ کړی ، څکه چې له خطرې خالي نه دی ، داور لګیدو امکان پکې شته او ددې په اړه زیات شمیر واقعات پیښ شوی دی څه فکر کوئ چې له خپل ځان سره به نژدی ولی نه وی منع ؛ په رشتیا هم چې ډیر خطري شی ده ، داتش بازی په سبب هرکال زیات شمیر واقعات مینځ ته راځی دچالاس سوزل کیږی ،دچا ځان او دچابیا کور او داسې نور سوزل کیږی که چیرې فرض کړو چې داهیڅ هم نه کیږی دمال نقصان خو ضرور دی دډیر تعجب ځای خودادی چې ډیر سپین ږیری خلک خواهش لری چې پخپله داکار وکړی خوبیا دغه ددوی دوقار مخالف کار دی . څکه مشران پلمه کوی او وایې چې ماشومان خبره نه منی .که چیری کوچنیان ضد کوی داضد ته هیڅ اعتبار نشته غور وکړئ که چیری ستاسو ماشومان باغیان وی او په وهلو باک نه کوی .ایا تاسو به یې نه منع کوی ؟که چیری ماشوم ضد وکړی یا داسې بل ضدناکه شی غواړی ایا تاسو به یې ورکوی؟ او چې خدای جل جلاله او دهغه رسول صلی الله علیه وسلم مضر ورته ویلی دی هغه بیا ولی عادت جوړوی؟ له دی څخه معلومه شوه چې درسول الله صلی الله علیه وسلم فرمان تاسو ته کوم اهمیت نلری (نعوذ بالله) حال داچې دامال او دولت ستاله کومه وو ، داټول دخدای جل جلاله ملکیت دی تاسو محض خزانه داران یاست چې ستاسو په لاسو کی فقط تحویل دی داسې یاست لکه څنګه چې غلام وی مالک یوازې الله جل جلاله دی ((ولله خزائن السموات والارض)) ژباړه :اوخاص دالله جل جلاله لپاره دی داسما نو او دځمکې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خزانې موږ ته دا اجازه نشته چې څنګه غواړو همغسې يې خرڅ کړو ، دا دخدای جل جلاله مال دی نو قيامت کې ددې سوال کيږي چې څنګه مو ګټلی او څنګه مو مصرف کړی دی نو څکه ماشومانو ته داتش بازۍ يا کوم بل عبث او ناجائز کار لپاره پيسې ورکول شرعا حرام دي تاسو ورکونکی څوک يئ ست؟ همدغه دامه ورکوي په ضد کولو سزا ورکوي او دساتيري او په بيکاره خابوکې يې مه پربږدی . (التبلغ ص۴۸ توک ۸)

دبرات په شپه وهديرې ته دتللو ثبوت

په دې شپه کې داعمل هم مذکور دی چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم به جنة البقيع ته تلی او هلته به يې اصحاب کرام رضی الله عنهم ته دوعاوی کولی له څخه هم ددې عمل سنت والی ثابتيږي . علماء کرامو داعمل مسنون بللی او له دې څخه علاوه نور ټول امور بدعات او مکروه دی مثلا په اجتماع سره هديرې ته تلل خراغونه لګول چې تول هديره روښانه شې او دخوراک يابل شی ترتيب نيول بلکه هرې هديرې ته چې ولاړ شې په انفرادی شکل او له کوم فضول مناسبتو بغير صرف د مغفرت دعا وکړی او ثواب حاصل کړی بيرته زر راوګرزی او په بل عبادت مشغول شې بس همدومره اندازه دسنت مطابق ده او داعمل دسنت مطابق ده ، مناسبه نه ده چې عبث اعمال رواج کړي (حقيقت شب برات ص۵۲)

ايا نځې دمړو زيارت کولای شي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقبر په زيارت کې څه منع نشته ،که څه هم ښځې زيارت وکړی ،هغه ددې حديث په بنياد چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم ويلي دي : چې ماتاسې دقبرو له زيارت څخه منع کړي واست لکن اوس واورئ دقبرونو زيارت کوئ شارح رحمة الله عليه ويلی دی : زيارت نه دښځوپه تللوکي کوم ممانعت نشته . يعني خلاف اولی ده . تفصيل دادې چې که ښځې ددې لپاره زيارت ته ځي چې هلته خپل غم نوی کړي او وژاړي . په دې صورت کې زيارت بالکل جائز نه دې . اوپه کوم حديث کې چې دښځوپه زيارت کولو باندی لعنت ويل شوي دي . له دې څخه دامخکنی ښځې مراد دې .او که چيرې هديرې ته ددې لپاره ځي چې عبرت حاصل کړي . او دصالحانو قبرونوته دتبرک لپاره ځي . او ښځې سپين سرې وي نوکوم ممانعت نشته ، او که چيرې ښځې ځوانې وي نو زيارت ته تلل مکروه دی . اويا له خلګوسره ځي نوزيارت کول مستحب دي . محتار ۸۷۹مخ اول توک

مسئله : يوازې ښځه چې ځوانه وي يوازې دنبی کريم صلی الله عليه وسلم له روضې مطهرې سوا بلې هيڅ يوې هديرې ته تلل نې روانه دي .

مظاهرحق جديد ۴۷۲ مخ دوهم توک

وهديرې ته دښځوتللو دممانعت وجه داده چې هغوی هلته ولاړې شي هلته نامناسب الفاظ وائي . دزيارت چې کومې ښکنې دي هغه تر بديو لږدي . له دې څخه پرته په لار کې دزينت او ښکلا ظهور کوي . اونورو ته خان ښکاره کوي ،او دادواړه لوی ګناهونه دي . زيارت سنت دي ، دسنت داداکولو لپاره ددومره ګناه ارتکاب څنګه کيږي ؟ که چيرې ښځې زړې جامې واغوندې يعنې بغير له ښکلا جی خوک ورته توجه نه کوی ،اوهديرې ته ولاړې شي اويوازې دمغفرت دوعاوې وکړی او کوم غير شرعې خبرې ونکړي . بيانوکوم ممانعت نشته حسن العلوم ۷۹۱مخ ۳ توک

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله ځينې فقهاؤ ښځوته دزيارت کولو اجازه ورکړې ده چې ژاړې په دې شرط چې کښيني به نه. (فتاوی دارالعلوم ۴۳۲مخ ۵ ټوک

ايا دمړي روح کورته راځي ؟

سوال : دمړي روح يوځای ته راځي کنه که چيرې نه راځي نو بياپه خوب کي ولې راځي ؟

جواب په خوب کی دکوم مړي ليدل ددې تقاضانه کوي چې دهغه روح دې مکان ته راځي . په خوب کې ليدل دروحانيت په سبب سره ده . له مکان سره دهغه هيڅ تعلق نشته . ډير ژوندي خلک چې ډير ليرې وې هم په خوب کی ليدل کيږی . دخوب قصه جلاده داجسامو دراتګ ظاهري اتصال ددې لپاره ضروري نده ، عالم ارواح بل عالم دی (فتاوی دارالعلوم ۴۲۰مخ ۵/ټوک

مسئله روح مکان ته نه راځي ددې هيڅ ثبوت نشته . داسې خيال او عقيده لرل نه دی پکار.

مسئله : ددې خبرې هم هيڅ ثبوت نشته چې دپنجشنبې په ورځ روح دخپلو اقربؤ کره راځي .او دثواب. په اميدوي . دجمعې لمونځ کوي او بيابيرته ځي داهيڅ حقيقت نه لري داسې کول نه دی پکار . (فتاوی دارالعلوم ۴۲۹مخ ۵/ټوک

مسئله دبزرګانو دارواحونو پر راتللو کوم قوي دليل نشته ،کوم روايات چې منقول دي دا محدثينو په نزد صحيح نه دي . (فتاوی محمود يه ۸۲مخ ۱/ټوک

مسئله دمؤمنانو دجمعې په شپه راتلل هيڅ ثابت نه دي . دايوازې واهيه (غلط) روايات دی پردی عقيده لرل نه دی په کار . (فتاوی رشديه ۲۲۹مخ ۲/ټوک

وهديرې ته دتلو اداب او احکام

نبی کريم صلی الله عليه وسلم داسلام په ابتداء کی وهديرې ته تلل منع کړی وو ځکه چې دجاهليت زمانه نژدې وه ځکه فکر يې کاوو چې شايد

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلک پر قبرو رسوخ پیداکړي ، نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم دزیارت قبور اجازه وکړه . څکه نو دټولو علماؤ په نزد قبرو زیارت کول مستحب دی څکه چې قبروته په تګ سره په زړه کی نرمي راځي . مرګ بېي یادېږي او په زړه کی داعقیده ټینګیږي چې له دې فاني دنیا څخه علاوه بوه بله دنیا هم شته چې هلته تګ ضروري دی او هلته ددې دنیا دیوه یوه عمل حساب کیږي له دې څخه علاوه نوري دېرې فایدې لري تر ټولو بنه فائده داده چې هلته دمړو دپاره دمغفرت ددعاوو بنه زمینه مساعده وی کوم چې سنت دي لکه څنګه چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم به جنت البقیع ته تلی او هلته به یې ومړوته سلام کاوو او ورته به یې دمغفرت دوعاوې کولې وقبروته دتللو څه اداب او احکام شته کوم چې شریعت بیان کړی دی:

۱ کله چې یو شخص دمغفرت ددعا لپاره قبروته ولاړ شي هلته دې دمړي مخ ته مخامخ ودرېږي مخ دې دقبر او شا دې دقبلې لورته کړي

۲ کله چې قبر ته ورسیږي دقبر مړې ته دې سلام وکړي (السلام علیکم یااهل القبور الخ)

۳ – پر قبر دې دعزت لپاره لاس نه ایږدي

۴ – قبر دې نه موچوي

۵ – قبر ته دې دتعظیم لپاره نه ټیټیږي او نه دې ورته سجده کوي

۶ – دقبرخاوري دې پرمخ نه موښي . له دې احکامو او ادابو څخه علاوه داسې شیان اختیارول کوم چې په شریعت کښې نشته . دادیره ګمراهي وحماقت دي .له قبر سره نژدې دقران کریم تلاوت مکروه نه ده . دنورو ورځو په نسبت خصوصا دجمعې په ورځ دورځې په لمړۍ برخه کښې هدیرې ته تلل افضل دي داهم منقول دي چې دنورو ورځو په نسبت دجمعې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ورځ مړی ته زیات ادراک کیږی . او دجمعی په ورځ قبر ته راتلونکی قریبان نه پیژنی. (مظاهر حق جدید ص ۴۷۲ ج ۲)

دحضرت عقبه بن عامر رضی الله تعالی عنه څخه ارشاد نقل شوی دي وایي چي ما ته داخوښه ده چي زه په اور کښی وخیژم یا په تیره توره پښه کښیږدم آن داچي پښه مي پرې شي . تردې چي زه دچا په قبر وخیژم . اوزما په نزد په قبرو کښی متیازې (بولی) کول اوپه بازارو کی دخلکو په مخ کښی متیازې کول هم فرق نلري (مظاهر حق جدید ص ۴۸۲ ج ۲)

وهدیرې (مړستون) ته دتللو مسنونه طریقه

ژباړه : له حضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنه څخه روایت ده چي یوځلې نبی کریم صلی الله علیه وسلم دمدینې په هدیره تیریدی . اوهغه دقبر لور ته خپل مخ مبارک واړاوو اوویې ویل : (السلام علیکم یااهل القبور یغفر الله لنا ولکم وانتم سلفنا ونحن بالاثر) ای دقبر خاوندانو پرتاسی دې سلام وي خدای تعالی دې موږ اوتاسو ته مغفرت وکړی اوتاسو ترموږ مخکې یاست اوموږ درپسی یو .

تشریح دحدیث شریف الفاظ دي (چی نبی کریم صلی الله علیه وسلم په دقبر ولورته خپل مخ مبارک اړوئ اوتوجه یې ورته کوله داپر دې خبره دلیل ده چي که څوک دقبر مړو ته سلام کوی دده لپاره مستحب ده چي دهغه مخ دمړی و مخته مخامخ کړي همداشان کله چي دمغفرت ددعاء لپاره قبر ته دریږی باید خپل مخ دمړی و مخته برابر کړي لکه څنګه چي دعلماؤ اومجتهدینو مسلک دي اوددې مطابق دټولو مسلمانانو عمل دي .میرزا مظهر رحمه الله وایې دچا زیارت دهغه دملاقات په شان ده همداشان لکه څنګه چي دچا په ژوند کښی دملاقات په وخت کښی خپل مخ دهغه و مخ ته مخامخ کوی دزیارت په وخت کښی‌هم باید مخ دهغه مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته برابر کړی داهم په کار ده چې دکوم مړی په وړاندی هغه طریقه کول پکار ده کوم چې یې دهغه په ژوند کښې ورسره څنګه ګذاره کوله دمثال په ډول دملاقات په وخت کښې دي دیو مکرم اوعزت مند چاخواته نژدي نه شوای کښینستلای همداشان اوس ئي هم باید زیارت یعنی قبر ته نژدی نه کښینی لکه څنګه په ژوند کښې کومه اندازه ورسره کښینستلای شوای نواوس هم باید هغونده ورسره کښینی اواوس هم باید په هغه طریقه ورسره دغونه اندازه ورسره کښینه یا ودریږه .اوکه چېری دهغه په ژوند کښې ورنژدی کیدی اوس دي زیارت ته هم نژدي ورځی او کښینی دي کله چې دچا زیارت کیږی باید سورة(فاتحه اوقل هو الله) دري واره وویل شي اوثواب دې مړي ته وروبخښل شي اوهم دي ورته دمغفرت دعاء ورته وکړی.

(مظاهر حق جدید مشکوة شریف صفحه ۴۸۰ ج ۲)

آیا مړی زیارت کونکی پیژنی ؟

پردي خبره دټولو اسلافو اتفاق دي چې مړی زیارت کونکی پیژني او ورته خوشحالیږی (دحضرت عائشة رضی الله عنها څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل چې کوم شخص دخپل ورور قبر ته لاړشی . اودقبر خواته یې کښینی ، نودقبر خاوند ورڅخه خوشحالیږی اودسلام جواب یې ورکوی ترڅو چې هغه هلته ناست وي (کتاب الروح ص ۳۲ بحواله ابن ابی شیبه درکتاب القبور) په دې باره کښی ډیر احادیث راغلی دي . اوپه دې کښی هیڅ شبه نه ده پاته چې په قبر کښی څنګه څوک وینې ؟ څکه چې دادلوی خدای تعالی کار دي چې په دې زمانه کښی داسې الات موجود دي چې پر ځمکه یې کښیږ دي ترځمکه ډیر لاندي معدنیات معلوموی . لکه تیل . پټرول ، زر او داسې نور اوله دي سره سره (ایکسری ماشین) چې بالکل عام شی دي (ان الله علی کل شئ قدیر) مولانا محمد رفعت قاسمی مدرس دارالعلوم دیوبند)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دثواب درسیدو څو ضروري مسئلې

حضرت امام احمد حنبل (رحمة الله علیه) وایي چې کله تاسو هدیرې ته لاړشی ، سورة فاتحه معوذتین (قل اعوذبر ب الفلق ، قل اعوذ برب الناس) اوقل هوالله احد ووایاست اوثواب یې مړی ته وروبخښئ . له حضرت علی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي : کوم شخص چې هدیرې ته لاړشی هلته دقل هوالله سورة (۱۱) واره ووایي اوثواب یې ټولو مړو ته وربخښئ . ده ته به دهدیرې دمړو په اندازه ثواب ورکول کیږي له حضرت انس رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل : چې کوم شخص هدیرې ته لاړشی اودثواب په نیت سورة یس تلاوت کړی الله تعالی دمړو عذاب ورکموی او ودې شخص ته دهدیرې دمړو په اندازه نیکی ورکول کیږي . (مظاهرحق شرح مشکوة شریف ص ۴۴۹ ج ۲)

که چېری دچا دامخکښی سورتونه ته وي یاد . هر سورة چې یې یاد وي ویلای یې شی اوخدای تعالی ثواب ورکوی . که چېری بالکل جاهل وي په ژبه دې ورته دمغفرت دوعاوی وکړی . یا دې صدقه اوخیرات وکړی اوثواب دې وروبخښی څکه چې په حدیث شریف کښی راغلی چې مړی په مثال دهغه چا ده چې اوبو اخیستی وي اوفریاد کوی . دخپلو قریبانو : پلار ، وررور اوداسې نورو دوعاؤ ته منتظر وي چې دوئ یې ورته وکړی خو کله چې هغوی دوعاوې ورته وکړی تردنیا اومافیها ورته محبوب شی . او دژوندو تحفې دمړو لپاره دمغفرت دوعاوې دي . (احیاء العلوم ص ۹۴) ۴ ټوک محمد رفعت قاسمی غفرله . مدرس دارالعلوم دیوبند)

مسئله : په شپه کښی دمړو زیارت کول یعنی دقران کریم کوم سورة ویل اوثواب یې ورته بخښل جائز دي . (فتاوی دارالعلوم ص ۴۵۳ - ۵ - حواله مشکوة شریف ص ۱۵۴ - ۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله مړی ته ویل کیږی چې داثواب دفلانکی له لوری حخه ده . که له هدیرې څخه علاوه په کوم بل ځای کښې وي فرښته یې ورته رسوي.
(فتاوی دارالعلوم ص ۴۲۲ ج ۵)

مسئله ومړوته دصدقات خیرات قران کریم اودمغفرت ددوعاؤ فائده رسیدل له قرآنه کریم اوله حدیثو څخه ثابته ده . لدې حخه انکار ناپوهی ، ګناه اوداجماع څخه خلاف ده البته دثواب لپاره کومې معلومې ورځې شرط نه دي لهذا ځلوېښتمه . کلنۍ . عرس او نحه خوانی داټول رواجې رسومات دشریعت مخالف دي ، اوله ضرو حخه کومک غوښتل داسي ناجائز دي له الله تعالی څخه بغیر دهیچاهیح تصرف نشته (فتاوی دارالعلوم ص ۴۳۷ ج ۵)

مسئله سنت داده چې د زیارت کولو په وخت کښې برسنت طریقه مړو ته سلام وکړی . اودټولې هدیرې لپاره دمغفرت دعاوی وکړی . اوکه چېرې څه ووایې اودمړو وارواح ته یې ثواب وروبخښی ډیره ښه ده . اوکه چېرې دخپل ځان لپاره دوعاوې نو له الله تعالی څخه سوال وکړه په دې ډول چې یا الله تعالی ددې نیکانو په برکت زماحاجت پوره کړې وبزرګانوته به دانه وایې چې تاسو زما لپاره دوعاوکړی ، دقران کریم ایات پردې دلالت کوی ، لهذا داسې دي نه وایې چې خطاب مړونه وي . بلکه له الله تعالی څخه دې دهغوی لپاره هم دمغفرت دوعا وکړی . که چېری ددوئ په وسیله سره دخپل ځان لپاره دوعاوکړی نوداکوم ممانعت نلری . په حصن حصین کښې ذکر شوي دي چې دصالحینو په وسیله سره دوعاکول مستحب ده چې الله تعالی دهغوی په برکت سره دوعاقبوله کړی (فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۲ ج ۵ به حواله د حصن حصین ص ۸۶)

مسئله :دثواب بخښلو په وخت کښې که څه هم یوازې نیت کافی ده ، لکن که په ژبه سره ووایې چې یا الله تعالی ددې عمل ثواب فلانکی ته ورسوي
(فتاوی دارالعلوم ص ۴۵۱ ج ۵ به حواله درالمختار ص ۸۴۴ ج ۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله: دثواب بخښلو په وخت کښې مناسب داده چې وويل شي فلان ابن فلان (فلانکۍ دفلانکي زوی) که چېرې دیلار نوم ورته معلوم نه وي یوازې دده نوم کافي ده لکن هرڅه چې په نیت کښې وي هغه کافي ده هرڅه الله تعالی ته معلوم دي (فتاوی دارالعلوم ص ۴۲۱ ج ۵)

مسئله که چېرې په یوه وخت کښې ډېرو مړو ته ثواب وبخښي داهم صحیح ده لکن که چېرې داثواب اول یوه ته وبخښل شي بیا نورو ته نه بخښل کیږي ځکه چې داثواب اول ته ورسیدی. (فتاوی دارالعلوم ص ۴۱۹ کوک نحو نه داسحتار ص ۸۴۴ ج ۱)

مسئله که چېرې دقران ثواب ډېرو مړو ته څوک وبخښي آیا پوره پوره ثواب وررسیږي. که تقسیمیږي؟ په دې کښې دفقهاؤ دوه قوله دي (۱) داچې هریوه ته پوره پوره ثواب رسیږي. بل داچې تقسیمیږي بیا ورته رسیږي. دادوهم قول له قیاس سره برابر ده. خو دالله تعالی له فضل څخه لیرې نه ده چې هریوه ته پوره پوره ثواب ورکړي. (فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۹ ج ۵)

دخدای تعالی له ذات څخه داامید دي چې بشپړ ثواب به ورکړي ځکه چې دالله تعالي له خزانو څخه هیڅ نه کمیږي. داصرف (یوازې) دبنده په نیت پورې اړه لري ځنګه چې یې پر الله تعالی ګمان وي هغسې ورسره کوي (محمد رفعت قاسمي عفاالله عنه)

مسئله دقران کریم ثواب خو مړی ته رسیږي بل داچې ویونکي یونیک کار وکړي په لس ګونو بلکه تر دې هم زیات ثواب ورکول کیږي. مګر په هرکار کښې اخلاص شرط دي بیله اخلاص هیڅ عمل مقبول نده

(أَلَا لِلّٰهِ الدِّيْنُ الْخَالِصُ) (پاره ۲۳ سورة الزمر) (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا (پاره ۸ سورة الانعام) فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۱ ج ۵).

مسئله قران کریم په هدیره کښې په لوړ اوسوکه اواز. په یاد (حفظ) یا په کتلو سره صحیح ده) فتاوی رشیدیه کامل ص ۳۲۶).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله: دثواب بخښلو په وخت کښې مناسب دا ده چې وويل شي فلان ابن فلان (فلانکی دفلانکی زوی) که چېرې دېلار نوم ورته معلوم نه وي يوازې دده نوم کافي ده لکن هرڅه چې په نيت کښې وي هغه کافي ده هرڅه الله تعالی ته معلوم دي)(فتاوی دار العلوم ص ۴۲۱ ج ۵)

مسئله که چېرې په يوه وخت کښې ډيرو مړو ته ثواب وبخښی دا هم صحيح ده لکن که چېرې دا ثواب اول يوه ته وبخښل شي بيا نورو ته نه بخښل کيږي ځکه چې دا ثواب اول ته ورسيدی .(فتاوی دار العلوم ص ۴۱۹ بحواله ردالمحتار ص ۸۴۴ ج ۱)

مسئله که چېرې دقران ثواب ډيرو مړو ته څوک وبخښی آيا پوره پوره ثواب وررسيږی .که تقسيمږي ؟ په دې کښې دفقهاؤ دوه قوله دي (۱) دا چې هريوه ته پوره پوره ثواب رسيږی . بل دا چې تقسيمږی بيا ورته رسيږی . دادوهم قول له قياس سره برابر ده . خو دالله تعالی له فضل څخه ليری نه ده چې هريوه ته پوره پوره ثواب ورکړی .(فتاوی دار العلوم ص ۴۴۹ ج ۵)

دخدای تعالی له ذات څخه دا اميد دي چې بشپړ ثواب به ورکړی ځکه چې دالله تعالي له خزانو څخه هيڅ نه کميږی . دا صرف (يوازې) دبنده په نيت پورې اړه لری ځنګه چې يې پر الله تعالی ګمان وي هغسې ورسره کوي (محمد رفعت قاسمی عفا الله عنه)

مسئله دقران کريم ثواب خو مړی ته رسيږی بل دا چې ويونکی يو نيک کار وکړی په لس ګونو بلکه تر دې هم زيات ثواب ورکول کيږي . مګر په هر کار کښې اخلاص شرط دي بيله اخلاص هيڅ عمل مقبول نه ده

(أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ) (پاره ۲۳ سورة الزمر (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا (پاره ۸ سورة الانعام) فتاوی دار العلوم ص ۴۴۱ ج ۵).

مسئله قران کريم په هديره کښې په لوړ اوسوکه اواز . په ياد (حفظ)يا په کتلو سره صحيح ده) فتاوی رشيديه کامل ص ۳۲۶).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله: په ثواب بخښلو کښې دلاس پورته کولو ضرورت نشته ، اوکه چېرې دوعا کوی لاس یې پورته کړی وي نوشادي قبروته وګرزوی.
(فتاوی رشیدیه کامل ص ۲۴۷)

ځکه چې عوام خطا کیږی چې له مړو دوعا، غواړی ، دمړی په وسیله سره دوعا غوښتل جائز ده - لکن په حقیقت کښې بیاهم له خدای تعالی څخه غوښتل دي. (محمد رفعت قاسمی)

دبرات دشپې رواجونه

لدې رواجو څخه دبرات دشپې حلوی وي ، اوداختر غړی - اودعاشوری (لسمه دمحرم) شربت اوداسې نور دي دبرات دشپې په باره کښې په حدیث کښې دومره راغلی دی: چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم جنت البقیع (هدیره) ته تللی وو اودمړو لپاره یې دمغفرت دوعا کړیده له ده څخه وروسته خلګو اکثره مفاسد پکښې رواج کړي.بعض خلګ وایې چې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم غاښ مبارک چې کله شهید شو نوده حلوی یې خوړله دابالکل بی بنیاده او غلطه خبره ده ددې عقیده لرل هیڅ وخت نه ده جائز . ځکه چې عقلا هم نه ده مکمل . ځکه چې داواقعه په شوال کښې پیښه وه نه په شعبان کښې .دوهم : بعض خلګ دحلوی دجائز بللو لپاره داوایې چې په دې شپو کښې حضرت حمزه رضی الله تعالی عنه شهید شوی دي دادهغه رضی الله تعالی عنه فاتحه ده . داهم بې دلیله اوبې اصله ده ، لمړنی خودتاریخ تعین ته ضرورت نشته بل داچې داقصه پخپله غلطه ده ځکه چې حمزه رضی الله تعالی عنه هم په شوال کښې شهید شوي وو نه په شعبان کښې دریم : بعض خلګ داعقیده لری چې دبرات په شپه دمړو ارواح کورو ته راځې اوګوری چې ایا زمونږ لپاره چاڅه پخ کړی کنه ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکاره خبره ده چې دا بې له کوم نقلي دليل څخه ثابتيږي . حال داچې هيڅ نقلي دليل نشته . هره مسئله له قران کريم او حديث څخه ثابتول ضروري ده . او په قران او حديث کښې په دي باندي هيڅ دليل نشته . چې د مړو ارواح دمرګه وروسته دي دنيا ته راځي او ګورې البته پرنه راتلو ډير دلائل موجود دي (مشکوة شريف ص ۲۵ ج ۱) محمد رفعت قاسمي غفرله)

څلورم : دبعضو خلګو فکر دی چې کله دبرات ترشپه مخکې څوک مړشي . ترڅو چې دده لپاره دبرات په شپه فاتحه ونه شي . داله مړو څخه نه دي حساب . داهم محض بې اصله او لغوه ده . بلکه داهم رواج دي چې څوک تردي جشن (دبرات ترشپې) مخکې مړشي . دمړي وارثانو دامخکې نه دي لمانځلی (دپيداکيدو په وخت کښې) ليکن په احاديثو کې په صراحت سره مذکور دی چې مړی قبر ته ځي په داسې شان خنګه چې دی دنيا ته راغلی و داسې نه ده چې دبرات په شپې پوری موقوفه ده پنځم : بعض خلګ دبرات دشپې دحلوی داسې پابندی کوی چې بې حلوی بې برکت نه شي داهم ډيره فاسده عقيده ده چې ضرور بې بولي عمل بې هم فاسدېږي تر فرضو او واجبو بې زيات اهتمام کوی له دې خرابيو سره سره داتجربه هم ده چې نيت بې بالکل خراب وی ثواب بې مقصود نه وی . او داخيال بې وي چې که چېرې حلوی پخه نکړی نو خلګ وايې دا مسکين شوی دی . ددې تهمت دليرې کولو دپاره چې څومره تکليف وی ضرور بې کوی . دداسې نيت صرف (پوازي) فخر او اسراف دی چې ګناه بې بار بار ذکر شوی ده کله کله داسې هم کيږی چې ددې لپاره په سود او قرض پيسې واخلی . چې داځان ته لويه ګناه ده . شپږم : کوم څوک چې دکومک مستحق وی هغه ته هيڅ نه ورکوی . اقلاً چې په کورکې څه پاخه وی داهم نه ورکوی اکثره مالدار خلګ چاته په معاوضه شی ورکوی او نن بې داوی چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

فلانکي مدته سي راکړي دي که بي زه ورنکړم نو هغه به خه وايي ، پدي کي هم هغه ريا کاري او تفاخر ده اووم: بعض خلګ دشعبان په پنځلسمه منشور دال ضرورو بخوي ، ددي دايجاد تاريخ معلوم نه دی خو دومره ويلای شو چي داکار بنکاره ګناه ده اتم: ځيني خلګ داسي هم شته چي په دي شپه (دبرات شپه) دنفلو لمونځو لپاره خلګ راجمع کوي تر څو دشپې روڼول ورته اسان شي داهم له شريعته مخالف کار دی . البته که چېری اتفاقاً خلګ جمع شول پدي کی بیا کوم ممانعت نشته نهم: ځيني خلګ په دې شپه لوښي نوي کوي کورونه چونه کوي او څراغونه ډير لګوي او داسي نور دبدعت کارونه کوي .دا بالکل دکفارو نقل دی او په حديث شريف کی تشبه حرام بلل شوي ده (اصلاح الرسوم ص ۱۳۴ از حضرت تهانوی ؒ)

په هندوستان کی غير مسلم خپل جشنونه له ډاليو څخه رااخستي دي چي لوښي بدلوي او څراغونه هم روښانه کوي . دهغو داعقيده ده چي په دې کار سره دهغوی مذهبی مشران خوشحاله کيږي. خو اکثرو مسلمانانو دارسم خپل کړي دي دابالکل حرام دي پکار ده چي ځان ترينه ليري وساتي. (اللهم احفظنا .محمد رفعت قاسمی عفرله)

مسئله : داهم مشهوره ده چي دبرات دشپې په حلوی چی لمړنی روژه مات وشي دادير ثواب لري داخبره غلطه او بې بنياده ده .(اغلاط العوام مکمل ص ۱۳۴)

دبرات په شپه کی حلوی پخول او خوړل

سوال : دبرات په شپه حلوی پخول او خوړل څنګه دي ؟ که چېری بي دثواب له نيته پخه شي داخه حکم لري. همدا شان ددا سې حلوی خوړل څنګه دی ؟

جواب: دبرات په شپه دخوشحالي او حلوی پخولو هيڅ ثبوت نشته ،لهذا داامور ناجائز او بدعت دی . که چېری بغير دثواب له نيته حلوی پخه شي نو بيا دبدعت تاکيد نکيږي دی .بايد لدي څخه هم ځان وساتل شي همدا

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان له داسې حلوی قبلولو څخه هم باید ځان وساتل شي لیکن داحرام نه ده (حسن الفتاوی ص ۳۸۵ ج ۱)

مسئله دوډۍ د تقسیمولو په متعلق په دې شپه کی زما ترنظر کوم روایت نه دی تیر شوی . البته ددې شپې فضیلت له لمر لویدو بیا تر صبح صادق ده (سپیده داغ) پورې ده . الفتاوی محمودیه ص ۷۵ ټوک ۱۰)

دبرات دشپې سنت اعمال

دبرات دشپې خصوصیات خو معلوم شول .موږ ته څه کول پکار دی او دخدای جل جلاله دبیشماره نعمتونو دلټولو لپاره څه وکړو؟

داحادیثو له کتلو څخه ثابتیږی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم په دې شپه درې اعمال کړی دی ، ددې دریو سنتو طریقه اداکول دخیر او برکت ثواب باعث دی :اول : دشعبان په پنځلسمه شپه بیله کومې ټولی هدیرې ته لاړشی ، او هلته په رمبیدو سره دمغفرت دوعاوې وکړي که چېری صدقه او خیرات کوی ثواب ور بخښې باید دعامو رواجو تابع نه شې اوترشریعت تجاوز ونه کړی دوهم : په دې شپه کی ویښ و اوسې دخدای جل جلاله عبادت او نفل لمونځ بیله جماعت څخه وکړي هر څومره چې مو په طاقت کی وی دقرانکریم تلاوت وکړه یابې واورې پر نبی کریم صلی الله علیه وسلم زیات شمیر درود شریف ووایاست .دخپل ځان او ټولو مسلمانانو لپاره دوعا وکړئ او له خپلو ګناهونو څخه توبه و کاږئ خصوصا له هغو ګناهونو څخه کوم چې دکولو دسبب سره په دې مبارکه شپه هم دوعا نه قبلیږی کوم څوک چې طویل (اوږد) لمونځ کول غواړی‌هغه دې صلوة تسبیح وکړی دخدای‌جل جلاله له ویرې دې وژاړی دخپل ځان اولاد مور و پلار او دټولو مهمو امورو متعلق دې دوعاوې وکړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم: په ورځ دې نفل روژه ونیسي لکه څنګه چې د نبي کریم صلی الله علیه وسلم وینا ده (قوموا لیلها وصوموا نهارها) یعنی په پنځلسمه د شعبان د شپې ویښ واوسئ او د ورځې یې روژه ونیسئ ،دا درې اعمال له نبي کریم صلی الله علیه وسلم څخه منقول دي باید درې سره په مسنونه طریقه سره ادا شي. (شب برات ص ۲۲)

تنبیه په بعضو ځایو کې دبرات دشپې رڼولو لپاره خلګ راټولوي ،شپه رڼول په اجتماع سره که څه هم اسانه ده لیکن دنفل عبادت لپاره دخلګو داسې راټول ځای کول صحیح نه دي همدا شان په مساجدو کې راټولېدل لکه څنګه چې نن اوسبا رواج ده .اکثرو علماؤ دامکروه بللې ده . په در مختار کې راغلي دي چې دکوچنی اختر لوی اختر دبرات پنځلسمه درمضان المبارک لس اخیرې شپې او دذی الحجې لس لمړنی شپې په دې تولو شپو کې پورته کېدل او جلا جلا عبادت کول مستحب دي. (...)

په حدیث شریف کې یوازې درې اعمال ثابت دي دهغوی ادا کول په سنت طریقه سره موجب دثواب دي. لمړی: دبرات په پنځلسمه هدیرې ته تلل مړوته دوعا او استغفار کول .که چېرې کومه صدقه یاخیرات کړی وې ثواب دې مړو ته وربخښل . له دې دعاو څخه فائده رسول دي باید صدقه په پټه توګه سره وشي ترڅو ریا پکښې رانه شي.دوهم: داشپه رڼول او عبادت یو ازې کول نه په اجتماعی ډول سره.دریم: په ورځ یې روژه نیول . ددې اعمالو په سنت طریقه سره اداکول نهایت مفید دي. (اصلاح الرسوم ص ۱۳۴)

دبرات دشپې خاصې دعاوې

اعوذ بعفوك من عقابك واعوذ برضاك من سخطك واعوذبك منك اليك لا احصى ثنا‌ء عليك انت كما اثنيت على نفسك (الترغيب والترهيب ص ۳۵۸ ټوک ۲)

اللهم انك عفو تحب العفو فاعف عني (ابن ماجه .مظاهر حق ص ۲۸۵ ټوک ۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبی کریم صلی الله علیه وسلم بی بې عائشې ...... ته وویل : دادعا پخپله هم زده کړه او نورو ته یې هم ور زده کړه . ځکه چې حضرت جبرائیل علیه السلام داوعا ماته رازده کړې ده . علماؤ کرامو لیکلي دي چې دعا ددنیا دټول خیر او برکت جامع کونکې ده . ځکه چې دالله جل جلاله له لوری وبنده ته عفو او بخښنه په دعا یوری تړلې لکه څنګه چې په یوه روایت کې راغلي دي چې: دبنده له لوری دحق تعالی په دربار کې دبخښنې او عفیت تر سوال هیڅ شی افضل نشته تر څو چې ممکنه وی دادعاوې یادی کړئ او خپلو ماشومانو ته یې هم ور زده کړئ . ځکه چې نن سبا اکثره ماشومان ددرواغو نکلونه یادوی او مور او پلار یې فخر هم ورباندې کوی که چېرې مو دانه یادېږی بیا په خپله ژبه دخیر او عافیت دوعاوی وکړئ . که مو دادعا یادوې مخکې درود ووایاست بیا دوعا وکړئ لکه : ای لویه خدایه ! ته پر ټولو احسان کونکې یې پر تا څوک احسان نشې کولای . ای دلویې او مغفرت خاونده ! له تا څخه سوا هیڅ معبو د نشته نه ده بیوزلو مددګار یې او دپریشانیانو مشکل کشا یې ای الله جل جلاله ! له تا څخه بغیر بل هیچا څخه څه نه غواړو یوازې ته ورکونکې یې ای لویه خدایه جل جلاله ! که تاچېرې زه په خپل کتاب کې بې برخې او بې نصیبه لیکلی یم لویه خدایه جل جلاله په خپل فضل او کرم سره زما خوارې ، بدبختي او کم رزقي رنګې کړې . داخبره ستا په کتاب کې کوم چې دې پر اخیرې نبی صلی الله علیه وسلم نازل کړې دي نو شته دې چې الله جل جلاله چې څه غواړې لیکې یې او چې څه وغواړې محوه کوې یې ان الله علی کل شيء قدیر یاالله جل جلاله له تاڅخه کوم دپوښتنې خاوند نشته هر څه ستا په اختیار کې دي .یا الله له تاسره ام الکتاب دد ، یاالله جل جلاله ستا په روی سره زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشکلات او پریشانی لیرې کړي که زه په خبر یم او کنه او په هرڅه ته عالم بې لویه خدایه جل جلاله ترټولو ته داحسان خاوند یې . لویه خدایه ! نیک اولاد راکړې ماته بخښنه وکړې . یاالله جل جلاله ټول ګناهونه صغیره وي که کبیره ښکاره وي که پټ ته راته بخښنه وکړې . یا الله جل جلاله زما عیبونه پټ کړی معافي راته وکړې پر ایمان خاتمه راکړې . زما مور اوپلار . استاذانو او ټولو مسلمانانو ته مغفرت وکړې ای لویه خدایه جل جلاله ! موږ هر څه نه شو غوښتلای بس هغه غواړو چې زموږ نبي کریم صلی الله علیه وسلم غوښتې دي او له کوم شی څخه چې په هغه سره نبي صلی الله علیه وسلم پناه غوښتي ده زه هم ترې پناه غواړم زموږ دعاوي دنبي صلی الله علیه وسلم په وسیله قبولې کړې آمین یارب العلمین

مولانا محمد رفعت قاسمي عفا الله عنه مدرس دار العلوم دیوبند

دقدر دشپې لوېې

بسم الله الرحمن الرحیم

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ بیشکه موږ قرانکریم په لیلة القدر کی نازل کړ . یعنی قرانکریم له لوح محفوظ څخه دلیلة القدر په شپه نازل شوی دي .دایوه خبره ددې شپې دفضیلت لپاره کافي ده چې داعظیم کتاب په کې نازل شوی دي . په کومه شپه چې داقران نازل شوی له دې سره سره نور ډیر فضلتونه هم لري د نور تشویق لپاره داایت لولو: **وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ** ضرور به در ته معلومات وي چې داشپه څومره مبارکه اوبافضیلته شپه ده څومره فضائل او نیکۍ پکښې دي دیو څو فضائلو ذکر کوو: (لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ) دقدر شپه تر زرو شپو اولی او بهتره ده یعنی د زرو میاشتو دعبادت چې کوم ثواب دی یوازې په دې مبارکه شپه کې عبادت تر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زيات ثواب لري او ددې زيادت علم هم نشته چې څومره زيادت (تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ) په دې شپه کې ملائکې راشوه کيږي:

علامه رازی رحمه الله ليکي چې کله په ابتداء کی خدای جل جلاله انسان پيداکاوو ملائکو ورسره مخالفت ښکاره کړ ، د لوی خدای جل جلاله په دربارکي يې عرض وړاندی چی ته جل جلاله داسې څوک پيداکوې چې بيا به په ځمکه کی فساد کوی او وينې به بهوي، نن شپه چې دخدای جل جلاله په قدرت انسان دالله جل جلاله په عبادت او معرفت مشغول ووينې ملائکه دمعذرت لپاره راکوزيږی . (وَالرُّوحُ فِيهَا) په دې شپه کی روح القدس (جبرائيل عليه السلام) هم راکوزيږی ، له نبی کريم صلی الله عليه وسلم څخه روايت دی: چې جبرائيل عليه السلام له يوې تولی دملائکو سره راکوزيږی ، کوم شخص چې په عبادت مشغول وی دهغه لپاره درحمت دعاوې کوي (بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ) دخدای جل جلاله په حکم له هر خير سره راکوزيږی. په مظاهرحق کی ليکلي دی چې په دې شپه کی دملائکو پيدائشت شوی دی ، دحضرت آدم عليه السلام دمادی جمع کيدل په دې شپه کی شروع شوی ده او په دې شپه په جنت کی ذرختې کرل شوې دی ،ددعاو قبليدل په ډيرو احاديثو کی راغلی دی . او په يوه روايت کی راغلی دی چې په دې شپه عيسی عليه السلام اسمان ته ختلی دی او په دې شپه دبنی اسرائيلو توبه قبوله شوی ده . (سَلَامٌ هِيَ) داشپه سر تر پايه سالمه ده يعنی دفرشتو له لوري په مؤمنانو سلام وې تر دې چې يوه تولی دملائکو ځي او بله راځي (حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ) داتوله شپه دبرکتونو انو رحمتونو سره وی تر څو چی سپيدی راوخيژی ، داسې نه چې دشپې په يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

برخه کې برکت وی او په بله کې نه وې بلکه تر صبح صادق پورې ددې برکاتو نه ظهور وی. (فضائل رمضان المبارک ص ۳۷ ومعارف القران ص۷۹۱ توک ۸)

دیوه سوال ځواب : دقدر شپه تر زرو شپو اولې بلل شوی ده ظاهره ده چې په دې زرو میاشتو کې هر کال دقدر شپه هم راځي نو حساب به څنګه کوو دتفسیر علماؤ ویلې دي چې دلته له زرو میاشتو هغه مراد دی چې یکښې دقدر شپه نه وی په دې لحاظ هیڅ مشکل نشته. (معارف القران ص۷۹۳ توک ۸)

داچې ویل کیږی چې دقدر شپه تر زرو میاشتو اولې ده ، ددې مطلب دادی چې دزرو میاشتو په اندازه کښې چې څومره عبادت کیږی ددې شپې دعبادت تر دې زیات ثواب دی او څونه؟ داخدای جل جلاله ته معلومه ده کوم شی ته چې الله جل جلاله ډیر زیات ویلي وي دهغه زیاتوالی بیې څه اندازه وې ددنیا دخلکو دستور دی چې یوه اندازه زیات شی ته په ډیروالی قائل وی او تر هغه یل زیات شی زیات نه بولی ، یو په ظاهره ژور شی ډیر ژور بولی.یوه داخبره هم ده چې په هغه زمانه کې په عربو کې تر زرو زیات حساب نه وو لکه څنګه چې له ۱۰۰۰زر کاله مخکې په دنیا کې د ۱۰۰ سیکړو ډیر اهمیت وو او نن؟څنګه چې قرانکریم دهغوی په ژبه وو او دهغوی له لهجې سره برابر وو بیا نوڅنګه تر زرو زیات ویلای شوای؟ ځکه یې دهغوی دحساب اخیري درجه وویله دنورې ترقی لپاره الله جل جلاله دونه وویل چې ((تر دې هم زیات)) اوس تر دې دزیادت امکان نشته .کرور ،ارب، کهرب، نیل وسنګ اومهاسنګ ټوله دی زیادت لاندی دې ګواکې چې دقدر دشپې دفضیلت هیڅ حد نشته.(محمد رفعت قاسمی غفرله)

ایا په ټوله دنیا کښې په یوه شپه کښې دقدر شپه وی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : دمطالعو داختلاف په سبب سره په مختلفو مملکتو کی دقدر شپه په مختلفو تاریخو وی په دې کی هیڅ مشکل نشته ځکه چې په هر ځای کی دقدر دشپې تاریخ وی په همهغه شپه دقدر برکات حاصلیږی (والله سبحانه تعالی اعلم)

مسئله:کوم څوک چې دقدر په شپه دماخستن او سهار لمونځ په جماعت سره اداکړی بس دهمدې شپې ثواب یې پیداکړ چاچې زیات عبادت وکړ زیات ثواب ورکول کیږی .په صحیح مسلم کښی له عثمان غنی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل: کوم شخص چې دماخستن لمونځ په جماعت سره ادا کړي ګواکی دنیمې شپې دقیام ثواب یې پیداکړ او چاچې دسهار لمونځ هم په جماعت سره اداکړ ګواکی دټولې شپې دقیام او عبادت ثواب یې حاصل کړ . (معارف القرآن ص ۷۹۲ توک ۸)

دقدر دشپې معنی

دقدر معنی شرف او عظمت ده .ودې شپې ته لیلة القدر ویل ددې شپې دعظمت په وجه ده حضرت ابوبکر وراق رحمة الله علیه ویلی دی چی ودې شپې ته لیلةالقدر (دقدر شپه) ځکه ویل کیږی چې دکوم شخص تردې شپې مخکې دبې علمی په وجه هیڅ قدر او قیمت نه وو. په دې شپه دتوبې ،استغفار او عبادت په وجه دا شخص هم دقدر او شرف خاوند کیږی.

دقدر بله معنی تقدیر او حکم هم کیږی ددی معنی په اعتبار دلیلة القدر دویلو وجه داده چې په دې شپه دټول مخلوق لپاره کوم ازلې تقدیر لیکل کیږی دبنده چې کومه برخه له دې رمضان المبارک تر بله رمضانه پورې ده هغو ملائکو ته حواله کیږی کومی چی دتدبیر او تنفیذ لپاره ماموري دی ،کوم علماء کرام چې له لیلة المبارکة څخه دشعبان پنځلسمه شپه مرادوی ، دهغې تطبیق دادی چې ابتداء فیصله دامورو په اجمالی شکل په دې شپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیږی او تفصیلات یې دلیلة القدر په شپه کوم چې درمضان المبارک په میاشت کښی ده لیکل کیږی ددې تائید دحضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنه په یوه قول سره کیږی ،چې الله جل جلاله دټول کال داموروفیصله دبرات په پنځلسمه شپه کوی بیا دقدر په شپه دفیصلې مطابق فرشتو ته سپارل کیږی. (تفسیر مظهری)

دامو مخکې هم لیکلې ووچې داموروفیصلې په دې شپه مطلب دادی چې په دې کال کی چې کوم امور نافذ کیږی ، هغه له لوح محفوظ څخه نقل کیږی او ملائکو ته حواله کیږی او اصلا خوداټول تقدیرونه په ازل کښی لیکل شوی دی. (معارف القران ص۷۹۲ توک ۸) ۹۳

دقدر شپه څه ده؟

درمضان المبارک په شپو کښی یوې شپې ته دقدر شپه ویل کیږی چې ډیره دخیر او برکت شپه ده په قران کریم کی دا شپه تر زرو شپو ښه بلل شوی ده زر میاشتې درې اتیا کاله او څلور میاشتی کیږی.نیکبخته ته دی هغه څوک چې داشپه په عبادت کی تیره کړی او دابرکات یې نصیب شي ګواکی درې اتیا کاله څلور میاشتې یې په عبادت کښی تیری کړی ، او دزیاتوالی یې حال نه دی معلوم چې زر میاشتې تر څو میاشتو افضل دی (دعربو په محاوره کښی ترزرو زیات عدد نه وو) الله جل جلاله په حقیقت سره ډیر لوی انعام پر خپل قدرمن مخلوق کړی دی په در منثور کی له انس رضی الله تعالی عنه څخه روایت نقل شوی دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل: دقدر په شپه الله جل جلاله زما پر امت یو خاص رحمت کړی دی چې پر نورو امتونو باندی نه وو په دې باره کی مختلف روایات دی چې ددې نعمت سبب څه وو. په ځینو احادیثو کی راغلی دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم دتیرو امتو عمرونو ته فکروکړچې ډیر زیات وو په دې خفه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې زما دامت عمرونه ډیر کم دی او په دې کم عمر کی ددومره زیات عبادت امکان نشته ، کله چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم خفه شو نو الله جل جلاله ددې مبارکې شپې برکت یې امت ته ور په برخه کړ ، که کوم نیکبخته دقدر (لس کاله یوه دقدر شپه) عبادت وکړ ترددې اتیاکاله څلورو میاشتو څخه هم زیاتیږی . په بعضو روایاتو کی راغلی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم دبنی اسرائیلو دیوه شخص ذکر کاوو ویې ویل چې زر میاشتی یې جهاد کړی دی داصحاب کرامو ورباندی غبته پیداشوه الله جل جلاله ددوی دجبیرې لپاره داشپه ورکړه په یوه روایت کی راغلی دی نبی کریم صلی الله علیه وسلم دبنی اسرائیلو دڅلورو اشخاصو ذکر وکړ: حضرت ایوب حضرت زکریا حضرت حذقیل او حضرت یوشع علیهم السلام چې دې ټولو انبیاؤ اتیا کاله دالله جل جلاله په عبادت کی تیر کړی وو او دیوې زرې برابر یې هم دخدای جل جلاله نافرمانی نه ده کړې.
ودی ته صحابه کرام حیران شول بیا حضرت جبرائیل علیه السلام حاضر شو او دقدر سورة یې ووایو . له دې څخه علاوه نو هم مختلف روایات شته. دداسې قسم درو ایاتو داختلاف وجه اکثره داکیږی چې کله دمختلفو واقعاتو وروسته کوم ایت نازل شي ټولو ته ئي نسبت کیدلای شي په هر صورت دسورة دنازلیدو وجه که هر څه وی لیکن دامت محمدی صلی الله علیه وسلم لپاره داالله جل جلاله ډیر لوی نعمت دی . داهم داالله جل جلاله یوه خاصه عطیه ده او دعمل کولو توفیق هم تر هغه جل جلاله پوری موقوفه دی. (فضائل رمضان المبارک ص ۳۵ زمظاهر الحق جدید ص ۲۷۹توک ۷)

دکتې شپه

ددې شپې دفضیلت لپاره که څه هم مستقل سورة نازل شوی دی له دې سره سره دوه حدیثونه دنمونې په ډول ذکر کول غواړم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من قام لیلة القدر ایمانا واحتساباً غفرله ماتقدم من ذنبه (رواه بخاری ومسلم)

ژباړه له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل چا چی د قدر شپه له ایمان سره دعبادت په نیت وکړه له دې څخه مخکې ګناهونه ټول ورته معافیږي.

تشریح که چېرې ددنیا کاروبارې ته دامعلومه شي چې په فلانکۍ میاشت کښې ،مونږ ته نژدې په یوه ښار کښې یوه میله جوړیږي چې تجارت پکښې ډیره ښه ګټه کوي چې یوه روپۍ لس روپۍ ګټې اوټول کال بیاله تجارت څخه ځوک خلاصیږي . تاسو فیصله وکړئ څوک به داپریږدی ؟ که چېرې تاریخ ورته معلوم نه وي په ډیرو پوښتنو ضرور تاریخ معلوموي بیاهم که ورته معلوم نشي څوشپې مخکې هلته ورځي چې دازرینه موقعه راځخه تیره نشي .اوس دنیکانو دمیلې هم دمؤمنانو لپاره یوه زرینه زمینه مساعده کړی ده ، له دومره برکته سره ددې شپې میاشت هم معلومه ده ، بیاداهم معلومه ده چې په لسو اخیروکی ده ، شپه ئې ځکه نه ده معلومه کړې چې هغه څوک معلوم شي چې له خدای تعالی سره څومره محبت لری لکه نبی کریم صلی الله علیه وسلم چې به ددې شپې لپاره میاشتې میاشتې اعتکافونه کول ، اوچې معلومه شي چې ددې شپې پلټونکی څومره شپې قربانوي ؟ (الترغیب والترهیب ص۹۰ ج۲)

دشپې رونولو مطلب دادي چې عبادت وکړی .لمونځ ، ذکر اوداسې نور ، اودثواب دنیت مطلب ئې وي. دشپې رونولو مطلب دادي چې عبادت وکړی .لمونځ ، ذکر اوداسی نور ، اودثواب دنیت مطلب دادي چې خاص دالله تعالی درضا لپاره کښیني نه دریا اوغرور لپاره محض عاجزې اختیار کړی خطابی علیه الرحمة وایې: چې ددې مطلب دادي چې دثواب یقین به یې وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوپه ارام زړه سره پرځان تکلیف راولی ، نه په قراره زړه سره ، ښکاره خبره ده چې څومره په اخلاص سره کښینې هغومره عبادت اسانه کیږی داوجه ده چې څوک دالله تعالی په محبت کښی بوخت وي دهغه په عبادت کښی هیڅ مشقت نوي . دامعلومول هم ضروري ده چې په مخکنې ، حدیث او نورو حدیثوکښی چې دګناه ذکر ده دعلماء په نزد ګناه صغیره مراد ده ځکه چې په قران کریم کښی چې کله دګناه کبیره ذکر وشې ، ورسره ضرور د (الامن تاب) ذکر کیږی ، په دي بناء علماء کرام وایې چې ګناه کبیره بغیر له توبې څخه نه معافیږی .نوځکه کله چې په حدیث دګناه دمعافیدو ذکر راشی علماء کرام یې په صغیره سره مقیده کوي .دتوبې حقیقت دادي چې پر تیرو ګناهونو پښیمانې اوپه آئنده کښی دنه کولو عزم که چېری لچاڅخه ګناه کبیره وشې دهغه لپاره ضروري ده چې که دقدر شپه یابله دقبولیت زرینه موقع وي باید ضرور دخپلو بداعمالو څخه په پاک زړه سره په ټینګ عزم په زړه اوژبه سره توبه وکړي ترڅوچې الله تعالی له رحمت کامله متوجه شې له صغیره اوکبیره هرقسم ګناهونو څخه توبه وکاږی ترڅولوی خدای تعالی یې توبه قبوله کړي .(فضائل رمضان المبارک ص ۳۸).

دملائکوراتلې

عن انس رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذاکان لیلة القدر نزل جبریل فی کبکبة من الملئکة یصلون علی کل عبد قائم اوقاعد یذکرالله عزوجل (کذا فی المشکوة).

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت انس رضی الله تعالی عنه له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه روایت کوي چې دقدر په شپه حضرت جبرائیل علیه السلام دفرشتو (ملائکو) له یوې ټولۍ سره ځمکې ته راکوزیږي اودهغه شخص لپاره دخدای تعالی څخه درحمت غوښتنه کوي چې په عبادت اوذکر مشغول وي.

تشریح دحضرت جبرائیل علیه السلام راتګ له ملائکوسره په قران کریم کښې ثابت دي اوپه ډیرو احادیثو کښې هم په صراحت سره داخبره ذکر شوی ده چې جبرائیل علیه السلام وملائکو ته وظیفه ورکوی چې دهر ذاکر اوشاغل کور ته لاړي شي اومصافحه (روغبړ) ورسره وکړي.

دحضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنه په حدیث کښی راغلی دي چې دجبرائیل علیه السلام په ویلو سره ملائکې سره جلاجلا شې اوکوم کور کوچنی . یالوی ، ځنګل اودښتی داسې چې مسلمان پکښې وي او هلته ملائکې دمصافحې لپاره نه شې ورتللای لدي څخه مراد دخیر دوعا هم ده اوپخپله روغبړ هم ځینی مراد ده ، ځکه چې فرشتې مجسم نور ده ، دنور له وجې مونږ ته په نظر نه راځی محسوسیږی هم نه ، لکه څنګه چې مړه کیدونکی ته ملک الموت او نورې ملائکې راځې اوخبرې ورسره کوي ، شاید چې نیکانو خلګو ته په نظر ورځی او محسوسیږی هم. (محمدرنعب قاسمی غفرله)

مګر هغه کور ته نه داخلیږی چې پکښې سپی خنزیر یا ناوړه تصویر وي دمسلمانانو اکثره کورونه داسې دي چې دخدای تعالی لدې عظیم نعمت څخه بې برخې دي ځکه چې یوازې دخیالې ښائست لپاره تصویرونه ځړوي ځکه چې تصویر لګونکی ډیر بدبخت وي ، چې دده په سبب سره ټول کور دخدای تعالی له رحمت څخه بې برخې کوي. (فضائل رمضان ص۴۰)

دقدردشپې دنامعلوم والي سبب

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبادة بن صامت قال خرج النبی صلی الله علیه وسلم لیخبرنا بلیلة القدر فتلاحی رجلان من المسلمین فقال خرجت لاخبرکم بلیلة القدر فتلاحی فلان وفلان فرفعت وعسی ان یکون خیرالکم فالتمسوها فی التاسعة والسابعة والخامسة (مشکوة شریف وبخاری).

ژباړه:حضرت عبادة بن صامت رضی الله تعالی عنه وایې چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ددې لپاره دباندې راووتي چې موږ ته دقدر دشپې خبر راکړي لکن ددوو مسلمانانو جنګ وو نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل چې زه ددې لپاره راغلی وم چې تاسوته دشب قدر په باره کښې خبر درکړم .لکن دفلانکي اوفلانکي په مینځ کښې جنګ وو چې دهغه په وجه یې تعیین ورک شو یعنی له ذهنه یې ووتله یوازې دالله تعالی په علم کښې پاته شوه لهذا دنویشتم اوویشتم اوپنځه ویشتم په شپه کښې یې طلب کوي.

تشریح په دې حدیث شریف کښې درې مضامین دغور وړ دي ترټولو اهمه هغه دوو ومسلمانانو جنګ وو داداسې بدشی دي چې ددې په وجه دهمیشه لپاره دقدر شپه نامعلومه شوه یوازې دانه بلکه جنګ همیشه دډېرو برکاتو دمحرومۍ سبب کیږي ، نبی کریم صلی الله علیه وسلم وایې چې ایا زه تاسوته تر صدقه، لمانځه اوترنورو افضل شی وښیم ؟ اصحاب کرام رضی الله تعالی عنهم ورته وویل ، هو ضرور نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل ترټولو افضل په خپل مینځ کښې ښه سلوک دي اوپه خپل مینځ کښې جنګ دین ته نقصان رسوی لکه څنګه چې په (بال صفا) سره دسرو ویښتان یودم صفا کیږي دخپل مینځ دجنګ په سبب سره دین همداسې صفا کیږي (یعنی نیک اعمال ختمیږي) نبی کریم صلی الله علیه وسلم دمسلمانانو آبرو و(عزت) خرابول بدترین اوخبیث ترین سودبللی دي لیکن مونږ دجنګ په وخت کښې نه دمسلمانو دآبرو ، نه دالله تعالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دهغه درسول صلی الله علیه وسلم داوامیرو لحاظ کوو ، په یوه روایت کښې راغلی دي چې دبرات په شپه دالله تعالی عام رحمت ومخلوق ته متوجه کیږي ، او په معمولی بهانو ومخلوق ته مغفرت کوي ، لیکن دوو خلکو ته مغفرت نه کیږي ، یو کافر او بل حاسد (ضد کوونکی).
په یوه بل روایت کښې راغلی دي چې درې اشخاص دي دکومو چې لمونځ دقبلیدو پخاطر دیوه بالښت په اندازه هم ترسرنه پورته کیږي ، یوله هغو څخه هغه څوک ده چې له مسلمانانو سره جنګ کوي . (فضائل رمضان المبارک ص ۴۳)
بعض حضرات وایې چې له دغو دوو اشخاصو څخه چې په دې ځای کښې یې جنګ وو ، دیوه نوم عبدالله ابن ابی حذرد او دبل نوم کعب بن مالک ؤ .
(دشب قدر دنامعلوم والی) مطلب دادي چې ددې دوو خلکو دجنګ په سبب سره زماڅخه دهغه دقدر دشپې دتعین علم محوشو . له دې څخه معلومه شوه چې په خپل مینځ کښې جنګ ، نفرت او دښمنې کول ډیر بدشی دي ، ددې په وجه سره سړی له برکتو او نعمتو څخه بې برخې کیږي.
دنبی کریم صلی الله علیه وسلم ددې وینا چې (شاید داستاسو لپاره بهتره وي) مطلب دادي چې دقدر شپه چې ماته متعینه شوې وه ، او اوس راڅخه هیره ده ، که چیرې ماتاسو ته ویلی واې تاسو به یوازې پر دې شپه اکتفا کړې واي اوس چې نامعلومه شوه یوازې دانه چې تاسو به ددې شپې دبیداره کولو لپاره سعې اوکوشش وکړئ بلکه طاعت اوعبادت به هم زیات وکړی ، کوم چې ښکاره ده چې ستاسو لپاره ګټه ده . (مظاهر حق جدید ص ۲۸۷ ج ۲)

دقدر دشپې دپټوالي راز

کوم شی چې ډیر قیمتي اواهم وي هغه په ډیر محنت سره حاصلیږي ، نودقدر دشپې په شان داسې لوی دولت څنګه بیله محنته پلاس راځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه یې ددې شپې تاریخ نامعلومه کړ دنبی کریم صلی الله علیه وسلم قول دي چې (عسی ان یکون خیر لکم) څه معلومه ده دتاریخ په نه معلومولو کښې به ستاسو لپاره خیر وي (ابن کثیر ص ۵۳۴ ج ۴)

ښکاره خبره ده که یې چېرې تاریخ معلوم شوی وای بیا به یې دومره قدر او برکت نه وای او بل داچې همداشان بیا به یې بې قدرې سخته دبدنصیبۍ او بده خبره وه مفسر قران علامه ابن کثیر رح وایې چې ددې دپټوالی حکمت دادی چې ددې شپې طالب او شوقمن به دټول رمضان المبارک دعبادت اهتمام وکړی. (ابن کثیر ص ۵۳۴ ټوک ۴)

که چېری دقدر شپه معلومه وای نو ډیر کوتاه طبیعته خلګو به دنورو شپو بالکل اهتمام نه وو کړی او په دې صورت کښې دقدر دشپې په لټه ډیرو شپو عبادت ور نصیب کیږي. یو حکمت یې داهم دی چې ډیر خلګ له ګناه څخه بغیر ددې شپې اهتمام نه کوی ،دقدر دشپې دتعین په صورت کې که چېرې له چاڅخه ګناه شوی وای بیا به ډیره داندیښنې خبره وای نبی کریم صلی الله علیه وسلم یوځلی مسجدته تشریف یوړ ویې لیدل چې یو صحابی ویده وو ،نبی کریم صلی الله علیه وسلم وحضرت علی رضی الله تعالی عنه ته وویل چې داویښ کړه چې اودس وکړی ،حضرت علی رضی الله تعالی عنه هغه راپورته کړ لیکن له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه یې پوښتنه وکړه چې ته خو دخیر پکار کی ډیر تلوار کوی ، تا ولی په خپله نه کړ پورته؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل که چېری دې سړې زما له وینا څخه انکار کړی وای ،زما له وینا څخه انکار کفر ته مفضی کیږی .او ستا له وینا څخه انکار کفر ته نه مفضی کیږی ،نو ځکه الله جل جلاله داشپه پټه کړه خلګ دخدای جل جلاله له رحمته څخه بې برخې نه شي ، که چېرې په تعین سره یو چاګناه کړی وای ، دابه یې ډیره دنافرمانی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره وای ، يوه وجه داهم کيدای شي چې که چېرې داشپه له چا څخه اتفاقا پاته شوی وای نو په راتلونکو شپو کی به يې افسوس کاوو او دهيڅ شپې عبادت به يې نه وای په نصيب شوی ليکن اوس خو اقلاً درمضان المبارک يوه يادوې شپې دهر چا په نصيب کيږی. يوه نکته داهم ده چې څومره شپې په دې طلب کی تيری شي ددې ټولو مستقل ثواب ورکول کيږی ،له دې څخه علاوه نورې گټې هم لری ، دداسې امورو په وجه کی دالله جل جلاله عادت داسې جاری دی چې اهم شيان يې پټ کړی دی لکه اسم اعظم دجمعې دورځی خاص ساعت او داسې نور شيان الله جل جلاله پټ کړی دی ، داهم ممکنه ده چې دجنگ په وجه دشب قدر تعين له مينځه تللی وی او دنورو مصالحو مذکورو څخه دهميشه لپاره تعين نه وی. (فضائل رمضان ص۲۳)

دقدر دشپې علم حضرت محمد صلی الله عليه وسلم ته ورکړل شوی وو

نبی کريم صلی الله عليه وسلم ته دقدر دشپې علم ورکړل شوی وو (ورته معلوم وو) هغه صلی الله عليه وسلم داصحاب کرام رضی الله عنهم ته دخبر ورکولو لپاره له خپل کور مبارک څخه راووت کله چې يې وليدل چې ددوو مسلمانانو په مسجد نبوی کی جنگ دی دجنگ دختمولو لپاره يې کوشش وکړ هغه وو چې له ذهن مبارک څخه يې ددې شپې تعين له مينځه ولاړ داوو دجنگ قباحت چې په سبب سره ئې داسې زرينه موقع له لاسه ووتله .له دې څخه معلوميږی چې دمسلمانو په مينځ کی جنگ کول خدای جل جلاله ته ډير منفور (ناخوښ دی) له دې سره سره له ډيرو نعمتو ا ورحمتو څخه دبې برخې کيدو سبب گرزی. بايد ورڅخه ځان وژغورو.

له حضرت محمد صلی الله عليه وسلم څخه دهيريدو په سبب سره بل خير او برکت هم رامينځ ته شو، لکه څنگه چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخپله ویلی دی چې دقدر دشپې په لټولو سره دامت ډیر دخیراو برکت خبره ده. او ددې شپې فکر او طلب کول یو بل مستقل نعمت دی چې که چېرې داشپه معلومه وای دانعمت به نه وای. (انوار الباري شرح البخاري ص ۱۳۱ ټوک ۲)

علامه زمخشري رح ویلی دی چې شاید دقدر دشپې دپټیدو سبب داوی چې هغه څوک چې ددې شپې په تلاش کی وی دکال ډیرې شپې رڼوی ترڅو یې ددې ټولو شپو عبادت په نصیب شی.بل داچې که چېرې معلومه وای خلکو به خاص په دې شپه عبادت کاوو دډیر خیر اوبرکت خاوندان کیدل به،دنورو شپو په عبادت کی به یې کوتاهی کوله. ځکه داشپه پټه شوه (عمدة القاري ص ۲۲۳ ټوک اول)

ایا دقدر شپه اوس هم باقی ده

حضرت مولانا انور شاه کشمیری رح صاحب محدث دار العلوم دیوبند ویلی دی چې په حدیث کی چې ((فرفعت)) لفظ راغلی دی دلته د قدر دشپې بالکل ختمیدل ورڅخه مراد نه دی بلکه دتعین علم یې پورته شو، که چېرې دقدر شپه پخپله نه وای نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم چې ددې شپې دتلاش لپاره کوم حکم کړی ددې څه فائده ده؟ (انوار الباري ص ۱۳۱ ټوک ۲)

پنځه شیان پټ شوی دی

دشب قدر دشپې قطعی تعین ځکه نشته . چې کوم شخص پر دې شپه خاص اکتفاء ونکړی ، په دې شپه چې یې کوم عبادت کړی وی تر زرو میاشتو په ښه بللو سره به له نورو عبادت څخه محروم شوی وای ، ځکه چې ویل به یې چې خدای جل جلاله راته داسې درجه راکړی ده چې په سبب سره یې جنت ته داخلیږم . ترڅو چې په عبادت کی سست او له الله جل جلاله څخه غافل نه شی ځکه داشپه پټه شوه .دمعلومتیا په صورت کی به خلکو دنیوی خواهشات پوره کول ، امید به یې وو چې دقدر شپې عبادت کافی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی ، دا ډیر دهلاکت خبره ده ، ځکه نو الله جل جلاله خلک له خپلو عمرو څخه هم بې خبره کړل که چېری چاته معلومه وای چې زه به په فلانکی تاریخ مرم ، بس د دې خواهشات به یې پوره کول او په اخیر کی به یې توبه ایستله عمر یې ځکه نامعلومه کړ چې هر انسان (مسلمان) همیشه په ویره کی وی ښه اعمال کوی ترڅو د اخرت سعادت ور په برخه شی .نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دی چې پنځه شیان یې د پنځو شیانو په وجه پټ کړل؛
اول: دخلګو پر عبادت دخدای جل جلاله رضامندی ښکاره کول
دوهم: دخلګو پر ګناهونو خپل قهر او غضب ښکاره کول
دریم: وسطی لمونځ په نوزو لمونځو کی.
څلورم: خپل دوستان په عامو خلګو کی.
پنځم: درمضان المبارک په میاشت کی دقدر شپه . (غنیة الطالبین ص ۳۸۰)

بدنصیبه څوك دی ؟

ددنیا دخلګو په نظر خو هغه څوک ډیر ناپوه او بدنصیبه او محروم هغه څوک دی چې دکاروبار میاشت هسې بې ګټې تیروي لیکن دنبی کریم صلی الله علیه وسلم په نزد تر ټولو بد نصیبه هغه څوک دی چې دنیکیو زرینه موقع له لاسه ورکړی او هیڅ عبادت نه کوی لکه چې وایې:

عن انس رضی الله تعالی عنه قَالَ دَخَلَ رَمَضَانَ فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم اِنَّ هٰذَا الشَّهْرَ قَدْ حَضَرَ کُمْ فِیْهِ لَیْلَةٌ خَیْرٌ مِنْ اَلْفَ شَهْرٍ مَنْ حُرِمَهَا فَقَدْ حُرِمَ الْخَیْرَ کُلَّهُ وَلَایُحْرِمُ خَیْرَهَا اِلَّا مَحْرُوْمٌ (ابن ماجه ص ۱۲۰ توک ۲)

حضرت انس رضی الله تعالی عنه روایت کوی چې یو ځلی درمضان المبارک میاشت راغله نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل تاسو ته دامیاشت راغله په کوم کی چې یوه شپه تر زرو میاشتو بهتره ده ، کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک چې د دې شپې له برکته بې برخې شو ګواکې له ټولو برکتو بې برخې شو ، او له دې څخه محروم هغه څوک دی چې په رښتیا محروم دی.

یوازې دایمان د کموالی او بدنصیبی خبره ده، کنه نو دیوې شپې رونول څه خبره ده؟ ایا اکثره خلګ ټوله شپه ویښ نه وی ؟ ایا اتلس اتلس ساعته مسلسل خلګ په خوړلو څښلو او کارونو بوخت نه وی ؟ مګر ژړا پر دې ده چې د خدای جل جلاله درضا لپاره به څوک پورته شي ، د مرګ مخکې ژوند لپاره خو داټول تیاری او بندوبست کوی لیکن د مرګ وروسته ژوند لپاره به څوک تیاری وکړي؟باید ټول د مرګ لپاره تیاری وکړو او توبه برابره کړی . چې څوک یې نه کوی د هغه په بد بختی کی څه شک دی ؟ چې څوک د شپیتو یا اویا و کلو د ژوند لپاره شپه او ورځ پرځان یوه کوی په یو رنګه روزی (رزق) پیدا کوی، لیکن دلکو او کروړو د ژوند لپاره نه بلکه دبې شمیره کلونو د ژوند لپاره هیڅ نه کوی. نبی کریم صلی الله علیه وسلم ددې شپې د پیدا کولو لپاره د رمضان المبارک لمړی لس ورځی اعتکاف وکړ ،بیایې لس ورځی اعتکاف وکړ چی په دې شلو ورځو کی ئې شب قدر پیدا نکړ بیایې په اخیرو لس ورځو کی اعتکاف وکړاو ټول عمر یې بیا دا اخیری لس ورځی اعتکاف کاوو. (رمضان څنګه دی؟ ص ۱۵۷ د مشکوة شریف په حواله ص ۱۸۲)

څه معلومه ده چې دشپې دااخری برخه به شب قدر وي

ځینی خلګ دا فکر کوی چې ټوله شپه رونول مشکل کار دي ، او په لړ پور ته کیدو کښی څه فائده ده ؟ ځکه نو ټوله ویده وي . دا غلطه ده ځکه چې که اکثره شپه رونه کړی ، انشاء الله د دې شپې فضیلت به یې نصیب شی ، او ټوله شپه رونول څه مشکل ده ؟ موږ او تاسو وینو چې په تیره روژه کښی څومره خلګ ژوندي ؤ خو تل نشته . او د هغوی لپاره هغه اخیری میاشت دروژې وه ، موږ څه خبر یو چې په راتلونکی میاشت کښی به څوک ژوندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي ؟ د دې لپاره که چېرې يوه يا دوې شپې روڼې کړو ځو مره لويه خبره ده که تو له شپه نشو روڼولای اکثره حصه خو بايد روڼه کړو ، او که اکثره روڼو بايد اخيرى حصه روڼه کړو ځکه چې په دې وخت کښې په عبادت کښې اسانتياوې او دا حصه د شپې تر ټولو نورو حصو افضله هم ده . (رمضان ښتې ده ۱۲۳)

دخداى تعالى حکمت

که چېرې مسلسل دلسو يا پنځو شپو د روڼولو حکم شوى واى ، ډيرو خلکو به داهمت نه واى کړى که يې کړى واى هم صحت او بدن ته ډير تاوان ؤ.

ځکه نو الله تعالى په طاق شپو کښې (يوويشتم ، درويشتم) يعنې يوه شپه استراحت او بله شپه عبادت داتقسيم به په داسې ډول سره کړى دي چې هم عبادت کيدلاى شى او په بله کښې استراحت او ارام کيدلاى شى ځکه نو بدن ته هم کوم نقصان نه رسيږي . (روژه مبارکه ښتې ده ۲ ص ۱۵۹)

دقدر شپه کله راځي ؟

عن عائشة رضى الله عنها قالت قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تَحَرّوا لَيلَةَ القَدرِ فِى الوِترِ مِنَ العَشرِ الآوَاخِرِ من رَمَضَان. (مشکوة شريف عن البخاري شريف)

حضرت عائشة رضى الله عنها له نبى کريم صلى الله عليه وسلم څخه روايت کوي چې ويل يې : دقدر شپه د رمضان المبارک داخيرو لسو په طاق شپو کښې لټوئ.

تشريح دعلماء په نزد داخيري لسو له يوويشتم څخه شروع کيږي عامې مياشتې (۲۹) او يا (۳۰) شپې وي د دې حساب په مطابق د حديث له رويه (۲۹ . ۲۷ . ۲۵ . ۲۳ . ۲۱) شپو کښې شب قدر لټول پکار ده مياشت که (۲۹) يا (۳۰) وي فرق نه کوي.

۱.۵ : حضرت ابوذر رضى الله تعالى عنه وايې چې ماله نبى کريم صلى الله عليه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې دقدر شپه دنبى کريم صلى الله عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وسلم ترزماني خاص ده یا وروسته هم وي ؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل چې ترقیامته پورې شته بیا می پوښتنه وکړه چې درمضان المبارک په کومه حصه کښی ده ؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل په عشره او اول ، اوعشره دوهم کښی یې تلاش کړه . بیانبی کریم صلی الله علیه وسلم په خبرو مشغول شو چې بیا مي موقع پیدا کړه ومي پوښتل چې دعشره په کومه برخه کښی ده . نبی کریم صلی الله علیه وسلم دومره ناراضه شو چې نه لدي څخه مخکی دومره غصه شوی وو اونه وروسته ، اوويې ويل چې که دالله تعالی مقصود ښکاره کول واي ولی یې پټوله بس داخیر لسو په طاق شپو کښی تلاش وکړه او نوره پوښتنه مه کوه دامام ابوحنیفة رحمه الله قول دي چې دقدر شپه په ټول رمضان المبارک کښی دائره ده .صاحبین وایې چې په ټول رمضان کښی یوه متعینه شپه ده خومعلومه نه ده دامام شافعی رحمه الله راجح قول دادي چې یوویشتم په شپه زیات احتمال پکښی ده امام مالک رحمه الله اوامام احمد حنبل رحمه الله وایې درمضان داخېرولسو په طاق شپو دائره ده چې کله په یوه شپه او کله په بله شپه وي.

دجمهورو علماء رایې داده په اوویشتم زیات امید دي په هرصورت دهر شخص دخپل همت موافق په ټول کال کښی تلاش کول پکار ده ، ممکنه ده له رمضان المبارک دباندي وي ، که دامشکل وي درمضان المبارک اخېری طاق شپې خو ضروري ده چې زونې شی ، ښه داده چې اخېری عشره ټوله رونه شی ، که داهم نه وي داوویشتم شپه خولازمی چې رونه شې که له چاسره دخدای تعالی خاص رحمت ملګری شی اودانعمت یې په نصیب شی ددنیاترټولو خوښیو اولی ده که پیدانه شی بیاهم له اجرڅخه خوخالی نه ده باید هر مسلمان ورور دماښام اوماخستن لمونځ په جماعت سره ټول کال اداء کړي ، ممکنه چې دشپ قدر په شپه یې هم دالمونځونه په جماعت سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وشی چې دډېرو جماعتونو ثواب به يې په نصيب شي . دخدای تعالی ځومره لوی انعام دي چې ددين په کار کښی چې کوشش وکړی که يې خاص مقصود حاصل نه شي خو بيا هم دکوشش اجرور کول کيږي.

(فضائل رمضان المبارک له ص ۳۹ تر ص ۴۷).

اووه عدد اوقدرشپه

حضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنه وايې چې دقدر دشپې دپيداکولو لپاره په طاق عددو کښی فکر وکړئ او اووه عدده ډير موزون اوبرابر په نظر راغلو . کله چې مې په اوو عددو کښی فکر وکړ راته معلومه شوه چې اسمانونه هم اووه ځمکې هم دي ، دريابونه هم اووه دي دصفا اومروا ترمينځ سعی هم اووه واره کيږی پر کعبه طواف هم اووه واره کيږی ، اوشيطانان هم په اوو ډبرو ويشتل کيږی دانسانو تخليق هم پراوو اندامو شوی دی ، دانسان رزق هم اوه دانې ده دانسان په مخکې غاړونه هم اوه دي : دوه غوږونه . دوې سپږمې دوې سترګې اويوه خوله ، درحم حالتونه هم اووه دي دقران کريم قرائتونه هم اوه دي سجده هم پر اوو اندامو کيږی ددوږخ دروازې هم اوه دي ددوږخ نمونه هم اوه دي ددوږخ طبقې هم اوه دي اصحاف کهف هم اوه دي.دعاد قوم هم په اوو شپو کښی په هوا(باد) هلاک شول ، يوسف عليه السلام هم اووه کاله په زندان کښی تير کړل ، ديوسف عليه السلام په قصه کښی ذکر شوی غوايې هم اوه دانې وو ، وچکالې او هم اوه کاله وه آبادي هم اوه کاله وه (دمصر دپاچاخوب اوديوسف عليه السلام تعبير ته اشاره ده) پنځه وخته لمونځونه اولس رکعته کيږی اوالله تعالی وايې چې له حج وروسته اوه روژې ونيسئ . دنسب له مخې له اوو قسم بنځو سره نکاح کول حرام دي نبي کريم صلی الله عليه وسلم وايې چې کله سپي په يوه لوښې کښی خوله ووهي بايد اووه واره پريمنځل شي ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمړی په خاورو اوبیا په اوبو سره په سورة انا انزلنا کښې ترسلام لفظ پورې اوویشت حروف دي حضرت ایوب علیه السلام په مصیبت کښې اوه کاله مبتلاء ؤ .حضرت عائشة رضی الله عنها وایې چې کله زه نبی کریم صلی الله علیه وسلم په نکاح کولم زه داوو کلو وم اودګرمۍ ورځې هم اووه وي درې دپهاګن ورځې اوڅلور دچست ورځې دي (دا په هندي حساب سره دي) .اوپه همدې ورځو کې ګرمې پای ته ورسیده نبی کریم صلی الله علیه وسلم وایې چې زما دامت شهیدان هم اووه رنګه دي : (۱) چې دخدای تعالی په لاره کښې مړشی (۲) چې دطاعون له مرضه مړی شي (۳) چې دسل له مرضه مړشی (۴) چې په اوبو کښې غرق شی (۵) چې په اور کښې وسوځل شی (۶) چې داسهال (امل) په مرض مړشی (۷) هغه ښځه چې پراولاد مړه شی. الله تعالی قسم هم پر اوو شیانو کړی دي (۱) په لمر (۲) دڅاښت په وخت (۳) په سپوږمۍ (۴) په شپه (۵) په ورځ (۶) په اسمان (۷) په هغه ذات چې ځمکې اواسمانونه یې پیدا کړی دي (داټول شیان اووه اووه دي) .دحضرت موسی علیه السلام اوږدوالی هم اووه ګزه وو اودعصا اوږدوالی یې هم اووه ګزه وو .

په زړه پورې نتیجه

لدې بیان څخه ثابته شوه چې داټول شیان الله تعالی اووه اووه پیدا کړی دي نوشاید چې درمضان المبارک په اخېری عشره کښې دقدر شپه داوویشتم په شپه وي .په قران کریم کښې د(سلم هی حتی مطلع الفجر) کښې دهی لفظ له اوویشتم لفظ وروسته راغلی دي له دې څخه هم معلومیږی چې دقدر شپه په اوویشتم درمضان المبارک. (غنیة الطالبین ص ۳۷۸)

د(۲۲) وویشتم په شپه دقران کریم ختمول څنګه دي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوال درمضان المبارک داخیری عشره په طاق شپو کې دقدر دشپې دپلټلو حکم شوي دي. نو هر کال ددې میاشتې په اوویشتمه شپه خاص عبادت کول ددې شپې خاص قدر کول اوقرانکریم په دې شپه کی ویل بدعت دی کنه ؟ خاص په دې شپه کی زیات عبادت کول او دحافظانو کرامو دقرانکریم ختمول په دې شپه کی څنګه دي؟

جواب دقدر شپه داخیری عشره په طاقو شپو کی دتلاش کولو حکم شوی دی لیکن ډیرو علماؤ له قرائنو څخه داوویشتم شپې ته ترجیح ورکړی ده او غالب ګمان هم دادی چې داوویشتم شپه ده . لیکن پردې باندی یقین کول صحیح نه دی چې نورې شپې دظن غالب پر بناء نفی کړي . که چیرې داوویشتم په تراویح کی ختم دقران کریم وشی دامستحب دی ،لیکن په یقینی توګه دا دقدر شپه بلل او نورې شپې نفی‌کول بالکل غلط دی .بایدختم هم دهمیشه لپاره په دې شپه کی التزام ونه شي ،عبادت ،تلاوت،لمونځ او په اجتماع سره په مساجدو کی ادا کول بدعت او مکروه دی. (فتاوی محمودیه ص۸۹ توک۱۱)

دقدر دشپې علامې

وَمِنْ اَمَارَاتِهَا اَنَّهَا لَيْلَةٌ بَلْجَةٌ صَافِيَةٌ سَاجِيَةٌ لَآ حَارَةٌ وَلَآ بَارِدَةٌ كَانَ فِيْهَا قَمَراً سَاطِعاً وَلَآ يَتحل اَنْ يَرْمٰى بِهٖ تِلْكَ اللَّيْلَةَ حَتّٰى الصَّبَاحِ وَمِنْ اَمَارَاتِهَا اَنَّ الشَّمْسَ تَطْلُعُ صَبِيْحَتُهَا لَآ شَعَاعَ لَهَا مُسْتَوِيَةٌ كَاَنَّهَا الْقَمَرُ لَيْلَةُ الْبَدْرِ وَحَرَّمَ اللهُ عَلَى الشَّيْطَانِ اَنْ يَخْرُجَ مَعَهَا يَوْمَئِذٍ . (درمنثورعن احمد والبیهقی)

ژباړه: ددې شپې له نورو علاماتو سره سره یوه علامه داهم ده چې داشپه به روڼه او روښانه وی پاکه اونرمه ، نه ډیره ګرمه (توده) نه ډیره یخه (سړه) بلکه معتدله به وی ، ګواکی دانوارو دډیروالی له وجې به سپوږمی

(c) ketabton.com: The Digital Library

روښانه وی ، په دې شپه کی ترسهاره شیطانان په ستورو نه ولی ،یوه علامه یې داهم ده چې ددې شپې په سهار چې لمر راخیژی بیله له شعلو څخه به وي .بالکل روښانه به وي لکه دڅوارلسم سپوږمی ، الله جل جلاله په دې له لمرراختلو شیطان منع کوی (د نورو ورځو په خلاف څکه چې دلمر له راختلو سره شیطان هم ښکاره کیږي)

تشریح په دې حدیث شریف کې دقدر دشپې یو څوعلامې ذکر شوي دي چې وضاحت ته یې احتیاج نشته ، له دې څخه علاوه په ډیرو احادیثو کی مختلفې علامې ذکر شوی ،همداشان دهغو نیکبختو له اقوالو څخه چې ددې شپې فضیلت یې په برخه شوی دی ، ډیر مهمه علامه داده چې کله په دې شپه سهار لمر راخیژی او بغیر له شعلو څخه راخیژی دا علامه همیشه وی ، له دې علاوه نورې علامې ضرورې اولازمې نه دی. (فضائل رمضان ص ۴۸)

په احادیثو کی دقدر دشپې ډیرې علامې ذکر شوی دی ، په کومه شپه چې داعلامې پیداشوی ښکاره خبره ده چې دا دقدر شپه ده.

۱- ترټولو صحیح علامه ددې شپې داده چې کله ددې شپې په سهار لمر راخیژی بالکل داسې وی لکه دڅوارلسم سپوږمی، تر عامو ورځو یې رڼا یوڅه کمه وی . (عینی شرح بخاری ص ۳۲۵ټوک ۵)

داعلامه ډیرو خلکو ازمویلې ده او همیشه پیداکیږی.

۲- داشپه خلاصه او روښانه وی (مسند احمد رواه العینی ص ۳۲۵)

۳- دا شپه نه ډیره گرمه نه ډیره یخه وی (ابن کثیر ص ۴۳۱ ټوک ۴)

۴- په دې شپه کی ستورې لږ او برنه غورزیږی (ابن کثیر ص ۴۳۱ ټوک ۴)=۱۱۰

۵- امام ابن جریر طبری رحمه الله له بعض اکابرو څخه نقل کوی چې په دې شپه کی هر شی په ځمکه پروت وی او سجده کوی او بیا بیرته خپل اصل ته ردیږی (عینی ص ۳۲۵ ټوک ۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکن داشیان هرچاته نه معلومیږی که څه هم ډیره توجه ورته وکړی

۶- بعض علماؤ دتجربې له مخې ویلی دی چې په دې شپه کې دسمندرونو (دریابونو) او څاګانو تروی اوبه خوږې وی (العرف الشذی ص ۳۲۷) داهیڅ دحیرانتیا خبره نه ده . په دې شپه کې دخدای جل جلاله درحمتونو په لړۍ کښې مسلسل بارانونه هم شروع کیږی ، دانه ده ضروری چې هر وخت او په هر ځای کښې وی.

۷- بعضو خلګو ته یو قسم خاصه روښنائې هم په نظر راځی لیکن هغه خپل حالات لري ، داکومې خاصې علامې نه لرې باید عامو خلګو ته نه شي پیدا (رمضان څشی ده؟ ص ۱۲۰)

دقدر دشپې اعمال

عن عائشة رضى الله عنها قالت قلت یارسول الله صلى الله علیه وسلم اَرَاَیْتَ اِنْ عَلِمْتُ اَیَّ لَیْلَةٍ لَیْلَةُ الْقَدْرِ مَا اَقُوْلُ فِیْهَا قَالَ قُوْلِی اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّی (ترمذی وفی المشکوة)

ژباړه : حضرت عائشة رضی الله عنها له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه : ای دخدای تعالی رسوله ! که چیرې ماته دقدر شپه معلومه شي باید کومه دعا وکړم نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته وویل: ته دادعاوکړه : ای لویه خدای جل جلاله بې شکه چې ته معاف کونکی یې او ته عفو خوښوې ، نوماته هم معافي وکړې (ترمذی مشکوة).

تشریح : دا ډیره جامعه دعا ده ، چې له الله تعالی څخه دګناهونو دمعافولو غوښتنه کیږي . اوهغه یې انشاء الله معافوي . له دې څخه ښه خبره بله کومه ده (فضائل رمضان ص ۴۹).

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالمطلب رضی الله تعالی عنه ته وویل : ای عباسه ! ای زما قدرمنه اکا ! ایا زه ستا په ورانډی یوه دقدر وړ او قیمتي تحفه وړاندي کړم ؟آیا زه تاته یوه خاصه اومهمه خبره وکړم ؟ آیا زه ستالپاره لس کارونه اولس خدمتونه وکړم ؟ یعنی یوداسې عمل درته وښیم چې تاته لس فائدې ورسوي دایوداسې عمل ده چې په کولو سره به یې خدای تعالی ستا مخکې ، وروسته ، زړې ، نوې ، هیرې ، پیاد ، صغیره ، کبیره ، پټې ، اوښکاره ګناوې معاف کړی داعمل صلوة التسبیح دي ، ای ګرانه اکا ! که چېرې کولای شي چې هره ورځ دالمونځ وکړې ډیره ښه ده اوداکه نه وي دهرې جمعې په ورځ ، که نه نو په کال کښی یې یو ځلې کوه که داهم نه شې کولای په ټول عمر کښی خویې یو ځلی ضروري وکړه (ابو داؤد ابن ماجه).

پدې لمانځه کښی یوه خاصه باریکی

حضرت شاه ولی الله محدث دهلوی رحمه الله دصلوة تسبیح په باره کښی یوه خاصه باریکی لیکلی ده چې حاصل یې دادی چې له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه په لمانځه کښی ډیر اذکار ثابت شوي دي (خصوصا په نفلي لمونځوکښی دالله تعالی دهغو بندګانو لپاره چې ، په لمونځونو کښی داسې اذکار نشي ویلای ، ترڅو چې له دې مبارکو اذکارو څخه بې برخې نشي نو یې صلوة التسبیح لمونځ پیدا کړڅکه چې په دې کښی دخدای تعالی ذکر ، تسبیح اوتحمید په زیات شمیر سره راغلی دي ، لکه څنګه چې دایوه کلمه په وار وار ویل کیږی څکه وعامو خلګو ته مشکل نه وي.

دصلوة التسبیح خاص تاثیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په سبب سره ګناهونه معافيدل اودمعصياتو له ناپاکۍ څخه پاکيدل په اصولي توګه له قران کريم څخه ثابتيږي : (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ (سورة هود پاره ۱۲)
ليکن په دې تاثير کښې چې د(صلوة التسبيح) خاص مقام اومرتبه ده ، دحضرت عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنه په پورتني حديث کښې ذکر شوي ده ، يعنی د دې لمانځه په سبب سره الله تعالی دبنده ، مخکې ، وروسته ، زړې نوې هيرې ، يا دې ، صغيره ، کبيره پټې اوښکاره ټولې ګناوې معافوی .اوپه يوه روايت کښې راغلی دي چی نبی کريم صلی الله عليه وسلم يوه صحابی) حضرت عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنه ته دصلوة تسبيح له ښوولو وروسته وويل:
(فَاِنَّكَ لَوكُنْتَ اَعْظَمُ اَهْلِ الاَرْضِ ذَنْباً غُفِرَلَكَ بِذَالِكَ ،
يعنی که ته چېرې ترټولو ګنهګار شې ، بياهم د دې لمانځه په برکت سره به تاته الله تعالی بخښنه وکړي . (معارف الحديث ص ۳۷۳ ج ۳)
دبعض محقيقينو علماؤ قول دي چې له دې قدراوفضيلت معلوميدلو وروسته که څوک دالمونځ نه اداء کوي معلومه ده چې له دې سړي سره ددين قدر نشته . (شامی علم الفقه ص ۴۹ ج ۲)

دصلوة التسبيح ثواب عام دي

سوال : دصلوة التسبيح ثواب لکه څرنګه چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم خپل اکا حضرت عباس رضی الله تعالی عنه ته ويلي دي آيا نورو مسلمانانو ته هم داسې ده که نه ؟

جواب : په حديث شريف کښې راغلي دي (اِنَّمَا الاَعْمَالُ بِالنِّيَّات).
مشکوة شريف کتاب الايمان)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېشکه عملونه په نیتونو سره دي ، که چېرې څوک خاص دخدای تعالی درضالپاره دا مونځ وکړي ، الله تعالی هرومرو ثواب ورکوي لکه څنګه چې حضرت عباس رضی الله تعالی عنه ته تعلیم ورکړل شوی دي دا دهغه صلی الله علیه وسلم خصوصیت نه وو . لکه څرنګه چې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم دنورو دعا و او اعمالو تعلیم عام وو. (فتاوی دارالعلوم ۳۱۳ ج ۴).

دصلوة التسبیح جماعت

دنفلو لمونځو جمع که صلوة التسبیح یابل نفل وي په خاصه غوښتنه او اهتمام سره ئې کول مکروه دي . (فتاوی دارالعلوم ص ۳۱۳ ج ۴ په حواله درمختار ص ۳۲۳ توک باب الوتر والنوافل)

دتعلیم په غرض جماعت کول

سوال : که د رمضان المبارک په اخېري جمعه کښې صلوة التسبیح په جماعت سره وشي ددې شرعي حکم څه دي ؟ امام داوايي چې جاهل (ناخبره) خلک صلوة التسبیح نه شي کولای ، ځکه نو دامام په متابعت ورته ثواب ورکول کېږي.

ځواب: ددې هیڅ اصل نشته ، په دې سره دقضاشوو لمونځوکفاره نه کېږي دامام دافکر غلط دي ، داعمل بدعت دي. (فتاوای دارالعلوم ص ۳۱۴ ج ۴).

په دې لمانځه کښې دلاس نیولو کیفیت

سوال : دصلوة التسبیح په قومه کښې لاس ترنامه لاندې نیول کېږي اوکه هسې پرېښودل کېږي ؟

ځواب: خلاص نیول هم رواج دي . (فتاوی دارالعلوم ص ۳۱۳ ج ۴)

دصلوة التسبیح طریقه

صلوة التسبیح څلور رکعته له نبي کریم صلی الله علیه وسلم څخه منقول دي اولی داده چې څلور سره په یوه سلام سره و شي ، که په دوو سلامو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وشي بیاهم روا ده یعني په یوه نیت سره څلور رکعته هم کولای شي اودوه رکعته هم کولای شي .په هر رکعت کښې پنځه اویا (۷۵) واره سبحان الله ویل کیږي چې په ټول لمانځه کښې درې سوه واره کیږي . دلمانځه کولو ترتیب یې دادي چې نیت وکړی (نویت ان اصلی اربع رکعات صلوة التسبیح) یا په پښتو داسې ووایې چې نیت کوم دڅلورو رکعتو لمونځ دصلوة التسبیح) یا په زړه کښې دافکر وکړي چې په ژبه ویلو ته ضرورت نشته . تکبیر تحریمه دي ووایې لاسونه دي ونیسي (سبحنک اللهم دي بشپړه ووایې . بیا دي بغیر له لاسو خلاصولو پنځلس واره داکلمه ووایې (سبحان الله والحمد لله ولااله الا الله والله اکبر بیا دي اعوذ بالله اوبسم الله او الحمد لله بشپړه ووایې یوسورة دي هم ورسره ووایې بیا دي لس ځله همدا کلمه ووایې بیا دې رکوع وکړي . اوپه قومه کښې دې له سمع الله لمن حمده اوربنالک الحمد وروسته لس ځله ووایي بیا دې په لمړی سجده جلسه اودوهمه سجده کښی لس لس ځله ووایی بیا په دوهم رکعت کښی ترالحمد لله مخکې پنځلس واره اوترالحمد اوسورة وروسته دې هم لس واره ووایي بیا په رکوع ، قومه دواړو سجدو اوجلسه کښی لس لس ځله.

په یوه روایت کښې راغلي دي چې له سبحانک اللهم وروسته داکلمه نه ویل کیږي بلکه له الحمد لله اوسورة وروسته پنځلس ځله اوله دوهمې سجدې وروسته کښېنستل او لس ځله دي ووایې اوپه دوهم رکعت کښې هم له الحمد لله اوسورة وروسته پنځلس واره اوله التحیات څخه وروسته لس واره ویل کیږي . همداشان په دریم اوڅلورم رکعت کښې هم له درود شریف څخه وروسته لس واره ، نورې تسبیح په خپل ځای کښې ویل کیږي . دادواړې طریقې په ترمذي کښې ذکر شوي دي . هرروایت چې دچاخوښ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي عمل پرې کولای شي اواولی داده چې کله پریوه روایت اوکله پربل روایت عمل وکړي . (شامی)

دتسبیحاتو دحساب طریقه

ددې لمانځه تسبیحات څنګه په یوخاص عدد سره پکار دي څکه چې په ولاړې کښې (۲۵،۱۵) څله ویل کیږي اوپه نورو ځایو کښې لس لس څله څکه نود حساب ضرورت دي که چېرې فکر دحساب لورته شي په لمانځه کښې خشوع له مینځه ځي څکه نوفقهاؤ کرامو ویلي دي چې دحساب لپاره کومه علامه پکار ده مثلا چې یوځل بې ووایې پریوه ګوته دې زور کوي همداشان دې تول شمیرپوره کوي که څوک بیله له کومې علامې څخه ټول تسبیح په ذهن کښې تیولای شي په دې شرط چې نور لمونځ ترینه هیرنه شي . ډیره ښه ده . (شامی ، علم الفقه ص ۵ ج ۲).

که ئې په لمانځه کښې تسبیح هیرې شي ؟

که چېرې تسبیح په یوه ځای کښې یوڅه هیر شي ، په بل داسې ځای کښې باید وویل شي چې ددغه ځای په مثال وي ، په دې شرط چې دادوهم ځای دې ددې تسبیحاتو په ویلو سره ترمخکې لوی نه شي او ددې لویه دل ترمخکنې ځای منع وي . مثلا : قومه لویه دل ترركوع منع ده یعنې کومې تسبیح چې په رکوع کښې پاتې شي په قومه کښې نه ویل کیږي . بلکه په لمړنی سجده کښې ویل کیږي دجلسې لویه دل ترسجدو منع ده نوځکه دسجدې تسبیح چې پاته شي په جلسه کښې نه ویل کیږي ، باید په بله سجده کښې وویل شي . (علم الفقه ص ۵۰ ج ۲).

په صلوة تسبیح کښې که په یوه رکن کښې تسبیح پاته شي په بل ځای کښې دې ووایې ، لکن په رکوع کښې که چېرې تسبیح پاته شي په قومه کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې نه وايي بلکه په بله سجده کښې دي وو ايي ځکه قومه او جلسه په نورو تسبيح ويلو سره لويږي. (فتاوى رحيميه ص ۲۴۲ ج ۱)

تمت بالخير

اللهم وفقنا بعمل يحبک في ليلة القدر والبراءة ايمانا واحتسابا بحرمة سيد الانبياء والمرسلين والصلوة والسلام عليه وعلى اله وازواجه واصحابه واتباعه الى يوم القيامة والذين آمين يارب العالمين.

محمد رفعت قاسمي غفرله مدرس دار العلوم ديوبند (انډيا)

مؤرخه (۲۰) رجب (۱۴۱۲) هجرى.

مطابق (۲۶) جنورى (۱۹۹۲) عيسوى.

دژباړې پای: (۹) رجب (۱۴۲۷)

دپنج شنبى ورځ داګست (۲۰۰۲\۸\۳)

لويه خدايه جل جلاله ددې کتاب مؤلف، مترجم، ليکونکي، تصحيح کونکي، چاپونکي، خرڅونکي، اخيستونکي، کتونکي، بل ته ښوونکي، رسونکي اوچې په هره برخه کې ئې کوشش کړي داټولوته همدارنګه دهغوى موراوپلار، استاذانو، قريبانواوټولومسلمانانوته ته په خپل خاص رحم هره شپه درحمت نظر وکړي اوهر د شپه ئې شب قدر وګرزوي. ترڅوچې ستارضاا وبياهم ستارضائي نصيب شي، ددې ټولوکارونوتوان او توفيق هم تاراکړي. اوتالره دې داسې حمد اوستاينه وي چې له تاسوابل چانه ده کړي اوستا پر هغه بنده اودده پر ملګرو کورنى. اودوستانو دې صلوة اوسلام وي چې ستا ترټولو زيات خوښ دي او دهغه شفاعت مونصيب کړي. امين يارب العلمين

دنور القرآن اداري خادم ستاسو ديني ورور

ابوخالد مولوى عبد الاحد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلاس ته راوړلو ځايونه

- په خپله مکتبه رشيديه کويټه
- مکتبة العرفان کانسي روډ کويټه
- مکتبه محمديه کانسي روډ کويټه
- مکتبه نورالقرآن پښتون اباد خدايداد چوک کويټه
- اسلامي کتاب گهر سټلائټ ټاؤن گول مسجد
- کليم اسټشنرز مسلم باغ
- مکتبه نشرالقرآن نعيم مارکيټ قلعه سيف الله
- مکتبه عبدالعزيز ژوب
- مکتبه شاه محمد ژوب
- جديد کتب خانه وانه
- الفريدي کتب خانه خانوزئي
- مکتبه محموديه نزد ډاکټر نسيم کلينيک پښين
- مکتبه اسلاميه پښين
- مکتبه رشيديه لورلائي
- مکتبه سراج الدين دکي
- طالب جنرل سټور دکي
- ضياء القران کتب خانه بوغره روډ چمن
- مکتبه حقانيه بوغره روډ چمن
- اسلامي کتب خانه تاج مير روډ چمن
- مکتبه علوم اسلاميه تاج مير روډ چمن
- دارالاخلاص محله جنگي پيښور
- مکتبه غفاريه ارگ بازار قندهار
- مکتبه رشيديه سنگين بازار هلمند

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تعلیم الاسلام راډیو ویب پاڼې له خوا :
www.taleemulislam-radio.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library